

To: (10)(2e) - DGRW[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) -
DBO[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) (BS)[(10)(2e)@rws.nl]; (10)(2e)
(10)(2e) - HBJZ[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) -
DGB[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) - DGB[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) -
DGRW[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) - DGRW[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e)
(10)(2e) - BSK[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) - DGRW[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) -
DBO[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) - BSK[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) -
BSK[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) -
DGRW[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) (WVL)[(10)(2e)@rws.nl]; (10)(2e) (BS)[(10)(2e)@rws.nl];
(10)(2e) (BS)[(10)(2e)@rws.nl]

From: (10)(2e) (BS)

Sent: Thur 9/26/2019 3:45:11 PM

Subject: RE: Spoed - nota en kamerbrief PFAS

Received: Thur 9/26/2019 3:45:12 PM

[190925-Concept Beslisnota - Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader PFAS betreft verspreiden van baggerspecie - waterbodem -tijd 1535 uur.docx](#)

[concept kamerbrief aanpassing tijdelijk handelingskader PFAS 26 sept versie 15 uur 44 opm \(10\)\(2e\).docx](#)

Dag (10)(2e),

Zie opmerking bij gemarkeerde passage in de Kamerbrief. Ten opzichte van de versie van vanochtend is deze passage nieuw toegevoegd een wat mij betreft niet akkoord.

Gr, (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW [(10)(2e)@minienw.nl]

Verzonden: donderdag 26 september 2019 15:50

Aan: (10)(2e) - DBO; (10)(2e) (BS); (10)(2e) (BS); (10)(2e) buitenvak, (10)(2e) - HBJZ;
(10)(2e) - DGB; (10)(2e) - DGB; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW;
(10)(2e) - BSK; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) - DBO; (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e),
(10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW

Onderwerp: Spoed - nota en kamerbrief PFAS

Urgentie: Hoog

Beste collega's,

Hierbij een aangepaste nota en kamerbrief over PFAS. Graag per ommekeer reactie.

Het sluiten van de tas is om 16:30 uur.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Minister en Staatssecretaris

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(10)(2e)

(10)(2e)

M +31(0)6- (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl

Datum

23 september 2019

Kenmerk

IENW/BSK-2019/206113

Bijlage(n)

NTB

beslisnota

Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader
PFAS betreft verspreiden van waterbodem

Inleiding

Op 8 juli heeft de Staatssecretaris in afstemming met de Minister het 'Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' naar de Tweede Kamer gestuurd. Het tijdelijk handelingskader introduceert voorlopige normen voor het toepassen van PFAS-houdende grond en bagger om op een verantwoorde wijze invulling te geven aan de bestaande zorgplicht met als doel stagnatie in grond- en baggerverzet op te heffen, onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens en milieu te voorkomen en het verspreiden van PFAS in de leefomgeving tegen te gaan. Het handelingskader is de eerste stap in de richting van een definitief handelingskader voor het omgaan met PFAS-houdende grond en baggerspecie. Hiervoor is inmiddels al een flink aantal stappen gezet. In genoemde Kamerbrief is reeds aangegeven dat dit tijdelijke handelingskader niet alle problemen omtrent PFAS-houdende grond en baggerspecie kan wegnemen. Pas bij implementatie van het tijdelijk handelingskader wordt echt duidelijk wat de consequenties zijn voor uitvoering. Mede om die reden is ook gekozen voor een tijdelijk handelingskader, zodat tussentijds aanpassing danwel aanscherping mogelijk is. Inmiddels zijn er veel signalen uit de uitvoeringspraktijk die aanleiding zijn om binnen de uitgangspunten te zorgen voor aanpassing.

Het Kamerlid Van Brenk heeft op 24 september 2019 verzocht om een Kamerbrief. Met bijgevoegde Kamerbrief geeft u hier invulling aan.

Kern

Deze nota richt zich op een acuut probleem: de verspreiding van baggerspecie in oppervlaktewater. Het knelpunt betreft de passages in het handelingskader waarin staat dat baggerspecie alleen benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam zonder toetsing aan de PFAS norm mag worden toegepast. Daardoor mag baggerspecie niet meer benedenstrooms over de

grens van een oppervlaktewaterlichaam verspreid worden. Dit heeft tot gevolg dat de baggerspecie van bijvoorbeeld havens of projecten zoals de Zeetoeegang IJmond (zeesluizen) en Nieuwe Sluis Terneuzen, niet meer verspreid zou mogen worden op de Noordzee. De Noordzee is immers een aansluitend, maar ander oppervlaktewaterlichaam. Dit zou betekenen dat bijvoorbeeld de havens niet meer gebaggerd kunnen worden. Deze knelpunten gelden ook voor meer landinwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. In overleg met RWS, DGLM en HBJZ hebben we gezocht naar een verantwoorde oplossing.

Met deze nota wil ik u beiden vragen in te stemmen met onderstaande lijn en bijgevoegde Kamerbrief met de stand van zaken over het Tijdelijk handelingskader PFAS. In deze brief zal tevens worden ingegaan op genoemd knelpunt.

In de toelichting treft u meer informatie over de concrete projecten.

Geadviseerd besluit

Ik adviseer u in te stemmen met onderstaande lijn:

- Verspreiden van baggerspecie is niet alleen toegestaan binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam (zoals nu in het tijdelijk handelingskader staat), maar ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit is in lijn met de oorspronkelijke intentie van het handelingskader, maar is niet op de juiste wijze in het tijdelijk handelingskader opgenomen.
- De Tweede Kamer informeren met bijgevoegde brief waarin een stand van zaken wordt gegeven van het Tijdelijk handelingskader PFAS en de stappen naar het definitieve handelingskader.
- In de Kamerbrief geeft u aan dat u in gesprek gaat met de koepels en de branche organisaties over de door hen gesignaleerde knelpunten bij de uitvoeringspraktijk. Voorgesteld wordt hiervoor het OFL te vragen.

Het voorgesteld besluit maakt dat de uitvoeringspraktijk verder kan, maar kent milieurisico's en juridische risico's en is daarom politiek gevoelig. Deze worden hieronder nader geduid.

Beslistermijn

Spoed. Een afweging moet gemaakt worden over de timing van de verzending van de kamerbrief:

- De overgangstermijn van het Tijdelijk handelingskader PFAS voor het hanteren van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken loopt tot 1 oktober. Het is daarmee zeer gewenst voor handhavers en uitvoerders om voor 1 oktober helderheid te bieden in voorliggende kwestie.
- Op dinsdag 1 oktober heeft de Staatssecretaris een gesprek met de heer Verhagen, als voorzitter van Bouwend Nederland.

Op 3 oktober heeft de Tweede Kamer een technische briefing over stoffen problematiek.

Argumentatie

Aanleiding van voorliggend knelpunt

Voor toepassing van baggerspecie is in het tijdelijk handelingskader de volgende redeneerlijn aangehouden:

- Baggerspecie mag benedenstrooms worden toegepast op een plek waar het sediment van nature zou worden heengevoerd. In deze situatie is geen toetsing aan de norm (detectielimiet) nodig.

Echter, dat niet toetsen is in het tijdelijk handelingskader beperkt tot benedenstroomse toepassing in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam. Voor verspreiding in een ander oppervlaktewaterlichaam geldt de detectielimiet (0,1 microgram per kilogram droge stof) als norm.

In de praktijk leidt dit er toe dat PFAS-houdende baggerspecie (waterbodem) uit bijvoorbeeld zeehavens of bijvoorbeeld het project Zeetoegang IJmond, niet meer verspreid mag worden op de Noordzee. Immers de baggerspecie komt uit een ander oppervlaktewaterlichaam. Het probleem speelt ook op andere plaatsen. De consequentie dat baggerspecie niet meer verspreid zou kunnen worden op de Noordzee was niet voorzien bij het opstellen van het Tijdelijk Handelingskader PFAS.

Voorgestelde oplossingsrichting

Voorgesteld wordt om vóór 1 oktober 2019 bijgevoegde Kamerbrief te sturen waarin een stand van zaken wordt gegeven met betrekking tot het Tijdelijk handelingskader PFAS. In het ordedebat van 24 september jongstleden heeft mevrouw Van Brenk (50plus) verzocht om een brief naar aanleiding van recente nieuwsberichten dat de handel in grond en bagger grotendeels stil ligt. Met deze brief wordt eveneens invulling gegeven aan dit verzoek.

In de bijgevoegde Kamerbrief wordt ingegaan op het hierboven beschreven acute knelpunt. Voorgesteld wordt om een nadere duiding te geven aan het handelingskader waarbij uitgelegd wordt dat geen toetsing aan de norm nodig is voor verspreiding van baggerspecie binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam of in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Hierbij geldt dezelfde redeneerlijn als beschreven in het Tijdelijk handelingskader PFAS; het enige verschil is de verbreding van de reikwijdte naar stroomafwaartse oppervlaktewaterlichamen. Daarmee wordt ook toepassing in zoute oppervlaktewaterlichamen mogelijk, hetgeen een oplossing biedt voor de betreffende projecten.

De urgentie komt voort uit de in het Tijdelijk handelingskader genoemde overgangstermijn voor reeds eerder uitgevoerde bodemonderzoeken tot 1 oktober 2019. Zowel de uitvoeringspraktijk als handhavers vragen voor die datum om duidelijkheid op dit punt. Omdat de lijn ook voor uitvoerders kenbaar moet zijn, zal de brief ook verspreid worden aan toezichthouders en koepels (IPO, VNG, UvW en VNO/NCW). Daarnaast zal via de website van de helpdesk bodem gecommuniceerd worden.

Milieurisico's

PFAS is een stofgroep, waar PFOS, maar ook GenX-stoffen en PFOA deel van uitmaken. Vanwege de milieubezwaren zijn diverse PFAS onder REACH aangemerkt als Substance of Very High Concern (SVHC) waaronder PFOS en recent ook GenX (16 juli 2019 besluit van ECHA). PFOS staat op de prioritaire lijst van de EU en moet per 1 mei 2020 in heel Europa uitgefaseerd zijn. Naast de SVHC-stoffen staan diverse andere PFAS op de Nederlandse lijst met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en met potentiële ZZS (pZZS).

Van deze groep stoffen is vooralsnog alleen PFOS genormeerd onder de Kaderrichtlijn Water (KRW). Net als voor veel stoffen is de norm in zout water strenger dan in zoet water, door de hogere gevoeligheid van diersoorten in een zout milieu. Op grond van eerste metingen blijkt dat ook nu al veel wateren niet voldoen aan de norm voor PFOS. Er zijn op dit moment geen normen voor PFAS in de waterbodem en daarom wordt uitgegaan van de detectielimiet. Het idee achter het handelingskader is dat PFAS samen met sediment toch al in de natuurlijke stroomrichting wordt afgevoerd en er daarom geen verslechtering van de waterkwaliteit optreedt. Daartegen kan worden ingebracht, hoewel er nog diverse onzekerheden zijn, dat door het actief verplaatsen tijdelijk een achteruitgang kan ontstaan in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit kan gezien worden als strijdig met uw ambitie op waterkwaliteit.

Juridische risico's

Nu we toewerken naar een integrale aanpak van opkomende stoffen in zowel water als bodem, lopen we aan tegen een mogelijke strijdigheid van het Tijdelijk handelingskader PFAS en het Besluit Bodemkwaliteit in relatie tot de KRW. Het is nog niet helder hoe toepassen en verspreiden van baggerspecie in relatie tot kwaliteitseisen van de KRW moet worden gezien. De verspreiding van PFAS-houdende baggerspecie in oppervlaktewater kan leiden tot een achteruitgang van de waterkwaliteit in de zin van de KRW. Of dit daadwerkelijk een risico is, moet nog nader worden onderzocht. Dit is een van de stappen die wordt gezet richting het definitieve handelingskader.

Er is in de gevallen dat er inderdaad strijd ontstaat met de waterkwaliteitsdoelstellingen (en het niet mogelijk is dit te mitigeren door een andere locatiekeuze van de toepassing) een reëel risico dat een rechter oordeelt dat een initiatief geen doorgang kan vinden en/of dat de Europese Commissie laat weten dat Nederland in strijd lijkt te handelen met het Europese recht (daarna kan een inbreukprocedure volgen). Dit risico is echter ook bij de huidige tekst en interpretatie van het Tijdelijk handelingskader al aanwezig. Doordat bagger nu ook toegepast kan worden in zoute wateren is de kans groter dat de waterkwaliteitsnormen van de KRW overschreden worden omdat de normen voor zout water strenger zijn.

Ook bestaat het risico dat derden handavingsverzoeken indienen, omdat de betreffende toepassingen in strijd zouden zijn met de zorgplicht van het Besluit bodemkwaliteit. Op dit moment is geen goede inschatting te maken of dit een reëel risico is.

Naast het acute probleem van de verspreiding van baggerspecie in (stroomafwaarts gelegen) oppervlaktewaterlichamen, is er ook het probleem dat baggerspeciedepots geen baggerspecie die is verontreinigd met PFAS mogen accepteren uit hoofde van de vergunning. Aanpassen van de vergunning vergt minstens 6 maanden. Mogelijk is een gedoogbesluit nodig. U ontvangt hierover nog een separate nota. Dit probleem kan niet vóór 1 oktober a.s. worden opgelost (zie bijlage onder *toelichting RWS*). Als niet op korte termijn kan worden voorzien in gedogen zal dit ook leiden tot stagnatie en extra kosten voor de uitvoeringspraktijk.

Overige knelpunten

Zoals aangegeven in de nota t.b.v. het gesprek van de Staatssecretaris met Bouwend Nederland lopen op dit moment bouwbedrijven en baggeraars tegen belangrijke knelpunten op doordat PFAS diffuus verspreid in Nederland worden aangetroffen. Deze knelpunten zijn verder beschreven in deze nota.

Vervolgstappen

Onderstaand een overzicht van de vervolgstappen richting een definitief normenkader.

- Landelijk Beeld PFAS in bodem en waterbodem: Doordat het Tijdelijk Handelingskader op 8 juli 2019 is gepubliceerd wordt er nu breed in het land gemeten naar PFAS. Een eerste landelijk beeld van deze data wordt in maart 2020 verwacht. Daarnaast zal het RIVM de achtergrondwaarden van PFAS bepalen in Nederland, als opmaat naar een definitief kader. De resultaten van dit onderzoek worden begin juli 2020 verwacht. Ook wordt het grondwater onderzocht. Dit onderzoek zal tot in het derde kwartaal van 2020 lopen.
- Onderzoeken stofeigenschappen: Verder doet RIVM onderzoek naar onder meer de mobiliteit, uitlogingskarakteristieken en bio-accumulatie van PFAS. De uitkomsten van het eerste onderzoek worden in het derde kwartaal van 2020 verwacht. De uitkomsten van de andere onderzoeken worden begin juli 2020 verwacht.
- Opstellen definitief kader: Op basis van bovenstaande onderzoeken en meetgegevens zal samen met de decentrale bevoegde gezagen een definitief kader worden opgesteld. Daarbij worden ook de huidige knelpunten betrokken.
- Algemene methodiek: Er wordt een algemene methodiek ontwikkeld voor de omgang met ZZS in de bodem. Dit om ervoor te zorgen dat er bij de vondst van een ZZS zo min mogelijk stagnatie optreedt.
- Integrale aanpak van water, bodem en waterbodem: Voor waterkwaliteit is reeds een ketenaanpak opkomende stoffen ontwikkeld. Komende periode wordt gewerkt aan een geïntegreerde aanpak voor bodem en water. Op basis van meetgegevens wordt gekeken naar de relatie tussen waterkwaliteitsnormen en (water)bodemnormen.
- Vergelijking aanpak overige landen: In de komende periode zal navraag worden gedaan bij de landen om ons heen hoe zij de PFAS-problematiek aanpakken.

Politieke context

In het AO leefomgeving van 12 september is veel aandacht besteed aan het tijdelijk handelingskader PFAS. Enerzijds steun voor het opstellen van het handelingskader en voor het stellen van een norm, anderzijds veel vragen voor de gevolgen voor de uitvoering van projecten van grondbanken, aannemers en baggeraars.

Het knelpunt rondom de term oppervlaktewaterlichaam in het tijdelijk handelingskader raakt vooral zeehavens en daarnaast ook projecten die worden uitgevoerd in aanliggende oppervlaktewateren waar een directe relatie is met de Noordzee. Als baggerspecie niet meer verspreid kan worden op de Noordzee, kan dit - zonder alternatieven - gevolgen hebben voor onder meer de toegang tot de havens.

Het risico bestaat dat voorstanders in de Tweede Kamer van strenge normen dit aangrijpen om te wijzen op de milieurisico's. Partijen kunnen wijzen op de strenge aanpak van GenX waardoor het lijkt alsof we voor PFAS vooral een oplossing zoeken voor de havenactiviteiten.

Op dinsdag 1 oktober heeft de Staatssecretaris een gesprek met de heer Verhagen, als voorzitter van Bouwend Nederland. Dhr. Verhagen zal vergezeld worden door (10)(2e) (10)(2e) van de Vereniging van Waterbouwers en (10)(2e) TLN en (10)(2e), eveneens van de Vereniging van Waterbouwers. U ontvangt op zeer korte termijn een gespreksnotitie voor dit gesprek.

Kader

- Besluit en Regeling Bodemkwaliteit
- Tijdelijk Handelingskader PFAS
- KRW

Krachtenveld, afstemming, financiële en juridische implicaties, communicatie

Afstemming: Deze nota is samen met RWS opgesteld en met medeparaaf van DGLM en HBJZ.

Communicatie: er is veel aandacht in de media voor de gevolgen van PFAS voor aannemers en baggeraars. Recent bent u beiden met een nota (IENW/BSK-2019/187861) geïnformeerd over recente nieuwsberichten en signalen uit de uitvoeringspraktijk met betrekking tot het Tijdelijk Handelingskader PFAS. Deze week hebben onder meer de Volkskrant en het Financieel Dagblad hier aandacht aan besteed. Over de consequenties voor projecten van ProRail is de Staatssecretaris met een separate nota geïnformeerd (IENW/BSK-2019/192734). RWS heeft een eerste inventarisatie gemaakt van de gevolgen, zie de toelichting bij deze nota.

(10)(2e)

(10)(2e)

Toelichting van RWS

Op basis van een brede projectinventarisatie is een voorlopig beeld te schetsen van de stand van zaken m.b.t. PFAS in RWS projecten. Uit 116 respondenten (respons 80-90%) blijkt dat PFAS:

- in 39% van de gevallen geen issue is (omdat er geen bagger/grondverzet plaatsvindt of omdat concentraties onder de norm liggen);
- in 25% van de gevallen bodemonderzoeken naar aanwezigheid van PFAS nog lopen;
- in 25% van de gevallen onderzoek nog moet worden gestart (o.a. planstudies projecten); en
- in 12% van de gevallen er knelpunten zijn: ofwel omdat PFAS boven de norm is aangetroffen ofwel omdat het THK leidt tot stagnatie als gevolg van de definitiekwestie (zoals omschreven in paragraaf 1, ref. sluizen Terneuzen en IJmuiden).

De belangrijkste observaties zijn dat de gevallen waar stagnatie is (of dreigt) voornamelijk in de onderste helft van Nederland liggen, dat vaak sprake is van een combinatie van vervuilde bagger en de aanwezigheid van PFAS en dat de knelpunten grotendeels gerelateerd zijn aan "natte" projecten (sluizen en vaarwegen).

Enkele droge projecten (wegen en tunnels) worden ook geraakt. Hier moet worden bekeken of een oplossing voor (nodig) is.

De geïnventariseerde knelpunten zullen naar verwachting gevolgen hebben voor de financiën en de bevaarbaarheid van de vaarwegen. Op basis van de ontvangen enquêtes en komende resultaten uit onderzoeken, zal het beeld de komende tijd worden aangescherpt, waarbij ook meer duidelijkheid komt in de omvang van de gevolgen.

Inzet van Rijksbaggerspeciedepots voor PFAS vervuild baggerspecie

Baggerspeciedepots zijn aangelegd met als doel sterk verontreinigde baggerspecie, die niet kan worden hergebruikt of worden gereinigd, permanent te bergen. Depots accepteren de verontreinigde baggerspecie met PFAS echter nog niet omdat dit nog niet geregeld is in de omgevingsvergunning (omgevingsdienst bevoegd gezag) en watervergunning (ILT bevoegd gezag). Voor RWS is het urgent dat dit wordt geregeld vanwege de noodzakelijke afzetmogelijkheid in depots van PFAS houdende baggerspecie. Naar verwachting zal aanpassing van de vergunning een traject van minstens 6 maanden zijn. De omgevingsdiensten in kwestie en ILT hebben op ambtelijk niveau wel aangegeven dat zij inhoudelijk gezien geen problemen zien in aanpassen van de vergunning. Op korte termijn overlegt RWS met de omgevingsdiensten en ILT over gedoogbesluiten vooruitlopend op een wijziging van de vergunningen. ILT heeft aangegeven dat voor een gedoogbesluit een brief van de bewindspersoon nodig is.

Zeetoegang IJmond

Voor het project Zeetoegang IJmond moet in totaal nog 3,5 miljoen m³ waterbodem worden afgegraven en afgevoerd. Op dit moment zijn er twee

negatieve gevolgen van het THK - voor het project Zeetoegang IJmond - bekend. Dit zijn het afvoeren van 2 verschillende grondstromen:

1. Grondstroom van waterbodembodem met PFAS van de bouwlocatie naar de Noordzee: Dit betreft grond waarin PFAS is aangetoond. In de huidige situatie mag deze grond verspreid worden in de Noordzee zoals beschreven in deze nota.
2. Baggerspeciëestroom vervuild met minerale olie én PFAS van bouwlocatie naar baggerdepot: Dit betreft $\pm 60.000 \text{ m}^3$ baggerspecie die naast PFAS tevens vervuild is met o.a. minerale olie, waardoor deze sowieso niet verspreid mag worden op de Noordzee. In de huidige werkwijze wordt deze baggerspecie toegepast in diepe plassen of gestort in baggerdepots. Echter, diepe plassen of baggerdepots mogen op dit moment geen baggerspecie accepteren die vervuild is met PFAS. Het THK biedt hiervoor geen oplossing, waardoor er voor deze grond op dit moment geen bestemming beschikbaar is.

Consequenties Zeetoegang IJmond

Voor de Zeetoegang IJmond ligt vooral het afvoeren van baggerspeciëestroom richting de Noordzee (ad1) kritisch in de planning waardoor stagnatie dreigt in het geval er voor 1 oktober a.s. geen oplossing komt. Indien dit niet lukt dan zal het werk stagneren wat leidt tot omvangrijke consequenties in geld en tijd voor Zeetoegang IJmond, omdat de opdrachtnemer de rekening hiervoor bij RWS zal leggen. Een exacte kosteninschatting is nu niet goed te maken. Stilstand van het project loopt in de miljoenen euro's per maand.

Nieuwe Sluis Terneuzen

Voor het project Nieuwe Sluis Terneuzen moet in totaal nog 8-9 miljoen m^3 grond/baggerspecie worden afgegraven en afgevoerd. Voor het project Nieuwe sluis Terneuzen zijn dezelfde twee negatieve gevolgen bekend, maar deze lijken minder tijds kritisch:

1. Grondstroom met PFAS van de bouwlocatie naar de Westerschelde: Dit betreft een baggerspeciëestroom waarin PFAS is aangetoond. Op basis van het THK is het per 1 oktober a.s. niet meer mogelijk om PFAS houdende baggerspecie te verspreiden in Westerschelde. Op dit moment gaat het om 60.000 m^3 baggerspecie. Het komende half jaar wordt er ongeveer nog 80.000 m^3 verwacht. Vanaf 1 april 2020 tot einde 2020 betreft het nog eens enkele honderdduizenden m^3 's.
2. Grondstroom van bouwlocatie naar baggerdepot: Dit betreft een baggerspeciëestroom (waterbodembodem) waar PFAS is aangetoond. Op basis van de PFAS problematiek is het niet meer mogelijk dit materiaal, met een geschatte omvang van 10.000 m^3 af te voeren naar een diepe plas of baggerspecie depot.

Consequenties Nieuwe Sluis Terneuzen

Voor de nieuwe Sluis Terneuzen ligt het afvoeren van respectievelijk 60.000 m^3 en 80.000 m^3 baggerspecie op het kritieke pad van de planning. Het project is bezig met een mogelijke oplossing door het instellen van een tijdelijke opslaglocatie (kosten orde grootte €1 mln. tot april 2020). Als dit lukt wordt het acute probleem onder 1. en 2. uitgesteld. Echter, op lange termijn kan niet de alle baggerspecie hier worden opgeslagen. Daarnaast moet de tijdelijke locatie binnen de duur van het project, voor 2024, ontmanteld

worden. Een exacte kosteninschatting is nu niet goed te maken. Stilstand van het project loopt in de miljoenen euro's per maand.

To: (10)(2e) - BSK[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) -
DGRW[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) - BSK[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) -
DGRW[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) - BSK[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) -
DGMI[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) - DGMI[(10)(2e) @minienw.nl]
Cc: (10)(2e) - DBO[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) - DGRW[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) -
(10)(2e) - DGMI[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) - DGMo[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) -
it h ver (10)(2e) - DBO[(10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) - DBO[(10)(2e) @minienw.nl]
From: (10)(2e) - DBO
Sent: Fri 9/27/2019 12:57:35 PM
Subject: Retour S - t.b.v. DGMI staf 3 okt
Received: Fri 9/27/2019 12:57:37 PM
[DGWB WOM S - Nota ter informatie over brief ProRail nav Tijdelijk Handelingskader PFAS.pdf](#)

Allen,

Zie bijgevoegd reactie S. op infonota ProRail – handelingskader PFAS:

1. Goed om juristen te laten uitzoeken of het reëel is om kosten door te berekenen. Heeft de aannemer vanuit zorgplicht ook niet zelf (ten dele) een verantwoordelijkheid?
2. Graag reactie wat reden destijds was om tijdelijk handelingskader niet aan de sector voor te leggen voor uitvoeringstoets (speelt breder dan alleen ProRail)

S wil dit graag bespreken in de eerstvolgende DGMI staf (3 okt).

Hartelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(10)(2e)

(10)(2e)

M +31(0)6- (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

nota ter informatie

Gevolgen van het tijdelijk handelingskader PFAS voor
projecten ProRail

Datum

15 september 2019

Kenmerk

Inleiding

Op 8 juli heeft u het 'tijdelijk handelingskader voor
houdende grond of baggerspecie' naar de Tweede Kamer
nota (IENW/BSK-2019/187307) al geïnformeerd over

Voordat we accepteren dat direct (projectkosten) of
indirect (ProRail begroting) bij IenW neerslaan, goed
om juristen te laten uitzoeken of het (aangezien de
eerdere zorgplicht al bestond) het wel reëel is om al
die kosten door te berekenen. Heeft de aannemer
hier vanuit de zorgplicht zelf ook niet (ten dele?) een
verantwoordelijkheid?

In deze nota informeer ik u over bijgevoegde brief van ProRail met door hen
gemelde uitvoeringsproblemen door het Tijdelijk Handelingskader PFAS.

Samenvatting kern boodschap

ProRail heeft ons, op grond van verplichtingen uit de Beheersconcessie, een
brief gestuurd met gesignaleerde knelpunten in grondverwerking bij projecten:

- ProRail constateert dat zij door de directe ingang van het kader geen
rekening heeft kunnen houden met het tijdelijk handelingskader.
- ProRail is op voorhand niet geconsulteerd en heeft dus geen
uitvoerbaarheidstoets kunnen uitvoeren.
- Uit nader contact met ProRail door directie OVS is duidelijk geworden dat
ProRail de noodzaak van het kader en de toepassingsnormen niet ter
discussie stelt, maar wel wijst op de gevolgen voor de uitvoeringspraktijk,
te weten vertraging en meerkosten bij projecten.
- ProRail hield op 'verdachte' locaties al rekening met PFAS. De huidige
knelpunten komen naar voren bij projecten waarbij PFAS vóór ingaan van
het handelingskader geen issue leek en waar op korte termijn geen
aanpassingen meer mogelijk waren.
- Knelpunten zitten met name bij projecten die nu in de feitelijke realisatie
zitten, omdat grondverwerkers grond zonder PFAS analyse niet meer
aannemen zonder risico opslag, terwijl lopende en geplande
realisatiewerkzaamheden niet gestaakt kunnen worden.
- Dit heeft bij onlangs uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van aanleg
en onderhoud aan het ballastbed (bij Naarden-Bussum, Didam-Zevenaar,
Weert-Roermond e.a.) direct geleid tot aanvullende kosten van enkele
miljoenen euro's.

- Ook is aan te voeren grond niet in alle gevallen tijdig te onderwerpen aan PFAS-analyses. Hierdoor is het soms nodig om, in afwijking van lopende contracten, grond van elders aan te voeren. Dit zorgt voor meerkosten.
- Bijkomend knelpunt was de langere analysetijd bij laboratoria. Hierdoor kwamen direct staande planningen van aannemers van bouwwerkzaamheden onder druk te staan. ProRail verwacht claims te ontvangen van aannemers voor de meerkosten. ProRail werkt op dit moment aan de onderbouwing van gemaakte en te maken meerkosten.
- Voor het PHS-project opstelsterrein Amsterdam Westhaven is de lopende aanbestedingsprocedure een half jaar stilgelegd in afwachting van PFAS-analyses, vanwege geprognosticeerde risico's van €12 mln. (excl. BTW)
- ProRail heeft maatregelen getroffen als het inrichten van meer (tijdelijke) depots in afwachting van analyses en waar dat niet mogelijk was de risico's op aanwezigheid van PFAS afgekocht tegen een (forse) meerprijs.
- ProRail vraagt in de brief om een landelijke overgangstermijn van 6 maanden in te stellen waarin de toepassingsnormen nog niet van toepassing zijn. Bij werkzaamheden over enkele maanden vanaf nu kan ProRail het tijdelijke handelingskader in de planning immers inpassen.

Onze overweging bij brief van ProRail

- Een overgangstermijn instellen, zoals ProRail vraagt, is niet mogelijk. De verplichting om grond of baggerspecie te laten onderzoeken op PFAS is op zichzelf niet nieuw, maar volgt al uit de zorgplichten op grond van bestaande wet- en regelgeving.
- Daarnaast is een overgangstermijn voor ProRail niet perse een oplossing, omdat een deel van de uitvoeringsproblemen al zijn opgetreden en de gemaakte extra kosten niet ongedaan gemaakt kunnen worden.
- De gemaakte extra kosten zullen uiteindelijk neerslaan bij IenW, omdat IenW concessieverlener (en ook opdrachtgever) is voor ProRail. De precieze direct aanwijsbare meerkosten worden nog geïnventariseerd, waarbij het beeld nu is dat dit in de miljoenen euro's loopt.
- De inschatting is dat de direct opgetreden knelpunten van tijdelijk aard zijn. Enerzijds zijn de analysetermijnen bij de laboratoria al afgenomen door een vergroting van de capaciteit bij de laboratoria. Anderzijds omdat de uitvoeringspraktijk op termijn rekening kan houden met het de gevolgen van PFAS in hun planningen.
- Het risico dat bij projecten van ProRail grond met hoge concentraties van PFAS wordt aangetroffen, blijft net als bij ieder ander project met grondverzet bestaan.

Vervolgstappen:

- OVS stemt af met ProRail over de daadwerkelijke meerkosten. Hierover wordt u te zijner tijd geïnformeerd.
- Daarnaast blijven DGWB en DGMO in gesprek met ProRail om waar nodig mee te denken aan oplossingen voor de knelpunten.

Afstemming:

- Voorliggende nota is gezamenlijk opgesteld door DGMO en DGWB.

Wat is de reden dat het tijdelijk kader niet aan de sector is voorgelegd voor een uitvoeringstoets?

(10)(2e) (10)(2e)

To: (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW(10)(2e)@minienw.nl
From: (10)(2e) - DGRW
Sent: Fri 9/27/2019 1:26:53 PM
Subject: RE: Actualisatie Dossier WGO en begrotingsbehandeling
Received: Fri 9/27/2019 1:26:55 PM
[RWS QA 2 PFAS-gevolgen voor projecten \(002\)\(10\)\(2e\).docx](#)

Hoi (10)(2e),
Zie bijgevoegd. Ik heb een redeneerlijn opgenomen over PFAS voor het dossier WGO en begrotingsbehandeling.
Eigenlijk zouden we eerst het gesprek met de Stas moeten afwachten. Dan weten we meer over de timing van de brief en kunnen we de redeneerlijn daarop aanpassen.

Groet, (10)(2e)
Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 10:06

Aan: (10)(2e) - BSK; (10)(2e) - DGRW
CC: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
Onderwerp: FW: Actualisatie Dossier WGO en begrotingsbehandeling
Urgentie: Hoog

Hoi
Kunnen jullie deze samen oppakken?
Redeneerlijn saneren verhaal en stukje pfas

Groet (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien
Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag
06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)@minienw.nl

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Verzonden: donderdag 26 september 2019 12:34

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
CC: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW
<(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - BSK
<(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: FW: Actualisatie Dossier WGO en begrotingsbehandeling

Urgentie: Hoog

Ha (10)(2e) (e.a.),
Redeneerlijn Bodem

Voor het dossier voor de begrotingsbehandeling (woensdag 16 oktober) wil DBO/FMC toch graag een redeneerlijn/Q&A Bodem.
Aanleiding is de actualiteit rond PFAS, maar wellicht is het handig om de redeneerlijn wat breder neer te zetten. Ik laat dat even aan jou.

Deadline: maandag 30 september 12.00 uur

Bijgevoegd:

- Een leeg format voor redeneerlijn/Q&A
- Een ingevuld voorbeeld
- Q&A RWS rond PFAS (gevolgen projecten), moet hier natuurlijk in samenhang mee zijn

Toezeggingen Bodem

Verder voeg ik voor de zekerheid nog even eerder, door mij doorgestuurd, verzoek van M/S toe m.b.t. openstaande toezeggingen.
Ook t.b.v. de begrotingsbehandeling.

Deadline: maandag 30 september

Beide zaken mogen maandag naar mij. Ik zal doorzetten.

Groet en dank,

(10)(2e)
(10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
DG Water en Bodem
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag | flexplek
Postbus 20906 | 2500 EX | Den Haag

M (10)(2e)
(10)(2e)@minienw.nl
www.rijksoverheid.nl/ministeries

Van: (10)(2e) (10)(2e) - FMC <(10)(2e)@minienw.nl>

Verzonden: donderdag 26 september 2019 11:45

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW
<(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

CC: begrotingszakendbo <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: Actualisatie Dossier WGO en begrotingsbehandeling

Ha allen,
Eerder hebben we besproken dat er vanuit DGWB geen dossiers voorbereid hoeven te worden.
Omdat er gesprekken zijn met de Stas over PFAS, willen we hiervoor toch een (algemene) redeneerlijn toevoegen aan het dossier WGO/begrotingsbehandeling.
Kunnen jullie deze uitvraag uitzetten?
Vanwege verzending van het dossier naar de bewindspersonen ontvang ik deze graag uiterlijk a.s. maandag voor 12:00 uur.
Van RWS heb ik eerder bijgevoegde Q&A ontvangen. Goed om dit even samen met hun af te stemmen.
Groet (10)(2e)

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK[(10)(2e)]@minienw.nl]
From: (10)(2e) - DGRW
Sent: Fri 9/27/2019 1:42:04 PM
Subject: FW: HPE Records Manager records
Received: Fri 9/27/2019 1:42:05 PM
[02 concept kamerbrief aanpassing tijdelijk handelingskader PFAS 26 sept versie 15 uur 44.DOCX](#)
[01 DGWB WOM M en S beslisnota over tijdelijk handelingskader pfas.DOCX](#)
[Overleg over PFAS-problematiek met Bouwend Nederland.DOCX](#)

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: /O=SSO - ICT/OU=EXCHANGE ADMINISTRATIVE GROUP (FYDIBOHF23SPDLT)/CN=RECIPIENTS/CN=(10)(2e)
Verzonden: donderdag 26 september 2019 17:17
Aan: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Onderwerp: HPE Records Manager records

En hierbij de nota en kamerbrief,

Groet, (10)(2e)

-----< HPE Records Manager recordgegevens >-----

Recordnummer: IENW/BSK-2019/209103
Titel: 02 concept kamerbrief aanpassing tijdelijk handelingskader PFAS 26 sept versie 15 uur 44

-----< HPE Records Manager recordgegevens >-----

Recordnummer: IENW/BSK-2019/206113
Titel: 01 DGWB/WOM M en S beslisnota over tijdelijk handelingskader pfas

Minister en Staatssecretaris

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(10)(2e)
(10)(2e)
M +31(0)6- (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl

Datum

23 september 2019

Kenmerk

IENW/BSK-2019/206113

Bijlage(n)

1

beslisnota

Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader
PFAS betreft verspreiden van waterbodem

Inleiding

Op 8 juli heeft de Staatssecretaris in afstemming met de Minister het 'Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' naar de Tweede Kamer gestuurd. Het tijdelijk handelingskader introduceert voorlopige normen voor het toepassen van PFAS-houdende grond en bagger om op een verantwoorde wijze invulling te geven aan de bestaande zorgplicht met als doel stagnatie in grond- en baggerverzet op te heffen, onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens en milieu te voorkomen en het verspreiden van PFAS in de leefomgeving tegen te gaan. Het handelingskader is de eerste stap in de richting van een definitief handelingskader voor het omgaan met PFAS-houdende grond en baggerspecie. Hiervoor is inmiddels al een flink aantal stappen gezet. In genoemde Kamerbrief is reeds aangegeven dat dit tijdelijke handelingskader niet alle problemen omtrent PFAS-houdende grond en baggerspecie kan wegnemen. Pas bij implementatie van het tijdelijk handelingskader wordt echt duidelijk wat de consequenties zijn voor uitvoering. Mede om die reden is ook gekozen voor een tijdelijk handelingskader, zodat tussentijds aanpassing danwel aanscherping mogelijk is. Inmiddels zijn er veel signalen uit de uitvoeringspraktijk die aanleiding zijn om binnen de uitgangspunten te zorgen voor aanpassing.

Het Kamerlid Van Brenk heeft op 24 september 2019 verzocht om een Kamerbrief. Met bijgevoegde Kamerbrief geeft u hier invulling aan.

Kern

Deze nota richt zich op een acuut probleem: de verspreiding van baggerspecie in oppervlaktewater. Het knelpunt betreft de passages in het handelingskader waarin staat dat baggerspecie alleen benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam zonder toetsing aan de PFAS norm mag worden toegepast. Daardoor mag baggerspecie niet meer benedenstrooms over de

grens van een oppervlaktewaterlichaam verspreid worden. Dit heeft tot gevolg dat de baggerspecie van bijvoorbeeld havens of projecten zoals de Zeetoeegang IJmond (zeesluizen) en Nieuwe Sluis Terneuzen, niet meer verspreid zou mogen worden op de Noordzee. De Noordzee is immers een aansluitend, maar ander oppervlaktewaterlichaam. Dit zou betekenen dat bijvoorbeeld de havens niet meer gebaggerd kunnen worden. Deze knelpunten gelden ook voor meer landinwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. In overleg met RWS, DGLM en HBJZ hebben we gezocht naar een verantwoorde oplossing.

Met deze nota wil ik u beiden vragen in te stemmen met onderstaande lijn en bijgevoegde Kamerbrief met de stand van zaken over het Tijdelijk handelingskader PFAS. In deze brief zal tevens worden ingegaan op genoemd knelpunt.

In de toelichting treft u meer informatie over de concrete projecten.

Geadviseerd besluit

Ik adviseer u in te stemmen met onderstaande lijn:

- Verspreiden van baggerspecie is niet alleen toegestaan binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam (zoals nu in het tijdelijk handelingskader staat), maar ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit is in lijn met de oorspronkelijke intentie van het handelingskader, maar is niet op de juiste wijze in het tijdelijk handelingskader opgenomen.
- De Tweede Kamer informeren met bijgevoegde brief waarin een stand van zaken wordt gegeven van het Tijdelijk handelingskader PFAS en de stappen naar het definitieve handelingskader.
- In de Kamerbrief geeft u aan dat u in gesprek gaat met de koepels en de branche organisaties over de door hen gesignaleerde knelpunten bij de uitvoeringspraktijk. Voorgesteld wordt hiervoor het OFL te vragen.

Het voorgesteld besluit maakt dat de uitvoeringspraktijk verder kan, maar kent milieurisico's en juridische risico's en is daarom politiek gevoelig. Deze worden hieronder nader geduid.

Beslistermijn

Spoed. Een afweging moet gemaakt worden over de timing van de verzending van de kamerbrief:

- De overgangstermijn van het Tijdelijk handelingskader PFAS voor het hanteren van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken loopt tot 1 oktober. Het is daarmee zeer gewenst voor handhavers en uitvoerders om voor 1 oktober helderheid te bieden in voorliggende kwestie.
- Op dinsdag 1 oktober heeft de Staatssecretaris een gesprek met de heer Verhagen, als voorzitter van Bouwend Nederland.

Op 3 oktober heeft de Tweede Kamer een technische briefing over stoffen problematiek.

Argumentatie

Aanleiding van voorliggend knelpunt

Voor toepassing van baggerspecie is in het tijdelijk handelingskader de volgende redeneerlijn aangehouden:

- Baggerspecie mag benedenstrooms worden toegepast op een plek waar het sediment van nature zou worden heengevoerd. In deze situatie is geen toetsing aan de norm (detectielimiet) nodig.

Echter, dat niet toetsen is in het tijdelijk handelingskader beperkt tot benedenstroomse toepassing in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam. Voor verspreiding in een ander oppervlaktewaterlichaam geldt de detectielimiet (0,1 microgram per kilogram droge stof) als norm.

In de praktijk leidt dit er toe dat PFAS-houdende baggerspecie (waterbodem) uit bijvoorbeeld zeehavens of bijvoorbeeld het project Zeetoegang IJmond, niet meer verspreid mag worden op de Noordzee. Immers de baggerspecie komt uit een ander oppervlaktewaterlichaam. Het probleem speelt ook op andere plaatsen. De consequentie dat baggerspecie niet meer verspreid zou kunnen worden op de Noordzee was niet voorzien bij het opstellen van het Tijdelijk Handelingskader PFAS.

Voorgestelde oplossingsrichting

Voorgesteld wordt om vóór 1 oktober 2019 bijgevoegde Kamerbrief te sturen waarin een stand van zaken wordt gegeven met betrekking tot het Tijdelijk handelingskader PFAS. In het ordedebat van 24 september jongstleden heeft mevrouw Van Brenk (50plus) verzocht om een brief naar aanleiding van recente nieuwsberichten dat de handel in grond en bagger grotendeels stil ligt. Met deze brief wordt eveneens invulling gegeven aan dit verzoek.

In de bijgevoegde Kamerbrief wordt ingegaan op het hierboven beschreven acute knelpunt. Voorgesteld wordt om een nadere duiding te geven aan het handelingskader waarbij uitgelegd wordt dat geen toetsing aan de norm nodig is voor verspreiding van baggerspecie binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam of in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Hierbij geldt dezelfde redeneerlijn als beschreven in het Tijdelijk handelingskader PFAS; het enige verschil is de verbreding van de reikwijdte naar stroomafwaartse oppervlaktewaterlichamen. Daarmee wordt ook toepassing in zoute oppervlaktewaterlichamen mogelijk, hetgeen een oplossing biedt voor de betreffende projecten.

De urgentie komt voort uit de in het Tijdelijk handelingskader genoemde overgangstermijn voor reeds eerder uitgevoerde bodemonderzoeken tot 1 oktober 2019. Zowel de uitvoeringspraktijk als handhavers vragen voor die datum om duidelijkheid op dit punt. Omdat de lijn ook voor uitvoerders kenbaar moet zijn, zal de brief ook verspreid worden aan toezichthouders en koepels (IPO, VNG, UvW en VNO/NCW). Daarnaast zal via de website van de helpdesk bodem gecommuniceerd worden.

Milieurisico's

PFAS is een stofgroep, waar PFOS, maar ook GenX-stoffen en PFOA deel van uitmaken. Vanwege de milieubezwaren zijn diverse PFAS onder REACH aangemerkt als Substance of Very High Concern (SVHC) waaronder PFOS en recent ook GenX (16 juli 2019 besluit van ECHA). PFOS staat op de prioritaire lijst van de EU en moet per 1 mei 2020 in heel Europa uitgefaseerd zijn. Naast de SVHC-stoffen staan diverse andere PFAS op de Nederlandse lijst met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en met potentiële ZZS (pZZS).

Van deze groep stoffen is vooralsnog alleen PFOS genormeerd onder de Kaderrichtlijn Water (KRW). Net als voor veel stoffen is de norm in zout water strenger dan in zoet water, door de hogere gevoeligheid van diersoorten in een zout milieu. Op grond van eerste metingen blijkt dat ook nu al veel wateren niet voldoen aan de norm voor PFOS. Er zijn op dit moment geen normen voor PFAS in de waterbodem en daarom wordt uitgegaan van de detectielimiet. Het idee achter het handelingskader is dat PFAS samen met sediment toch al in de natuurlijke stroomrichting wordt afgevoerd en er daarom geen verslechtering van de waterkwaliteit optreedt. Daartegen kan worden ingebracht, hoewel er nog diverse onzekerheden zijn, dat door het actief verplaatsen tijdelijk een achteruitgang kan ontstaan in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit kan gezien worden als strijdig met uw ambitie op waterkwaliteit.

Juridische risico's

Het tijdelijk handelingskader wordt zodanig uitgebreid dat ook het benedenstreams toepassen in een ander oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. In dat andere oppervlaktewaterlichaam kan daardoor de waterkwaliteit verslechteren. Op grond van de KRW moeten maatregelen worden genomen om achteruitgang van de waterkwaliteit te voorkomen. Echter, het gaat om toepassen van sediment dat al van nature naar dat oppervlaktewaterlichaam zou worden gevoerd. De vraag is dan ook of ten opzichte van de natuurlijke situatie sprake is van achteruitgang van de waterkwaliteit.

Overigens komt deze vraagstelling ook terug bij de huidige tekst van het Tijdelijk handelingskader. Het enige verschil is dat bij toepassingen in zoute wateren (hetgeen mogelijk wordt onder de nieuwe/verduidelijkende interpretatie) eerder een kans bestaat dat sprake is van een overschrijding van de waterkwaliteitsnorm voor PFOS. Dit komt omdat de kwaliteitseisen voor zoute wateren strenger zijn. De vraag naar de relatie met de KRW kan aan de orde komen als er bezwaar wordt gemaakt tegen een activiteit of als de Europese Commissie hier vragen over gaat stellen.

Of er daadwerkelijk een risico bestaat dat verspreiding van PFAS houdende baggerspecie lokaal kan leiden tot een achteruitgang van de waterkwaliteit in de zin van de KRW moet nog nader worden uitgezocht. Hierover zal helderheid moeten bestaan voordat het Handelingskader in regelgeving wordt vastgelegd.

Naast het acute probleem van de verspreiding van baggerspecie in (stroomafwaarts gelegen) oppervlaktewaterlichamen, is er ook het probleem dat baggerspeciedepots geen baggerspecie die is verontreinigd met PFAS mogen accepteren uit hoofde van de vergunning. Aanpassen van de vergunning vergt minstens 6 maanden. Mogelijk is een gedoogbesluit nodig. U ontvangt hierover nog een separate nota. Dit probleem kan niet vóór 1 oktober a.s. worden opgelost (zie bijlage onder *toelichting RWS*). Als niet op korte termijn kan worden voorzien in gedogen zal dit ook leiden tot stagnatie en extra kosten voor de uitvoeringspraktijk.

Overige knelpunten

Zoals aangegeven in de nota t.b.v. het gesprek van de Staatssecretaris met Bouwend Nederland lopen op dit moment bouwbedrijven en baggeraars tegen belangrijke knelpunten op doordat PFAS diffuus verspreid in Nederland worden aangetroffen. Deze knelpunten zijn verder beschreven in deze nota.

Vervolgstappen

Onderstaand een overzicht van de vervolgstappen richting een definitief normenkader.

- Landelijk Beeld PFAS in bodem en waterbodem: Doordat het Tijdelijk Handelingskader op 8 juli 2019 is gepubliceerd wordt er nu breed in het land gemeten naar PFAS. Een eerste landelijk beeld van deze data wordt in maart 2020 verwacht. Daarnaast zal het RIVM de achtergrondwaarden van PFAS bepalen in Nederland, als opmaat naar een definitief kader. De resultaten van dit onderzoek worden begin juli 2020 verwacht. Ook wordt het grondwater onderzocht. Dit onderzoek zal tot in het derde kwartaal van 2020 lopen.
- Onderzoeken stofeigenschappen: Verder doet RIVM onderzoek naar onder meer de mobiliteit, uitlogingskarakteristieken en bio-accumulatie van PFAS. De uitkomsten van het eerste onderzoek worden in het derde kwartaal van 2020 verwacht. De uitkomsten van de andere onderzoeken worden begin juli 2020 verwacht.
- Opstellen definitief kader: Op basis van bovenstaande onderzoeken en meetgegevens zal samen met de decentrale bevoegde gezagen een definitief kader worden opgesteld. Daarbij worden ook de huidige knelpunten betrokken.
- Algemene methodiek: Er wordt een algemene methodiek ontwikkeld voor de omgang met ZZS in de bodem. Dit om ervoor te zorgen dat er bij de vondst van een ZZS zo min mogelijk stagnatie optreedt.
- Integrale aanpak van water, bodem en waterbodem: Voor waterkwaliteit is reeds een ketenaanpak opkomende stoffen ontwikkeld. Komende periode wordt gewerkt aan een geïntegreerde aanpak voor bodem en water. Op basis van meetgegevens wordt gekeken naar de relatie tussen waterkwaliteitsnormen en (water)bodemnormen.
- Vergelijking aanpak overige landen: In de komende periode zal navraag worden gedaan bij de landen om ons heen hoe zij de PFAS-problematiek aanpakken.

Politieke context

In het AO leefomgeving van 12 september is veel aandacht besteed aan het tijdelijk handelingskader PFAS. Enerzijds steun voor het opstellen van het handelingskader en voor het stellen van een norm, anderzijds veel vragen voor de gevolgen voor de uitvoering van projecten van grondbanken, aannemers en baggeraars.

Het knelpunt rondom de term oppervlaktewaterlichaam in het tijdelijk handelingskader raakt vooral zeehavens en daarnaast ook projecten die worden uitgevoerd in aanliggende oppervlaktewateren waar een directe relatie is met de Noordzee. Als baggerspecie niet meer verspreid kan worden op de Noordzee, kan dit - zonder alternatieven - gevolgen hebben voor onder meer de toegang tot de havens.

Het risico bestaat dat voorstanders in de Tweede Kamer van strenge normen dit aangrijpen om te wijzen op de milieurisico's. Partijen kunnen wijzen op de strenge aanpak van GenX waardoor het lijkt alsof we voor PFAS vooral een oplossing zoeken voor de havenactiviteiten.

Op dinsdag 1 oktober heeft de Staatssecretaris een gesprek met de heer Verhagen, als voorzitter van Bouwend Nederland. Dhr. Verhagen zal vergezeld worden door (10)(2e), (10)(2e) van de Vereniging van Waterbouwers en (10)(2e), (10)(2e) TLN en (10)(2e), eveneens van de Vereniging van Waterbouwers. U ontvangt op zeer korte termijn een gespreksnotitie voor dit gesprek.

Kader

- Besluit en Regeling Bodemkwaliteit
- Tijdelijk Handelingskader PFAS
- KRW

Krachtenveld, afstemming, financiële en juridische implicaties, communicatie

Afstemming: Deze nota is samen met RWS opgesteld en met medeparaaf van DGLM en HBJZ.

Communicatie: er is veel aandacht in de media voor de gevolgen van PFAS voor aannemers en baggeraars. Recent bent u beiden met een nota (IENW/BSK-2019/187861) geïnformeerd over recente nieuwsberichten en signalen uit de uitvoeringspraktijk met betrekking tot het Tijdelijk Handelingskader PFAS. Deze week hebben onder meer de Volkskrant en het Financieel Dagblad hier aandacht aan besteed. Over de consequenties voor projecten van ProRail is de Staatssecretaris met een separate nota geïnformeerd (IENW/BSK-2019/192734). RWS heeft een eerste inventarisatie gemaakt van de gevolgen, zie de toelichting bij deze nota.

(10)(2e)
(10)(2e)

Toelichting van RWS

Op basis van een brede projectinventarisatie is een voorlopig beeld te schetsen van de stand van zaken m.b.t PFAS in RWS projecten. Uit 116 respondenten (respons 80-90%) blijkt dat PFAS:

- in 39% van de gevallen geen issue is (omdat er geen bagger/grondverzet plaatsvindt of omdat concentraties onder de norm liggen);
- in 25% van de gevallen bodemonderzoeken naar aanwezigheid van PFAS nog lopen;
- in 25% van de gevallen onderzoek nog moet worden gestart (o.a. planstudies projecten); en
- in 12% van de gevallen er knelpunten zijn: ofwel omdat PFAS boven de norm is aangetroffen ofwel omdat het THK leidt tot stagnatie als gevolg van de definitiekwestie (zoals omschreven in paragraaf 1, ref. sluizen Terneuzen en IJmuiden).

De belangrijkste observaties zijn dat de gevallen waar stagnatie is (of dreigt) voornamelijk in de onderste helft van Nederland liggen, dat vaak sprake is van een combinatie van vervuilde bagger en de aanwezigheid van PFAS en dat de knelpunten grotendeels gerelateerd zijn aan "natte" projecten (sluizen en vaarwegen).

Enkele droge projecten (wegen en tunnels) worden ook geraakt. Hier moet worden bekeken of een oplossing voor (nodig) is.

De geïnventariseerde knelpunten zullen naar verwachting gevolgen hebben voor de financiën en de bevaarbaarheid van de vaarwegen. Op basis van de ontvangen enquêtes en komende resultaten uit onderzoeken, zal het beeld de komende tijd worden aangescherpt, waarbij ook meer duidelijkheid komt in de omvang van de gevolgen.

Inzet van Rijksbaggerspeciedepots voor PFAS vervuild baggerspecie

Baggerspeciedepots zijn aangelegd met als doel sterk verontreinigde baggerspecie, die niet kan worden hergebruikt of worden gereinigd, permanent te bergen. Depots accepteren de verontreinigde baggerspecie met PFAS echter nog niet omdat dit nog niet geregeld is in de omgevingsvergunning (omgevingsdienst bevoegd gezag) en watervergunning (ILT bevoegd gezag). Voor RWS is het urgent dat dit wordt geregeld vanwege de noodzakelijke afzetmogelijkheid in depots van PFAS houdende baggerspecie. Naar verwachting zal aanpassing van de vergunning een traject van minstens 6 maanden zijn. De omgevingsdiensten in kwestie en ILT hebben op ambtelijk niveau wel aangegeven dat zij inhoudelijk gezien geen problemen zien in aanpassen van de vergunning. Op korte termijn overlegt RWS met de omgevingsdiensten en ILT over gedoogbesluiten vooruitlopend op een wijziging van de vergunningen. ILT heeft aangegeven dat voor een gedoogbesluit een brief van de bewindspersoon nodig is.

Zeetoegang IJmond

Voor het project Zeetoegang IJmond moet in totaal nog 3,5 miljoen m³ waterbodem worden afgegraven en afgevoerd. Op dit moment zijn er twee

negatieve gevolgen van het THK - voor het project Zeetoegang IJmond - bekend. Dit zijn het afvoeren van 2 verschillende grondstromen:

1. Grondstroom van waterbodembodem met PFAS van de bouwlocatie naar de Noordzee: Dit betreft grond waarin PFAS is aangetoond. In de huidige situatie mag deze grond verspreid worden in de Noordzee zoals beschreven in deze nota.
2. Baggerspeciëestroom vervuild met minerale olie én PFAS van bouwlocatie naar baggerdepot: Dit betreft $\pm 60.000 \text{ m}^3$ baggerspecie die naast PFAS tevens vervuild is met o.a. minerale olie, waardoor deze sowieso niet verspreid mag worden op de Noordzee. In de huidige werkwijze wordt deze baggerspecie toegepast in diepe plassen of gestort in baggerdepots. Echter, diepe plassen of baggerdepots mogen op dit moment geen baggerspecie accepteren die vervuild is met PFAS. Het THK biedt hiervoor geen oplossing, waardoor er voor deze grond op dit moment geen bestemming beschikbaar is.

Consequenties Zeetoegang IJmond

Voor de Zeetoegang IJmond ligt vooral het afvoeren van baggerspeciëestroom richting de Noordzee (ad1) kritisch in de planning waardoor stagnatie dreigt in het geval er voor 1 oktober a.s. geen oplossing komt. Indien dit niet lukt dan zal het werk stagneren wat leidt tot omvangrijke consequenties in geld en tijd voor Zeetoegang IJmond, omdat de opdrachtnemer de rekening hiervoor bij RWS zal leggen. Een exacte kosteninschatting is nu niet goed te maken. Stilstand van het project loopt in de miljoenen euro's per maand.

Nieuwe Sluis Terneuzen

Voor het project Nieuwe Sluis Terneuzen moet in totaal nog 8-9 miljoen m^3 grond/baggerspecie worden afgegraven en afgevoerd. Voor het project Nieuwe sluis Terneuzen zijn dezelfde twee negatieve gevolgen bekend, maar deze lijken minder tijds kritisch:

1. Grondstroom met PFAS van de bouwlocatie naar de Westerschelde: Dit betreft een baggerspeciëestroom waarin PFAS is aangetoond. Op basis van het THK is het per 1 oktober a.s. niet meer mogelijk om PFAS houdende baggerspecie te verspreiden in Westerschelde. Op dit moment gaat het om 60.000 m^3 baggerspecie. Het komende half jaar wordt er ongeveer nog 80.000 m^3 verwacht. Vanaf 1 april 2020 tot einde 2020 betreft het nog eens enkele honderdduizenden m^3 's.
2. Grondstroom van bouwlocatie naar baggerdepot: Dit betreft een baggerspeciëestroom (waterbodembodem) waar PFAS is aangetoond. Op basis van de PFAS problematiek is het niet meer mogelijk dit materiaal, met een geschatte omvang van 10.000 m^3 af te voeren naar een diepe plas of baggerspecie depot.

Consequenties Nieuwe Sluis Terneuzen

Voor de nieuwe Sluis Terneuzen ligt het afvoeren van respectievelijk 60.000 m^3 en 80.000 m^3 baggerspecie op het kritieke pad van de planning. Het project is bezig met een mogelijke oplossing door het instellen van een tijdelijke opslaglocatie (kosten orde grootte €1 mln. tot april 2020). Als dit lukt wordt het acute probleem onder 1. en 2. uitgesteld. Echter, op lange termijn kan niet de alle baggerspecie hier worden opgeslagen. Daarnaast moet de tijdelijke locatie binnen de duur van het project, voor 2024, ontmanteld

worden. Een exacte kosteninschatting is nu niet goed te maken. Stilstand van het project loopt in de miljoenen euro's per maand.

Staatssecretaris

gespreksnota

Overleg over PFAS-problematiek met Bouwend
Nederland

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(1)(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e) 31(0)6 (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.
nl

Datum

25 september 2019

Kenmerk

IENW/BSK-2019/207881

Aanleiding en doel

U heeft op dinsdag 1 oktober 2019 van 15:30 tot 16:15 uur een gesprek met de heer Maxime Verhagen van Bouwend Nederland inzake PFAS.

Op 8 juli 2019 heeft u het Tijdelijk handelingskader voor de omgang met PFAS-houdende grond en bagger aan de Tweede Kamer gestuurd om een algehele stagnatie van grond- en baggerverzet te voorkomen. Deze stagnatie zou optreden omdat in het kader van de zorgplicht op PFAS gemeten moet worden en de verwachting is dat vrijwel in heel Nederland PFAS diffuus verspreid in de (water)bodem voorkomt.

Doordat PFAS inderdaad wijd verbreid in Nederland voorkomt, ondervinden veel projecten in de grond-, weg- en waterbouw op dit moment hinder. Die hinder varieert van vertraging door het moeten wachten op laboratorium-uitslagen tot het stilleggen of uitstellen van projecten omdat ze de grond of bagger niet kunnen afvoeren op de manier die gebruikelijk was.

U heeft aan de Kamer aangegeven in gesprek te gaan met brancheorganisaties. U kunt de bevindingen uit de gesprekken meenemen bij aanpassingen/aanscherpingen van het tijdelijke handelingskader vanwege knelpunten uit de praktijk, danwel bij het opstellen van het definitieve kader uiteraard binnen de gehanteerde uitgangspunten.

Resultaten

Een belangrijke uitkomst van het gesprek is dat de branche zich gehoord voelt en zelf ook gaat meedenken over oplossingen (anders dan de normen aanpassen).

- Een tweede uitkomst is dat de branche handelingsperspectief krijgt, doordat u aangeeft welke acties al lopen die hen direct of indirect helpen.

- De branche kan helpen een beter inzicht te krijgen in mogelijke knelpunten

Uw bijdrage

U kunt de branche uitvragen over de knelpunten die zij ervaren, de problemen waar de uitvoeringspraktijk tegen op loopt, de concrete oplossingen die zij zien en de manier waarop u kan bijdragen aan de oplossingen.

U kan aangeven waarom het tijdelijk handelingskader is opgesteld:

- PFAS is schadelijk voor mens en milieu en wordt diffuus in heel Nederland aangetroffen;
- Dat houdt in dat de zorgplicht geldt: voor niet-genormeerde stoffen houdt dat in dat grond en bagger niet meer verzet mogen worden tot er een beleidskader is als er een niet-genormeerde stof in wordt gedetecteerd (in dit geval 0,1 microgram PFAS per kilogram droge stof)
- Dit zou heel Nederland op slot zetten.
- Om deze reden en op verzoek van decentrale overheden, die geconfronteerd werden met stagnatie door het handhaven van de zorgplicht, is RIVM gevraagd vanuit een risicobenadering te kijken welke normen mogelijk zijn zonder dat een risico voor mens en milieu optreden.
- Op basis van die gegevens is de zorgplicht verantwoord ingevuld;
- Uitgangspunt daarbij blijft dat carcinogene, toxische stoffen niet verder in het milieu verspreid worden.
- Het tijdelijk handelingskader geeft veel ruimte ten opzichte van de detectiegrens (zeker omdat de diffuus aangetroffen concentraties PFAS tot op heden onder de 3 microgram per kilogram droge stof liggen), maar-gezien de zorgplicht in de praktijk voor PFAS nog niet werd nageleefd- is het evident dat het tijdelijke handelingskader voor de sector knelpunten oplevert.
- Belangrijk voor de branche is dat het uw inschatting is dat het tijdelijke handelingskader een verantwoorde invulling van de zorgplicht is. Wil men het THK nu niet, dan is de terugvaloptie de standaard invulling van de zorgplicht (met 0,1 microgram PFAS per kg droge stof).

U kan aangeven wat de planning is om tot een definitief kader te komen:

- RIVM verzamelt alle data van PFAS-metingen die in heel Nederland om tot een landsdekkend beeld te komen; ik verwacht een eerste landsdekkend beeld in maart 2020 met de Kamer te kunnen delen.
- RIVM gaat de achtergrondwaarden bepalen die in Nederland voorkomen. Als deze hoger zijn dan de detectiegrens, kan de grens van 0,1 microgram per kilogram droge stof bijgesteld worden;
- RIVM onderzoekt de uitloogkarakteristieken en bio-accumulatie van PFAS. Deze onderzoeken worden begin juli 2020 opgeleverd.
- RIVM onderzoekt de mobiliteit van PFAS. Dit onderzoek zal in het derde kwartaal van 2020 opgeleverd worden.
- Op basis van uitkomsten van de onderzoeken en de overleggen met u en met de koepels kan het tijdelijk handelingskader geëvalueerd worden als opstap naar het definitieve kader. In de zomer 2020 kunnen we daadwerkelijk beginnen met het opstellen van de definitieve kader.

- We zijn in overleg met de VNG om hen te stimuleren zo snel mogelijk de Bodemkwaliteitskaarten aan te passen op PFAS.

Eventueel ook:

- Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van een algemene methodiek bij het aantreffen van een niet-genormeerde stof in grond en bagger zodat minder stagnatie optreedt als er een stof wordt aangetroffen in bodem of waterbodan.
- Tot slot zijn we ook bezig om de systematieken van waternormen en de bodemnormen op elkaar aan te sluiten om tot een integrale aanpak van PFAS te komen.

U kan tot slot eventueel ook appelleren aan het vermogen tot innovatie van het bedrijfsleven om te komen tot oplossingen.

Uw counterparts.

Dhr. Verhagen zal vergezeld worden door (10)(2e), (10)(2e) van de Vereniging van Waterbouwers, (10)(2e), (10)(2e) Transport en Logistiek Nederland en (10)(2e), beleidsmedewerker Bouwend Nederland. (10)(2e) is degene die in de media steeds zijn onvrede uit over het handelingskader (hij wordt in vrijwel alle artikelen en berichten geciteerd) en het getal van bijna 1 miljard overal laat terugkomen. Dit getal lijkt niet gefundeerd te zijn, maar gaat wel een eigen leven leiden. (10)(2e) heeft in een eerder overleg met ons bij VNO/NCW aangegeven met name het niet mogen toepassen van grond in diepe plassen onaanvaardbaar te vinden.

Specifiek met betrekking tot de knelpunten van de branches kan u het volgende aangeven:

- Ik ben al met uw knelpunten aan de slag gegaan.
- De wachttijden van de laboratoria zijn al teruggelopen tot 1-3 weken en in oktober volgt een verdere uitbreiding van de capaciteit.
- Het ministerie heeft al gesproken met de grondbanken over het innamebeleid en de knelpunten die zij ondervinden.
- We kijken wat we kunnen doen om bij te dragen aan een oplossing voor deze knelpunten, zoals in overleg gaan met de vergunningverlenende bevoegde gezagen over de vergunningen, kijken welke mogelijkheden er zijn om het zuiveringsslib af te voeren en verduidelijking van het kader met betrekking tot kleine partijen grond.
- Voor met name kleinere projecten die nu problemen hebben zou het een oplossing bieden als grondbanken weer kleinere partijen aannemen.
- We zijn in overleg met de VNG om te zorgen dat gemeenten gestimuleerd worden zo snel mogelijk de Bodemkwaliteitskaarten aan te passen op PFAS. Als de kaarten zijn aangepast kan de grondbranche weer toepassen zonder de ontvangende grond te hoeven meten. Zolang de kaarten nog niet zijn aangepast, kunnen initiatiefnemers zelf meten in de ontvangende bodem waarbij grond kan worden toegepast uitgaande van het stand stil principe (dus de grond niet viezer maken dan deze al is).
- We kijken samen met de koepels ook of en hoe we tijdelijke opslag van materiaal kunnen faciliteren.

- Ik schakel het OFL (overlegorgaan fysieke leefomgeving) in om op korte termijn de knelpunten die u en de koepels ervaren in kaart te brengen zodat we de knelpunten gezamenlijk kunnen aanpakken.
- Wij zijn tevens in overleg met de koepels om het probleem van het storten van vervuilde grond (waarin ook een deel PFAS zit) weer mogelijk te maken.

Zowel bouwbedrijven als baggeraars lopen op dit moment tegen belangrijke knelpunten op doordat PFAS diffuus verspreid in Nederland worden aangetroffen. Zij geven zelf aan dat zij PFAS in 80% van hun metingen vinden. NB. Deze 80% zijn hele lage waarden, ruim onder de 3 microgram per kilogram droge stof: dat betekent juist dat met het handelingskader de grond gewoon toegepast kan worden en dat bagger gewoon op de kant gelegd kan worden. Voor de toepassing op landbouwgebied moet de achtergrondwaarde (de waarde van de ontvangende grond) bekend zijn óf doordat PFAS is opgenomen in bodemkwaliteitskaarten óf omdat een initiatiefnemer zelf de ontvangende grond meet. In die zin hebben de branche-organisaties gelijk dat de grond niet vrij toepasbaar is: men moet eerst meten om zo zeker te zijn dat het stand stil principe gehandhaafd wordt. De grond is dus toepasbaar, het vraagt alleen een extra stap: namelijk het meten van de ontvangende bodem.

Met name kleine baggeraars hebben problemen, omdat waterschappen een deel van hun baggerwerkzaamheden uitstellen. Dat betekent dat zij per direct geen werk hebben. Dit hangt samen met het feit dat het storten van grond en bagger in diepe plassen niet en slechts beperkt worden toegestaan. De reden is dat diepe plassen in contact staan met de diepere grondwaterlagen. Verspreiding in de diepere grondwaterlagen moet voorkomen worden. Wel biedt het handelingskader de mogelijkheid om locatiespecifiek een afweging te maken voor een diepe plas indien aangetoond kan worden dat de uitwisseling met het grondwater minimaal is. RWS heeft hiervoor een team van onafhankelijke experts die dit kunnen vaststellen.

Het financieel dagblad van dinsdag 24 september spreekt op gezag van (10)(2e) (10)(2e) (ook aanwezig bij het gesprek) van een verlies van € 800 tot € 900 miljoen aan omzet voor grond-, weg- en waterbouw doordat opdrachten worden vertraagd, ingetrokken of uitgesteld. Deze cijfers worden niet gestaafd door de cijfers die wij via RWS en Waterschappen krijgen (zie toelichting).

Bouwbedrijven hebben verschillende problemen. Projecten in uitvoering lopen een vertraging op van enkele weken omdat er op PFAS gemeten moet worden en handhavers vanaf 1 okt ook gaan handhaven op de metingen. Er zijn slechts enkele stortplaatsen en grondbanken die grond met PFAS aannemen tot de waarden 3-7-3. De anderen sluiten hun poort voor grond met PFAS (tot de detectiegrens van 0,1 microgram per kilogram droge stof mag het in de grond zitten). Zie de toelichting. Daarnaast worden kleine partijen door veel grondbanken niet meer ingenomen. Dat levert heel direct problemen op voor de uitvoering. Die problemen worden op dit moment opgelost door grond tijdelijk op te slaan (bijvoorbeeld in containers).

De sector wil liefst een aanpassing van de normen van het handelingskader zodat grond weer overal toegepast kan worden en met name ook weer richting

de diepe plassen afgevoerd kan worden. Daarnaast wil men dat genoemde problemen met spoed worden opgelost.

Politieke context

Het belang van het opstellen van een tijdelijk handelingskader voor PFAS wordt door de meeste partijen onderschreven. Onder andere VVD, CDA en 50plus stellen vragen over de gevolgen die dit heeft voor de uitvoeringspraktijk. De hoogte van de norm zelf is geen onderwerp van debat geweest in de Tweede Kamer.

Kernpunten dossier

- Het Tijdelijk handelingskader is een nadere invulling van de zorgplicht en behelst een verruiming van de zorgplicht op basis van een risicobenadering. Zonder het tijdelijke handelingskader zou vanuit de zorgplicht geen grond en bagger meer toegepast mogen worden op het moment dat dit gedetecteerd wordt in het materiaal tot er lokaal beleid is gemaakt.
- In de gebieden waar men al bekend was met het PFAS-probleem is het grondverzet door het tijdelijk handelingskader weer op gang gekomen. In de gebieden die het PFAS-probleem nog niet kenden treedt juist stagnatie op.
- De doorlooptijden bij de laboratoria zijn inmiddels al flink teruggelopen, laboratoria hebben nu een doorlooptijd van 1 tot 3 weken. In oktober volgt er nog een verdere uitbreiding van de laboratoriumcapaciteit. De verwachting is dat de doorlooptijden daarmee normaliseren.
- De getallen die (10)(2e) noemt, kunnen niet geverifieerd worden door RWS en de Waterschappen. Wel is duidelijk dat de impact van PFAS groot is.

(10)(2e)
(10)(2e)

Toelichting

Grondbanken

- Grond mag worden toegepast voor de functies wonen en industrie tot een gehalte van 3 microgram per kilogram droge stof (per kg d.s.) . Voor landbouw geldt de detectiegrens van 0,1 microgram per kg d.s. tenzij de achtergrondwaarde bekend is of gemeten wordt door de initiatiefnemer. In dat geval mag tot de achtergrondwaarde worden toegepast tot een maximum van 3 – 7 – 3.
- Veel grondbanken nemen op dit moment geen grond aan waarin PFAS wordt aangetroffen boven de detectiegrens (0,1 microgram per kilogram droge stof). Er zijn uitzonderingen die wel grond tot 3-7-3 aannemen.
- Kleine hoeveelheden grond mogen door de grondbanken zonder PFAS-toets worden aangenomen en gebulkt worden tot 100 ton en dan gemeten worden. Dit doen de grondbanken voor grond met andere stoffen wel, maar voor grond met (mogelijk) PFAS niet.
- De oorzaak hiervan is vrees dat men de grond niet meer kwijt kan, maar ook vrees dat men niet voldoende ruimte heeft omdat men verschillende stapels met grond moet gaan maken van 0,1 microgram, 0,2 etcetera.
- Daarnaast speelt bij verschillende instellingen dat men bang is dat waterschappen gaan handhaven op de hoeveelheid PFAS die in het effluent zit (dat nu op het riool of op het oppervlaktewater geloosd wordt) of dat de waterschappen al zijn gaan handhaven. Het is zeer waarschijnlijk dat er al jaren PFAS in het effluent van de instellingen zit (zowel grondbanken, als stortplaatsen als reinigers). Dit leidt mogelijk tot een conflict met de normen van de KRW. Om dat probleem voor te zijn wil men geen grond met PFAS meer aannemen.
- We zitten om de tafel met de bevoegde gezagen om dit probleem op te lossen, maar er is hier geen eenvoudige oplossing voor. Het zal tijd vragen om tot een oplossing te komen.
- Tot die tijd is tijdelijke opslag de oplossing.

Diepe plassen

- De norm van 0,1 microgram per kilogram droge stof geldt alleen voor toepassing van bagger in andere oppervlaktewaterlichamen en in diepe plassen.
- Dit is streng om verspreiding naar grondwater en andere wateren te voorkomen.
- Voor overige toepassingen van bagger is meer ruimte geboden met het Tijdelijk Handelingskader.
- Zo mag bagger op de kant worden toegepast en mag het benedenstrooms in het eigen oppervlaktewater toegepast worden zonder toetsing aan de norm.

FD: "Waterbouw mist bijna 1 miljard aan omzet"

- Met betrekking tot de getallen die (10)(2e) overal in de media noemt: deze kunnen wij niet verifiëren. (10)(2e) stelt in het artikel in het FD dat RWS € 200 tot € 300 miljoen minder in de markt zet. Met waterschappen en groot grondverzet erbij loop het volgens hem op tot € 800 à € 900 miljoen.

RWS geeft aan dat:

- RWS momenteel werkt aan een projectinventarisatie om de stand van zaken rondom PFAS in zijn projecten in beeld te brengen.
- Een eerste inventarisatie treft u in de separate beslisnota met kenmerk: IENW/BSK-2019/206113 (Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader PFAS betreft verspreiden van waterbodembodem).
- Voor de meeste projecten worden nog de resultaten van de bodemonderzoeken afgewacht.

De Unie van Waterschappen geeft aan dat:

- van de 21 waterschappen er 4 zijn die baggerwerkzaamheden hebben stilgelegd. Het gaat dan meestal om 1 tot 3 werken.
- Bij de meerderheid van de waterschappen zijn wel werkzaamheden vooruitgeschoven (bij tenminste 15 waterschappen).
- vier waterschappen hebben tot nu nog geen werk stilgelegd of vooruit geschoven.

De waterschappen geven aan dat de verwachting is dat ook deze waterschappen werk stil leggen of opschorten als er op korte termijn geen duidelijkheid komt over de afzet van bagger in diepe plassen.

Landsdekkend beeld PFAS-metingen RIVM

- RIVM verzamelt alle data van PFAS-metingen die in heel Nederland om tot een landsdekkend beeld te komen; een eerste landsdekkend beeld (op kaart) kan in maart 2020 opgeleverd worden. Dit kan niet eerder omdat er van de gebieden die nog niet met de PFAS-problematiek te maken hebben gehad nog te weinig meetdata zijn. Van Noord-Holland, Zuid-Holland en mogelijk Brabant kan eerder een beeld gegeven worden.

To: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl]
From: (10)(2e) (10)(2e) - BSK
Sent: Fri 9/27/2019 2:22:22 PM
Subject: FW: Retour S - t.b.v. DGMI staf 3 okt
Received: Fri 9/27/2019 2:22:24 PM
[DGWB WOM S - Nota ter informatie over brief ProRail nav Tijdelijk Handelingskader PFAS.pdf](#)

Zie eerdere mail, pakken we op dus met OVS

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

Van: (10)(2e) - DBO

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 13:58

Aan: (10)(2e) - BSK ; (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) - BSK ; (10)(2e)

(10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) - BSK ; (10)(2e) - DGMI ; (10)(2e) (10)(2e) - DGMI

CC: (10)(2e) - DBO ; (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) - DGMI ; (10)(2e) - DGMo ;

(10)(2e) (10)(2e) - DBO ; (10)(2e) - DBO

Onderwerp: Retour S - t.b.v. DGMI staf 3 okt

Allen,

Zie bijgevoegd reactie S. op infonota ProRail – handelingskader PFAS:

1. Goed om juristen te laten uitzoeken of het reëel is om kosten door te berekenen. Heeft de aannemer vanuit zorgplicht ook niet zelf (ten dele) een verantwoordelijkheid?
2. Graag reactie wat reden destijds was om tijdelijk handelingskader niet aan de sector voor te leggen voor uitvoeringstoets (speelt breder dan alleen ProRail)

S wil dit graag bespreken in de eerstvolgende DGMI staf (3 okt).

Hartelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e)

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(10)(2e)

(10)(2e)

M +31(0)6 (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

nota ter informatie

Gevolgen van het tijdelijk handelingskader PFAS voor
projecten ProRail

Datum

15 september 2019

Kenmerk

Voordat we accepteren dat direct (projectkosten) of
indirect (ProRail begroting) bij lenW neerslaan, goed
om juristen te laten uitzoeken of het (aangezien de
eerdere zorgplicht al bestond) het wel reëel is om al
die kosten door te berekenen. Heeft de aannemer
hier vanuit de zorgplicht zelf ook niet (ten dele?) een
verantwoordelijkheid?

Inleiding

Op 8 juli heeft u het 'tijdelijk handelingskader voor
houdende grond of baggerspecie' naar de Tweede Kamer
nota (IENW/BSK-2019/187307) al geïnformeerd over

In deze nota informeer ik u over bijgevoegde brief van ProRail met door hen
gemelde uitvoeringsproblemen door het Tijdelijk Handelingskader PFAS.

Samenvatting kern boodschap

ProRail heeft ons, op grond van verplichtingen uit de Beheersconcessie, een
brief gestuurd met gesignaleerde knelpunten in grondverwerking bij projecten:

- ProRail constateert dat zij door de directe ingang van het kader geen
rekening heeft kunnen houden met het tijdelijk handelingskader.
- ProRail is op voorhand niet geconsulteerd en heeft dus geen
uitvoerbaarheidstoets kunnen uitvoeren.
- Uit nader contact met ProRail door directie OVS is duidelijk geworden dat
ProRail de noodzaak van het kader en de toepassingsnormen niet ter
discussie stelt, maar wel wijst op de gevolgen voor de uitvoeringspraktijk,
te weten vertraging en meerkosten bij projecten.
- ProRail hield op 'verdachte' locaties al rekening met PFAS. De huidige
knelpunten komen naar voren bij projecten waarbij PFAS vóór ingaan van
het handelingskader geen issue leek en waar op korte termijn geen
aanpassingen meer mogelijk waren.
- Knelpunten zitten met name bij projecten die nu in de feitelijke realisatie
zitten, omdat grondverwerkers grond zonder PFAS analyse niet meer
aannemen zonder risico opslag, terwijl lopende en geplande
realisatiewerkzaamheden niet gestaakt kunnen worden.
- Dit heeft bij onlangs uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van aanleg
en onderhoud aan het ballastbed (bij Naarden-Bussum, Didam-Zevenaar,
Weert-Roermond e.a.) direct geleid tot aanvullende kosten van enkele
miljoenen euro's.

- Ook is aan te voeren grond niet in alle gevallen tijdig te onderwerpen aan PFAS-analyses. Hierdoor is het soms nodig om, in afwijking van lopende contracten, grond van elders aan te voeren. Dit zorgt voor meerkosten.
- Bijkomend knelpunt was de langere analysetijd bij laboratoria. Hierdoor kwamen direct staande planningen van aannemers van bouwwerkzaamheden onder druk te staan. ProRail verwacht claims te ontvangen van aannemers voor de meerkosten. ProRail werkt op dit moment aan de onderbouwing van gemaakte en te maken meerkosten.
- Voor het PHS-project opstelsterrein Amsterdam Westhaven is de lopende aanbestedingsprocedure een half jaar stilgelegd in afwachting van PFAS-analyses, vanwege geprognosticeerde risico's van €12 mln. (excl. BTW)
- ProRail heeft maatregelen getroffen als het inrichten van meer (tijdelijke) depots in afwachting van analyses en waar dat niet mogelijk was de risico's op aanwezigheid van PFAS afgekocht tegen een (forse) meerprijs.
- ProRail vraagt in de brief om een landelijke overgangstermijn van 6 maanden in te stellen waarin de toepassingsnormen nog niet van toepassing zijn. Bij werkzaamheden over enkele maanden vanaf nu kan ProRail het tijdelijke handelingskader in de planning immers inpassen.

Onze overweging bij brief van ProRail

- Een overgangstermijn instellen, zoals ProRail vraagt, is niet mogelijk. De verplichting om grond of baggerspecie te laten onderzoeken op PFAS is op zichzelf niet nieuw, maar volgt al uit de zorgplichten op grond van bestaande wet- en regelgeving.
- Daarnaast is een overgangstermijn voor ProRail niet perse een oplossing, omdat een deel van de uitvoeringsproblemen al zijn opgetreden en de gemaakte extra kosten niet ongedaan gemaakt kunnen worden.
- De gemaakte extra kosten zullen uiteindelijk neerslaan bij IenW, omdat IenW concessieverlener (en ook opdrachtgever) is voor ProRail. De precieze direct aanwijsbare meerkosten worden nog geïnventariseerd, waarbij het beeld nu is dat dit in de miljoenen euro's loopt.
- De inschatting is dat de direct opgetreden knelpunten van tijdelijk aard zijn. Enerzijds zijn de analysetermijnen bij de laboratoria al afgenomen door een vergroting van de capaciteit bij de laboratoria. Anderzijds omdat de uitvoeringspraktijk op termijn rekening kan houden met het de gevolgen van PFAS in hun planningen.
- Het risico dat bij projecten van ProRail grond met hoge concentraties van PFAS wordt aangetroffen, blijft net als bij ieder ander project met grondverzet bestaan.

Vervolgstappen:

- OVS stemt af met ProRail over de daadwerkelijke meerkosten. Hierover wordt u te zijner tijd geïnformeerd.
- Daarnaast blijven DGWB en DGMO in gesprek met ProRail om waar nodig mee te denken aan oplossingen voor de knelpunten.

Afstemming:

- Voorliggende nota is gezamenlijk opgesteld door DGMO en DGWB.

Wat is de reden dat het tijdelijk kader niet aan de sector is voorgelegd voor een uitvoeringstoets?

(10)(2e)

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - BSK
Aan: (10)(2e)(10)(2e) - BSK; (10)(2e) - BSK; (10)(2e)(10)(2e) - DGRW
Onderwerp: RE: Presentatie TB PFAS 3 okt 2019 (002).pptx
Datum: zondag 29 september 2019 20:34:52

H (10)(2e)

Dat is vervelend, had gedacht dat de mensen wel doorhadden dat dit een spannend weekend was.
Ook van RWS nog niks gehoord. Morgen om 9.00 uur even samen komen, dan kijken wat we hebben..

Met vriendelijke groet

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Datum: zondag 29 sep. 2019 6:07 PM
Aan: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
(10)(2e)@minienw.nl>
Onderwerp: RE: Presentatie TB PFAS 3 okt 2019 (002).pptx

H (10)(2e)

Nog een punt ten aanzien van opmerkingen stas tav TB, is niet het kader van RIVM, is kader van ons waar we grenswaarden van RIVM voor hebben gebruikt.
Is breder dan alleen THK bodem, betreft ook water en stoffen algemeen, dus in die zin helemaal niet zo veel mensen. Heb overigens nog niemand kunnen bereiken, heb ze toch echt nodig om deze technische vragen van de stas te kunnen beantwoorden. Ook vragen naar (10)(2e)(10)(2e) gestuurd. Blijf mijn best doen
Groet (10)(2e)

(10)(2e)(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien
Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

☎ 06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
✉ (10)(2e)@minienw.nl

Van: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Verzonden: zondag 29 september 2019 16:27
Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>
Onderwerp: FW: Presentatie TB PFAS 3 okt 2019 (002).pptx
Urgentie: Hoog

H (10)(2e)

Natuurlijk druk bezig en we hebben ook afgeproken dat we voor sommige zaken even korte klappen maken, maar ligt het aan mij, dat ik niets van dit gezien heb of heb kunnen beoordelen? Ook de samenstelling van de delegatie zie ik nu voor het eerste denk ik? Betekent dat jij hier bij bent en ik het bestuurlijk overleg doe met (10)(2e)?
De presentatie waar steeds over gesproken wordt heb ik niet gezien. Kun je me die nog toesturen, dan kan ik zien waar de discussie over gaat.

Met vriendelijke groet,

DGRW; (10)(2e)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) - DGWB; (10)(2e) (10)(2e) - BSK;
(10)(2e)(2e)(10)(2e) - DCO

Subject: RE: Presentatie TB PFAS 3 okt 2019 (002).pptx

Hoi (10)(2e), dat is niet bekend. Daar wordt (ook internationaal) onderzoek naar gedaan maar dat kunnen we nog niet beantwoorden. Vr.gr. (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: vrijdag 27 sep. 2019 4:20 PM

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGMI <(10)(2e)@minienw.nl>

Kopie: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGWB <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)@rivm.nl <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DCO <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Presentatie TB PFAS 3 okt 2019 (002).pptx

Ik ben nog benieuwd naar de blootstelling per verschillende toepassing, kan daar iets over gezegd worden? Is gebruik van PFAS in de ene toepassing veiliger dan in een andere?

Voedselverpakkingen vs. Verf..ook met de motie kroger in het achterhoofd en de toezegging door VWS om onderzoek te doen naar PFAS in voedselverpakkingen.

Wat zijn de gezondheidseffecten precies en wanneer treden deze op?

Groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 15:09

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGMI <(10)(2e)@minienw.nl>

CC: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGWB <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)@rivm.nl <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DCO <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Presentatie TB PFAS 3 okt 2019 (002).pptx

Allen,

Veel dank voor de presentatie. We zijn al een eind op weg (10)(2e) en ik hebben de

presentatie doorgelopen en hierbij onze suggesties per slide. Schrik niet, het gaat vooral om de vorm en de boodschap die we neer willen zetten, in plaats van nadere uitzoekklussen:

- Slide 3. Inhoudsopgave gelijk maken aan de inhoud van de presentatie. NB. Handelingsperspectief bodem/bagger ontbreekt volledig in de presentatie.
- Slide 4. Niet alleen noemen wat PFAS zijn, maar ook duidelijk maken waarom PFAS een ZZS is.
- Slide 5. 'sommige' veranderen in 'gezondheidseffecten', waaronder bij een aantal van deze verbindingen carcinoogeen cq/ kankerverwekkend. Ipv 'sommige', vermelden of PFOA, PFOS of PFAS is. Bij ad 5. 'afhankelijk van de verbinding, verschilt de concentratie'. Ipv. Ad 6, de conclusie toevoegen: 'daarom noodzaak om te komen tot kaders om veiligheid te borgen waarbij een aantal onzekerheden vragen om nader onderzoek'.
- Invoegen: slide met belangrijkste verbindingen (PFOA, PFOS, GenX) en geef daarbij aan wanneer deze de ZZS-status hebben gekregen en waarom. Daaronder in één zin wat ZZS status is (zwaarst mogelijke classificatie vanwege risico op gezondheid, milieu en persistentie in omgeving).
- Slide 7. Heroverwegen of deze ingevoegd moet worden. Met het invoegen van bovengenoemde bullet, maak je juist expliciet waarom oproep voor internationale wet en regelgeving in internationaal verband. Als alternatief hier voorbeelden van landen voegen / ook internationaal op de agenda. Zoals verbod Denemarken.
- Slide 8. Graag schetsten wat de situatie vóór het tijdelijk handelingskader was (zorgplicht, strenge norm, leidde tot stagnatie) en situatie ná tijdelijk handelingskader (bij grondverzet is het duidelijk dat gemeten moet worden, mits het wordt aangetroffen, mogelijkheid tot bepaalde toepassen. Bij diffuse concentratie verplichting tot sanering of verwerking)
- Slide 9.
 - o De woorden 'geen' vervangen door 'voorkomen onaanvaardbare humane en ecologische risico's en 'voorkomen van verspreiding van PFAS in verdere omgeving, bv naar drinkwaterbronnen'
 - o Vervolgens neerzetten wat betekent het tijdelijk handelingskader;
 - handelingsperspectief voor bedrijven die grondverzet of baggeren (weten waar ze aan toe zijn, wat kunnen ze ermee);
 - consistent kader voor waterschappen en gemeenten om toezicht te houden
 - o Ipv 'waarom tijdelijk', zeggen: werken naar definitief handelingskader. Niet noemen van 'onvoldoende kennis ect'. Maar 'Tijdelijk kader is een regelset die verdere verspreiding PFAS voorkomt, en op basis van nader onderzoek tot definitief kader'.
- Invoegen slide 9a.: hoe werkt dit in de praktijk: hier een infographic (vragen wij bij DCO) oid die per functieklasse (landbouw/natuur, wonen, industrie) illustreert wat je wel en niet kan. Onder de infographic één duidelijke zin die duidelijk maakt dat dit invulling is van zorgplicht, die al gold vóór tijdelijk handelingskader en dus handen en voeten geeft in de praktijk.

Kortom: boodschap van de presentatie moet echt gericht zijn op i) PFAS is een giftige stof, ZZS, gevaarlijk voor mens en milieu ii) voorkomen is beter dan genezen cq. saneren, iii) daarom geeft handelingskader een specifieke invulling van zorgplicht die al bestond en duidelijkheid geeft aan bedrijven, toezichthouders, burgers, bevoegde gezagen.

Qua proces; presentatie moet vanmiddag naar beide bewindspersonen ivm bespreking maandag. Ik schakel met (10)(2e) hierover.

Hartelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 14:02

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - DBO (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e)

buiten verband - DGMI <(10)(2e)@minienw.nl>

CC: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW

<(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGWB <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e)@rivm.nl

Onderwerp: Presentatie TB PFAS 3 okt 2019 (002).pptx

Goedemiddag (10)(2e) ~~buiten verband~~, bij deze de presentatie voor de technische briefing met aanvulling van bodem. Vr.gr. (10)(2e)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl]
From: (10)(2e) - BSK
Sent: Sun 9/29/2019 3:13:29 PM
Subject: RE: Retour S - t.b.v. DGMI staf 3 okt
Received: Sun 9/29/2019 3:13:30 PM

H (10)(2e)

Hebben we die vraag al kunnen beantwoorden (waarom is dit niet met prorail besproken ?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 15:22

Aan: (10)(2e) - BSK

Onderwerp: FW: Retour S - t.b.v. DGMI staf 3 okt

Zie eerdere mail, pakken we op dus met OVS

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

Van: (10)(2e) - DBO < (10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 13:58

Aan: (10)(2e) - BSK < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW

< (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) -

DGRW < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - BSK < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGMI

< (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGMI < (10)(2e) @minienw.nl>

CC: (10)(2e) - DBO < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e)

(10)(2e) - DGMI < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGMo < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e)

uiken ver (10)(2e) - DBO < (10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DBO < (10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: Retour S - t.b.v. DGMI staf 3 okt

Allen,

Zie bijgevoegd reactie S. op infonota ProRail – handelingskader PFAS:

1. Goed om juristen te laten uitzoeken of het reëel is om kosten door te berekenen. Heeft de aannemer vanuit zorgplicht ook niet zelf (ten dele) een verantwoordelijkheid?
2. Graag reactie wat reden destijds was om tijdelijk handelingskader niet aan de sector voor te leggen voor uitvoeringstoets (speelt breder dan alleen ProRail)

S wil dit graag bespreken in de eerstvolgende DGMI staf (3 okt).

Hartelijke groet,

(10)(2e) (2e) (10)(2e)

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl]
Cc: (10)(2e) - DGWB (10)(2e) @minienw.nl]
From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
Sent: Sun 9/29/2019 8:08:50 PM
Subject: RE: behandeling notitie over grenswaarden in cluster MRW van 10 oktober
Received: Sun 9/29/2019 8:08:51 PM

Hoi (10)(2e), ik denk dat het verstandig is als hier onderscheid gemaakt gaat worden tussen ZZS-en en andere stoffen. Stas en minister hebben aangegeven dat we voor ZZS-en landelijke regie voeren. Daarom kunnen we onderzoek doen naar PFAS in grondwater. Ik zou dat vooral niet veralgemeniseren. Maar wij gaan wel onderzoek doen naar PFAS-gedrag in grondwater. Op basis daarvan kan een norm opgesteld worden. We kunnen wel de discussie aangaan of wij degenen zijn die dat moeten doen, maar de basis ligt er in ieder geval wel (in Q3 2020). Vr.gr. (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK

Verzonden: zondag 29 september 2019 14:25

Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW

Onderwerp: FW: behandeling notitie over grenswaarden in cluster MRW van 10 oktober

Voor PFAS doen we dat wel toch?

(10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien
Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 23:06

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK

<(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

CC: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: RE: behandeling notitie over grenswaarden in cluster MRW van 10 oktober

Hoi (10)(2e),

Dit gaat me iets te makkelijk. We zitten al ruim boven de RIVM opdracht, kan niets meer bij. Bovendien wil ik geen precedent scheppen om dit na volhouden van andere overheden toch maar gaan financieren. Wij zijn geen bevoegd gezag voor grondwater en provincies moeten zelf monitoren. Voel er niets voor om dit nu toch maar op ons te nemen omdat zij het niet doen. Dan gebeurt het volgende keer, bij andere stof of dossier, ook weer. Dus we moeten ook niet die suggestie wekken dat we het - uiteindelijk - wel gaan betalen.

Maar even een keer verder praten hoe we wel verder komen...

met groet, (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Datum: vrijdag 27 sep. 2019 17:52

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK

<(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Kopie: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: behandeling notitie over grenswaarden in cluster MRW van 10 oktober

Dag (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)

De Landelijke Werkgroep Grondwater, LWG, legt in afstemming met mij (als vooruitgeschoven pion uit ons Taakveld grondwater) bijgaande notitie voor aan het cluster MRE. Betreft de verantwoordelijkheid voor het vaststellen van grenswaarden voor stoffen in grondwater.

NL heeft weinig grenswaarden vastgesteld en dit roept vragen op bij de EC (opmerking n.a.v. de SGBP's) en andere lidstaten vanwege het feit dat we o.a. dichtbevolkt zijn en een intensieve land- en tuinbouw hebben. Provincies menen op grond van hun monitoringsresultaten dat de grenswaarden van een aantal stoffen geactualiseerd moeten worden en dat grenswaarden voor nieuwe stoffen moeten worden vastgesteld. Provincies menen dat het de verantwoordelijkheid van het rijk is om waarden af te leiden die formeel als 'grenswaarden' kunnen worden vastgesteld. Cluster MRE heeft dit in 2018 onderschreven en vervolgens deed de voorzitter van de LWG vrolijk het verzoek aan IenW of we het RIVM hiertoe maar snel opdracht konden geven. Ik heb dit afgewezen vanuit de motivatie dat wij menen dat het aan de provincies zelf is om hiertoe actie te ondernemen, dat wij ons afvragen of dit wenselijk is omdat stoffen met grenswaarden ook verplicht door alle provincies moeten worden gemonitord en dat wij vanwege andere prioriteiten, discussie over meetnetten, voorstellen ontwikkelen voor het vaststellen van toestand en trend (ook belangrijk voor de provincies), hiervoor geen capaciteit van het RIVM beschikbaar konden stellen.

Onvrede bleef en uiteindelijk begreep de hoog inhoudelijke LWG dat dit een bestuurlijke politiek afweging behoeft en volgens de

koninklijke weg via het cluster MRE, PT smal, PT breed naar de Stuurgroep Water moet worden gebracht. Ik heb hier ook met nadruk op aangestuurd omdat het cluster altijd blijft steken in de inhoud en items niet politiek bestuurlijk maakt, waardoor provinciebestuurders ook niet voelen welke verantwoordelijkheid ze hebben.

(10)(2e), (onze vertegenwoordiger in het cluster MRE) en ik hebben heden ochtend besproken hoe we hier nu mee willen omgaan. Van belang dat provincies hun verantwoordelijkheid goed voelen, zelf ook goed afwegen wanneer het wenselijk is om een grenswaarden vast te stellen en dus niet te gemakkelijk besluiten tot het afleiden en vaststellen van een grenswaarden/normen omdat het rijk dit wel betaalt. Aan de andere kant hebben we als rijk, evenals voor oppervlakte- en drinkwater, ook voor grondwater een systeemverantwoordelijkheid. Met een hamerstuk heeft de Stuurgroep Water in het verleden besloten om voor drinkwater de zelfde procedure te volgen als voor oppervlaktewater. Dat betekent dat in goed onderling overleg op kosten van IenW het RIVM normen afleidt indien wij dat ook wenselijk vinden. Omdat onze verantwoordelijkheid voor grondwater niet anders dan voor oppervlakte- en drinkwater is, is ons voorstel om ook voor grondwater deze procedure te volgen en dit met een besluit van de Stuurgroep water te laten bekrachtigen. Betekent echter wel dat onze opdracht aan het RIVM hier ruimte toe moet bieden of dat wij eigen budget hiervoor structureel moeten bestemmen. Dat vereist dus jullie besluit, c.q. een besluit van het MT, vóór 10 oktober, zodat (10)(2e) een basis heeft voor onze inbreng in cluster MRE en het vervolg daarop.

Graag jullie reactie?

Mede namens (10)(2e) en (10)(2e) bij voorbaat dank en groet,

(10)(2e)

Staatssecretaris
Cc: Minister

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(10)(2e)
(5)(1)(2e)

M +31(0)6 (5)(1)(2e)
(10)(2e) @mmienw.nl

Datum

30 september 2019

Kenmerk

IENW/BSK-2019/211943

beslisnota

Aanvullende nota m.b.t. tijdelijk handelingskader
PFAS (THK)

Inleiding

In reactie op uw vragen bij de beslisnota (IENW/BSK-2019/206113) en concept kamerbrief over het verspreiden van PFAS-houdende baggerspecie in oppervlaktewater stuur ik u hierbij aanvullende informatie.

- I. Geldt de nadere uitleg van hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar benedenstroomse waterlichamen alleen voor de overgang van bijvoorbeeld de havens naar zee of geldt het ook van bijvoorbeeld de rivier naar IJsselmeer?
- II. Onafhankelijk advies/expert judgement
- III. Hoe staat het met de mogelijkheid voor tijdelijke opslag? Wat is de tijdlijn voor de uitbreiding dan wel ontwikkeling van technieken om te reinigen?

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om de Kamerbrief in ieder geval deze week te versturen en nadere onderzoeken mee te nemen in het traject naar het definitieve kader, zodat er op basis van gedegen onderzoek verdere invulling aan het kader gegeven kan worden.

Beslistermijn

Spoed. Een afweging moet gemaakt worden over de timing van de verzending van de kamerbrief:

- De overgangstermijn van het Tijdelijk handelingskader PFAS voor het hanteren van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken loopt tot 1 oktober. Het is daarmee zeer gewenst voor handhavers en uitvoerders om zo snel mogelijk helderheid te bieden in voorliggende kwestie.
- Het is waarschijnlijk dat handhavers vanaf vandaag (1 oktober) gaan handhaven in overeenstemming met het tijdelijk handelingskader

PFAS. Dat betekent dat projecten op dat moment kunnen gaan stagneren als ze op een punt niet aan het handelingskader voldoen.

- De kosten voor stagnatie van het project Zeetoegang IJmond (zeesluizen) bedragen naar inschatting van RWS circa 300.000 euro per dag.
- Op 3 oktober heeft de Tweede Kamer een technische briefing over stoffen problematiek.

Met betrekking tot het versturen van de Kamerbrief zijn er verschillende opties:

- 1) U kunt de Kamerbrief vandaag versturen. Omdat de Kamerbrief op 1 oktober 2019 duidelijkheid biedt, vermijdt U meerkosten op projecten van RWS en weten alle partijen waar ze aan toe zijn;
- 2) U kunt de Kamerbrief na de technische briefing en overleg deze week met stakeholders versturen. Dat houdt wel in dat de brief niet zal worden meegenomen in de technische briefing.

Indien u een expert judgement wilt laten uitvoeren zijn de volgende opties mogelijk:

- 3) U stuurt de brief met de nadere uitleg met betrekking tot het benedenstrooms toepassen van baggerspecie op korte termijn naar de Kamer. U laat het expert judgement uitvoeren. Vervolgens zal de vraag aan de orde komen of de uitkomsten van het expert judgement aanleiding zijn voor aanpassing van het THK;
- 4) U laat eerst het expert judgement uitvoeren alvorens een besluit te nemen. Het stilleggen van betreffende baggerwerkzaamheden tot een besluit is genomen zal leiden tot zowel kosten als risico's. RWS geeft bijvoorbeeld aan dat voor het project Zeesluizen IJmuiden een vertraging van enkele weken leidt tot een claim van enkele miljoenen euro's. Voor andere partijen zoals de zeehavens leidt dit zowel tot fikse kosten als tot risico's omdat de havens niet meer gebaggerd kunnen worden met aanzienlijke gevolgen voor scheepvaart en scheepvaartveiligheid.

Argumentatie

I. Benedenstroomse oppervlaktewaterlichamen

Het tijdelijk handelingskader is opgesteld als invulling van de zorgplicht om op een verantwoorde wijze verzet van grond en baggerspecie mogelijk te maken en tegelijkertijd te zorgen dat er geen onaanvaardbare risico's voor mens en milieu optreden. Het THK is erop gericht te zorgen dat PFAS-houdend bodemmateriaal zich niet verder verspreid in ons (water)systeem dan het van nature ook zou (kunnen) doen. Omdat we vooral voor waterbodem en voor de overgang van baggerspecie van zoet naar zout water nog veel te weinig informatie en concrete data hebben om een definitief kader te bepalen, gaan we uit van de stand stil benadering. Dat geeft ons tijd om op basis van metingen en nader onderzoek tot een reële invulling van het (definitieve) handelingskader te komen en te werken aan een meer integrale benadering van waternormen (met name KRW-normen) en bodemnormen.

De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in benedenstroomse oppervlaktewaterlichamen geldt zowel voor de overgang van

bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer. Deze nadere uitleg is in overeenstemming met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd. De nadere invulling is nu is zo ingericht dat materiaal niet in plassen of kanalen wordt verspreid waar het van nature nooit zou zijn gekomen.

Door deze invulling van benedenstrooms kunnen de voor de scheepvaart noodzakelijke baggerwerkzaamheden van havens en vaargeulen doorgang vinden. Zowel de havens, als RWS en de waterschappen zijn geholpen bij deze nadere invulling van het handelingskader, die in overeenstemming is met de oorspronkelijke intentie van het handelingskader. Een belangrijke overweging voor deze nadere invulling van het handelingskader is dat het zorgt dat de maatregelen proportioneel zijn. Het zou disproportioneel zijn om op dit moment alle baggeractiviteiten stil te leggen omdat de bagger niet verspreid of afgevoerd kan worden naar onder andere de Noordzee, terwijl er tot op heden geen piekwaarden in het PFAS-gehalte gemeten worden. Als er geen bagger naar de Noordzee afgevoerd kan worden hebben in ieder geval alle zeehavens zoals Rotterdam, Vlissingen en Eemshaven daarmee te maken maar krijgen ook RWS-projecten als de sluizen bij Terneuzen en Zeetoegang IJmuiden problemen.

De reden om zo snel mogelijk een Kamerbrief te sturen heeft te maken met de overgangstermijn die is opgenomen in het Tijdelijk handelingskader welke geldt tot 1 oktober. Het is daarmee gewenst om zo snel mogelijk helderheid te bieden aan handhavers en uitvoerders met betrekking tot de interpretatie van het handelingskader. Het is waarschijnlijk dat handhavers vanaf 1 oktober gaan handhaven in overeenstemming met het tijdelijk handelingskader PFAS. Dat betekent dat projecten op dat moment kunnen gaan stagneren als ze op een punt niet aan het handelingskader voldoen.

II. Expert judgement

Een expert judgement over de nadere invulling van het handelingskader levert ongeveer een vertraging van een maand op en zal omgeven zijn met allerlei mitsen en maren juist omdat de kennisbodem ontbreekt, die we aan het opbouwen zijn voor het definitieve kader. Het de facto een maand stil moeten leggen van alle baggeractiviteiten van havens en enkele grote projecten van RWS is disproportioneel om op de expert judgement te moeten wachten, zeker omdat op basis van de informatie die we nu hebben niet verwacht wordt dat er grote gevolgen zijn van het verspreiden van bagger in de Noordzee. Het kader is, uitgaande van stand still, zeer behoudend ingevuld. Vanuit de redenering dat veel informatie ontbreekt om het definitieve kader goed in te kunnen vullen is het tijdelijk handelingskader voor het onderdeel bagger en waterbodembodem juist zeer behoudend ingevuld. Op deze manier wordt op verantwoorde wijze tijd gewonnen om de gegevens die nodig zijn om het definitieve kader goed in te vullen te verzamelen.

Indien u een expert judgement laat uitvoeren zijn er de volgende opties:

1. Tijdens het wachten op het expert judgement vraagt u ILT niet te handhaven.

Dit is niet wenselijk aangezien dat onverwijld aan de Staten-Generaal moet worden meegedeeld en u dan de facto vraagt om de zorgplicht niet te handhaven. Bovendien kunnen andere partijen wel handhaven.

2. Het tijdelijk handelingskader opschorten.
Meerdere partijen hebben dit al gesuggereerd. Dit is geen oplossing aangezien de zorgplicht gewoon geldt. Bovendien geeft u ook in dit geval het signaal dat de zorgplicht niet hoeft te worden nageleefd.
3. Tijdelijke opslag van PFAS-houdende baggerspecie.
Tijdelijke opslag van PFAS-houdende baggerspecie is veelal niet mogelijk gezien de hoeveelheden bagger waar het om gaat en de uitloging van baggerspecie.
4. U stuurt de brief met de nadere uitleg met betrekking tot het benedenstrooms toepassen van baggerspecie op korte termijn naar de Kamer. U laat het expert judgement parallel uitvoeren. Vervolgens zal de vraag aan de orde komen of de uitkomsten van het expert judgement aanleiding zijn voor aanpassing van het THK;
5. U laat eerst het expert judgement uitvoeren alvorens een besluit te nemen. Het stilleggen van betreffende baggerwerkzaamheden tot een besluit is genomen zal leiden tot zowel kosten als risico's. RWS geeft bijvoorbeeld aan dat voor het project Zeesluizen IJmuiden een vertraging van enkele weken leidt tot een claim van enkele miljoenen euro's. Voor andere partijen zoals de zeehavens leidt dit zowel tot fikse kosten als tot risico's omdat de havens niet meer gebaggerd kunnen worden met aanzienlijke gevolgen voor scheepvaart en scheepvaartveiligheid.

III. Toepassen en opslaan van baggerspecie

Voor de omgang met PFAS-houdende baggerspecie zijn er de volgende mogelijkheden:

	<i>Wat</i>	<i>aanvullend</i>
1	<u>Verspreiding</u> : PFAS-houdende baggerspecie kan benedenstrooms worden <u>verspreid</u> in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen (<i>NB. Deze optie houdt verduidelijken THK in, dus kan pas wanneer dit via TK brief gecommuniceerd is</i>).	Dit lost met name voor havenbedrijven en RWS belangrijke acute knelpunten op en lost ook voor waterschappen knelpunten op;
2	<u>Op de kant</u> : PFAS-houdende baggerspecie mag op de kant worden toegepast.	Dit lost met name voor de waterschappen in het landelijk gebied knelpunten op.
3	<u>Diepe plassen</u> werden op grote schaal gebruikt voor het toepassen van bagger. Deze optie is door het tijdelijk handelingskader afgesloten voor PFAS-houdende baggerspecie (bepalingsgrens/detectielimiet). Met name de waterschappen en grondverzetters lopen hier tegenaan.	Baggerspecie mag toch worden toegepast als er een locatie-specifieke afweging gemaakt is waarbij aangetoond is dat er minimale uitwisseling is met het grondwater (de diepe plas moet in ieder geval geohydrologisch geïsoleerd zijn).
4	<u>Tijdelijke opslag</u> van PFAS-houdende baggerspecie is veelal niet mogelijk gezien de hoeveelheden bagger waar het om gaat en de uitloging van baggerspecie. Omdat bagger moet ontwateren zijn er grote grondoppervlakten nodig die niet zo maar voorhanden zijn. Bagger moet dus of worden verspreid, of worden toegepast of worden gestort. Storten is daarbij de laatste optie. Dat	

	gebeurt alleen als de bagger niet hergebruikt kan worden.	
6	Opschorten en uitstel: Omdat tijdelijke opslag voor bagger alleen op hele kleine schaal mogelijk is, worden niet direct noodzakelijke baggerwerkzaamheden door de waterschappen uitgesteld. Dat geeft hen tijd om een oplossing te bedenken voor de baggerspecie die vrijkomt bij baggerprojecten.	Vijftien van de 21 waterschappen geven aan dat projecten bij hen zijn uitgesteld. 8 werken zijn stilgelegd (waren mogelijk nog in aanbesteding) en 35 werken zijn uitgesteld (deze waren nog niet aanbesteed).
7	PFAS-houdende baggerspecie die te vervuild is om te hergebruiken, kan op een verantwoorde manier gestort worden in een <u>baggerdepot</u> . Depots zijn ingericht om vervuilde specie te bergen. Hiervoor moeten maatregelen worden getroffen om te zorgen dat het effluent dat geloosd wordt op het oppervlaktewater schoon genoeg is. Deze weg is op dit moment niet mogelijk omdat het storten van PFAS-houdende baggerspecie vergunning-technisch nog niet geregeld is.	De vergunning moet worden aangepast (hetgeen minimaal 6 maanden duurt) of er moet een gedoogbesluit worden genomen. Een gedoogbesluit nemen kost ongeveer 2 maanden en vraagt een afweging van het betreffende bevoegd gezag. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de ILT en de WABO-bevoegde gezagen.

Om het punt van de hoeveelheid bagger en grond te illustreren: bij het project Zeetoeegang IJmuiden gaat het om 3,5 miljoen ton grond die in zee verspreid zou gaan worden. In baggerdepots kan deze relatief schone grond niet gestort worden. Dan zijn er nog twee mogelijkheden: het project wordt uitgesteld totdat er een andere oplossing is of de bagger wordt opgeslagen in ca. 3500 beunschepen. Zoveel beunschepen zijn er echter niet, dus dat is geen reële optie.

Voor de acute problemen die zouden optreden als het THK beperkt wordt uitgelegd zijn geen oplossingen. Alternatieve oplossingsrichtingen worden wel op weg naar het definitieve kader verder uitgewerkt.

Toepassen en opslaan van grond

Voor de omgang met PFAS-houdende grond zijn er op dit moment de volgende mogelijkheden:

	Wat	aanvullend
1.	PFAS-houdende grond met minder dan 3 microgram PFAS per kilogram droge stof (of 7 microgram voor PFOA) kan voor de functie wonen of industrie worden toegepast.	Deze grond kan in principe direct naar een toepassing worden gebracht of naar een grondbank.
2.	Voor de functie landbouw en natuur geldt de bepalingsgrens: 0,1 microgram per kilogram droge stof.	
3.	Indien voor de functie landbouw en natuur de achtergrondwaarde bekend is omdat de gemeente een bodemkwaliteitskaart heeft opgesteld of doordat de initiatiefnemer zelf gemeten heeft op de locatie van toepassing, kan op ook op landbouwgrond tot de gemeten achtergrondwaarde worden toegepast met een maximum van 3-7-3.	Grond met een PFAS-gehalte tot aan de achtergrondwaarde (met een maximum van 3-7-3) kan direct worden toegepast of naar een grondbank. DGWB is in contact met VNG om de gemeenten te bewegen z.s.m. de bodemkwaliteitskaarten aan te passen.
4.	Als er meer dan 3 microgram (-7-3) aan	Voor zandgrond met PFAS wordt

PFAS in veengrond, kleigrond of baggerspecie zit, kan deze niet hergebruikt worden en wordt een niet-reinigbaarheidsverklaring afgegeven. Daarmee zou het materiaal gestort moeten kunnen worden.	geen niet-reinigbaarheidsverklaring afgegeven omdat deze naar verwachting binnen enkele jaren gereinigd kan worden. Deze grond zou dus naar een reiniger moeten gaan.
---	---

De grondmarkt is een vrije markt hetgeen inhoudt dat reinigers, grondbanken en stortplaatsen zelf een afweging maken welke grond ze wel of niet accepteren. Verschillende reinigers accepteren op dit moment PFAS-houdende grond tot een gehalte van 3 (-7-3). Slechts enkele grondbanken en stortplaatsen accepteren PFAS-houdende grond (en dit over het algemeen tegen een flinke meerprijs).

Voor stortplaatsen speelt met name de zorg om hun effluent waar PFAS in kan zitten (hetgeen over het algemeen niet vergund is) als reden om geen PFAS-houdende materialen aan te nemen. Voor grondbanken heeft dit enerzijds te maken met de hoeveelheid ruimte die grondbanken hebben op grond van verschillende kwaliteiten gescheiden op te slaan en anderzijds met vrees dat grondbanken blijven zitten met grond die ze daarna niet meer kwijt kunnen. Initiatiefnemers rest dan geen andere keus dan de grond die ze niet kwijt kunnen tijdelijk op te slaan totdat er een oplossing komt. Dit probleem speelt op grote schaal. ProRail is een van de partijen die hiermee te maken heeft gekregen, omdat grondverwerkers grond zonder PFAS analyse niet meer aannemen zonder risico opslag.

Er vindt overleg plaats zowel met de grondbanken als de reinigers om na te gaan hoe de knelpunten die zij ervaren aangepakt kunnen worden, zodat de grondmarkt weer in beweging komt. Opgemerkt dient te worden dat deze problemen met name spelen in de gebieden die niet eerder met het PFAS-probleem te maken hebben gehad. In bijvoorbeeld Noord-Holland is de grondmarkt weer op gang gekomen door het THK.

De sector vraagt vooralsnog om het omhoog brengen van de bepalingsgrens naar 1 microgram per kilogram droge stof. Specifiek wil de sector dat de diepe plassen weer open gaan voor grond en baggerspecie. Veel grond en baggerstromen gaan daar nu heen omdat het logistiek goed past, alternatieven worden veelal niet verkend. Probleem met de diepe plassen is dat ze nu juist vaak gelegen zijn in goed doorlatende bodems (zand) en in contact staan met het diepere grondwater. Het is niet duidelijk wat het effect is van PFAS op het grondwater. We hebben daarom in het THK voor het voorzorg uitgangspunt gekozen. Eén microgram per kilogram droge stof PFAS biedt de sector evident per direct meer ruimte, ze kunnen daarmee doorgaan zoals ze dat altijd hebben gedaan en het lost een deel van het bagger- en grondprobleem op. Het is echter niet in lijn met het *stand still-principe* (de kwaliteit van de bodem -en grondwater- mag na het verplaatsen van grond en bagger niet verslechteren) en gezien de onderzoeken naar de mobiliteit van PFAS en de uitloogkarakteristieken en bio-accumulatie van PFAS nog lopen is niet duidelijk welk risico daarmee gelopen wordt. Met name wat het risico is voor grondwater is nog onduidelijk. Het verder verspreiden van PFAS-houdende grond (en baggerspecie) gaat in tegen stand stil en is alleen gerechtvaardigd als we zeker

zijn dat we daar geen risico mee lopen. Aangezien de onderzoeken nog lopen, kan die zekerheid niet gegeven worden.

Reiniging van PFAS-houdende grond

	<i>Wat</i>	<i>aanvullend</i>
1.	<u>Zandgrond</u> lijkt in principe te reinigen door het in suspensie brengen van de vervuilde grond. Hierdoor komt PFAS in het compartiment water. Dat water moet weer gereinigd worden van PFAS. Gezien de hoeveelheden water waar het om gaat is dat ingewikkeld en kostbaar.	Daarnaast dreigt er een probleem met de KRW en dus met provincies en waterschappen: die willen geen vergunningen afgeven voor reiniging als er PFAS in het compartiment water terecht komt, terwijl dit zelfs met reiniging onontkoombaar is. Reinigers kiezen er daarom op dit moment voor niet de strijd aan te gaan met de vergunningverlenende bevoegde gezagen maar alleen materiaal aan te nemen met minder dan 3-7-3 microgram per kg d.s. PFAS
2.	<u>Bagger, klein en veen</u> zijn minder grof van structuur dan zand en kunnen vooralsnog niet gereinigd worden (hetgeen overigens niet betekent dat deze materiaal met PFAS niet ook behoorlijk kunnen uitlogen).	Voor dit materiaal wordt een niet-reinigbaarheidsverklaring afgegeven waarmee het in principe gestort kan worden.

Omdat de reinigingsmarkt een vrije markt is kunnen we geen tijdlijn geven wanneer reiniging mogelijk is. Door overleg met de betrokken partijen (reinigers en bevoegde gezagen) proberen we een versnelling te bewerkstelligen, maar de markt wil er door de problemen met het effluent nu niet aan. De proef met het reinigen van PFAS-houdend zand is gestopt omdat de betreffende reiniger met het tijdelijk kader (de 3-7-3) uit de voeten kan.

Naast bovenstaande toelichting over tijdelijke opslag en reiniging heeft u gevraagd welke capaciteit van permanente stort is nodig is. Ook heeft u gevraagd of een specifiek depot voor PFAS-houdende grond een manier zou kunnen zijn, om vermenging met andere stromen te voorkomen en zou dat wellicht een basis/voorwaarde kunnen zijn voor een tijdelijke ruimte tot een vergunning is aangepast? Op deze vragen zijn bovenstaand nog geen antwoorden opgenomen omdat het inzicht nog ontbreekt. Dit wordt nader bekeken.

(10)(2e)

(10)(2e)

(5)(1)(2e)

To: (10)(2e)(10)(2e)(WVL); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - BSK; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e)(10)(2e) - BSK; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - DBO; (10)(2e)@minienw.nl
Cc: (10)(2e) (BS); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e)(10)(2e)(BS); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) (BS); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) (BS); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) (WVL); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) (WVL); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e)(10)(2e)(10)(2e)(WVL); (10)(2e)@rws.nl
From: (10)(2e) - BSK
Sent: Mon 9/30/2019 6:48:10 AM
Subject: RE: Vragen Stas THK Stas
Received: Mon 9/30/2019 6:48:11 AM

(10)(2e)

Dank, voor het voorwerk. In overleg met DBO:

Om 9.00 uur op de 11e A/B beuk, hebben we vooroverleg en nemen we de antwoordlijn door. Helpt om 1 rdeneetlijn te maken. Kunnen jij en (10)(2e) daarbij aansluiten?

Met vriendelijke groet

(10)(2e)

Van: (10)(2e)(10)(2e)(WVL) <(10)(2e)@rws.nl>
Datum: zondag 29 sep. 2019 10:30 PM
Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)(10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Kopie: (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)(10)(2e)(BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)(10)(2e)(10)(2e)(WVL) <(10)(2e)@rws.nl>
Onderwerp: Vragen Stas THK Stas

Beste (10)(2e),

Op verzoek van (10)(2e) stuur ik je hierbij de beantwoording van de vragen van de Staatssecretaris over THK PFAS zoals je die gisteren hebt doorgegeven aan (10)(2e)(10)(2e).

Groet

(10)(2e)(10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Aan: DG WB (10)(2e)

Van: DG RWS (10)(2e)

De Staatssecretaris heeft gisteren vragen gesteld nav de verduidelijking van het tijdelijke handelingskader (THK) PFAS.

Deze vragen kunnen mijns inziens alleen goed beantwoord worden door terug te grijpen op de kern van het THK zoals dat bedoeld is te werken. Het THK is bedoeld om PFAS niet verder te verspreiden daar waar het tot risico's kan leiden om zo op een verantwoorde wijze invulling te geven aan het standstill-beginsel.

Het standstill-beginsel is in de kern te bereiken door PFAS houdende bagger en grond niet te verspreiden in diepe plassen.

Doel van het THK is altijd geweest om die bagger wel in hetzelfde watersysteem en/of in baggerspeciedepots onder te kunnen brengen. Maar die bedoelde oplossingen zijn nu niet voorhanden met huidige THK.

De discussie over de definitie in het THK van oppervlaktewaterlichaam is zeer zorgelijk en als deze niet voor 1 oktober wordt opgelost, zal RWS (maar ook de havenbedrijven) door het huidige THK disproportioneel geraakt worden in de uitvoering, de Zeetoegang IJmuiden voorop. Met het huidige THK kan dat bagger niet naar de zee daar waar dat wel altijd de bedoeling was van de aanpak mbt invulling van de standstill.

Depots staan nu niet open voor PFAS houdende bagger, dus daar kan het ook niet heen. Opties voor een

reiniging of tijdelijke opslag zijn niet serieus voor handen. De gevolgen zijn dat project stagneert en dat de kosten kunnen oplopen tot miljoenen euro's per maand. Dit project zal dan bij ongewijzigde aanpak gevolgd worden door andere projecten, zoals Terneuzen. Groot deel vd projecten is nog in onderzoek op PFAS.

De kosten lopen onnodig op, kosten die RWS dan in rekening moet brengen bij het departement en de Minister.

Om een indruk te krijgen van de impact: bij het project Zeetoegang IJmuiden gaat het om 3,5 mln ton bagger/grond: als het niet in zee mag of niet in baggerdepots dan moet het project worden vertraagd (miljoenen euro's per maand aan verdragingskosten) of het moet opgeslagen worden in beunschepen. Voor het totaal van -alleen al dit project- zouden dan ca 3500 beunschepen nodig. Die zijn er domweg niet.

De aanpassing van waterlichaam naar stroomafwaarts speelt dat naast IJmond en Terneuzen ook in andere situaties (bv IJssel en IJsselmeer) ?

Antwoord: Het betreft een redenering breder dan alleen RWS, het betreft ook de havenbedrijven (zoals Rotterdam, Groningen, Vlissingen etc.) die op deze manier baggeren en afzetten. Voor de waterschappen is dit op dit moment niet in te schatten. De UvW is bezig met een verdere inventarisatie bij de waterschappen. De uitspraak benedenstrooms in hetzelfde watersysteem heeft een generieke strekking, niet alleen voor RWS.

PFAS houdende grond schijnt gemakkelijk uit te spoelen bij tijdelijke opslag; kan die grond dan niet gemakkelijk worden ontdaan van PFAS door reiniging?

Antwoord: Voor zover de kennis vanuit RWS reikt: Op dit moment zijn er enkele voorbeelden op kleine schaal in de praktijk waar dit wordt uitgetoetst voor grond. Knelpunten zijn dan onder andere het vervuilde water wat overblijft na grondreiniging. Mogelijkheid is om het water dan te reinigen met een actief koolfilter, waar naar verluidt redelijk goede resultaten mee te behalen zijn. Het residu in het filter moet dan wel op een verantwoorde manier worden verwerkt; het afvalverwerkingsbedrijf Indaver in Antwerpen kan dit verwerken door het residu/filter te verbranden. Het is daarmee een dure optie. Gelet op de omvang van de te verwerken grond bovendien op korte termijn geen reële optie.

Is er zicht op waar tijdelijke en definitieve opslagmogelijkheden voor PFAS houdende grond en slib zijn?

Antwoord:

Definitieve opslag: Baggerspeciedepots zijn aangelegd met als doel sterk verontreinigde baggerspecie die niet kan worden hergebruikt of worden gereinigd, permanent te bergen. Depots accepteren echter de verontreinigde baggerspecie met PFAS niet omdat dit niet geregeld is in de omgevingswetvergunning.

Voor RWS is het zeer urgent dat dit wordt geregeld vanwege de noodzakelijke afzetmogelijkheid in depots van PFAS houdende bagger. RWS is hierbij afhankelijk van decentrale overheden via de omgevingsdiensten en de ILT.

Onderzocht wordt of het mogelijk is via een gedoogconstructie (vooruitlopend op de aanpassing van de vergunning) baggerspecie met PFAS te kunnen storten. Om deze baggerspecie te kunnen accepteren is het nodig om de schadelijke effecten op het oppervlaktewater in kaart te brengen (en daarvoor evt. technische maatregelen treffen), zodat dit op verantwoorde wijze kan.

Dit is nu niet geregeld: om dat te regelen is fors tijd en inspanning nodig en hierbij is RWS afhankelijk van derden. Deze oplossing geldt alleen voor bagger; grond mag niet worden gestort in baggerdepots.

Tijdelijk: Uit de RWS inventarisatie zijn tot nu toe maar 2 voorbeelden bekend waarbij op provisorische wijze grond of bagger tijdelijk wordt opgeslagen. Een voorbeeld betreft de bagger uit de Twentekanal die tijdelijk in beunbakken wordt opgeslagen (kosten 20.000 euro per week). Bij een project voor wegwerkzaamheden (RWS WNZ) wordt de PFAS vervuilde bermgrond tijdelijk opgeslagen (afgedekt).

Deze praktijkvoorbeelden laten zien dat de mogelijkheden voor RWS om het tijdelijk op te slaan zeer beperkt en houtje touwtje zijn en veel geld kosten.

Zoals gezegd, dreigt de uitvoering van RWS disproportioneel en onbedoeld geraakt te worden als het THK niet wordt verduidelijkt op het punt van toepassen benedenstrooms. Verder is openstelling van depots nodig daar waar benedenstrooms toepassen geen optie is.

To: (10)(2e)(10)(2e)(WVL); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - BSK; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e)(10)(2e) - BSK; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - DBO; (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e)@minienw.nl
Cc: (10)(2e) (BS); (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) (BS); (10)(2e)@rws.nl
From: (10)(2e) - BSK
Sent: Mon 9/30/2019 7:29:12 AM
Subject: RE: Vragen Stas THK Stas
Received: Mon 9/30/2019 7:29:14 AM

H
Zie jullie zo: ronde tafel b - beuk. Volgens mij herken ik drie hoofdpunten:
- waterlichaam/ benedenstrooms punt
- tijdelijke opslag en uitloging
Proces: hoe informeren we kamer en wanneer..

Dat straks even bespreken

Met vriendelijke groet

(10)(2e)

Van: (10)(2e)(10)(2e)(WVL) <(10)(2e)@rws.nl>
Datum: zondag 29 sep. 2019 10:30 PM
Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)(10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Kopie: (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)(10)(2e)(BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)(10)(2e)(10)(2e)(WVL) <(10)(2e)@rws.nl>
Onderwerp: Vragen Stas THK Stas

Beste (10)(2e)

Op verzoek van (10)(2e) stuur ik je hierbij de beantwoording van de vragen van de Staatssecretaris over THK PFAS zoals je die gisteren hebt doorgegeven aan (10)(2e)(10)(2e).

Groet

(10)(2e)(10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Aan: DG WB (10)(2e)

Van: DG RWS (10)(2e)

De Staatssecretaris heeft gisteren vragen gesteld nav de conceptnota over de verduidelijking van het tijdelijke handelingskader (THK) PFAS.

Deze vragen kunnen mijns inziens alleen goed beantwoord worden door terug te grijpen op de kern van het THK zoals dat bedoeld is te werken. Het THK is bedoeld om PFAS niet verder te verspreiden daar waar het tot risico's kan leiden om zo op een verantwoorde wijze invulling te geven aan het standstill-beginsel.

Het standstill-beginsel is in de kern te bereiken door PFAS houdende bagger en grond niet te verspreiden in diepe plassen.

Doel van het THK is altijd geweest om die bagger wel in hetzelfde watersysteem en/of in baggerspeciedepots onder te kunnen brengen. Maar die bedoelde oplossingen zijn nu niet voorhanden met huidige THK.

De discussie over de definitie in het THK van oppervlaktewaterlichaam is zeer zorgelijk en als deze niet voor 1 oktober wordt opgelost, zal RWS (maar ook de havenbedrijven) door het huidige THK disproportioneel geraakt

worden in de uitvoering, de Zeetoegang IJmuiden voorop. Met het huidige THK kan dat bagger niet naar de zee daar waar dat wel altijd de bedoeling was van de aanpak mbt invulling van de standstill.

Depots staan nu niet open voor PFAS houdende bagger, dus daar kan het ook niet heen. Opties voor een reiniging of tijdelijke opslag zijn niet serieus voor handen. De gevolgen zijn dat project stagneert en dat de kosten kunnen oplopen tot miljoenen euro's per maand. Dit project zal dan bij ongewijzigde aanpak gevolgd worden door andere projecten, zoals Terneuzen. Groot deel vd projecten is nog in onderzoek op PFAS.

De kosten lopen onnodig op, kosten die RWS dan in rekening moet brengen bij het departement en de Minister.

Om een indruk te krijgen van de impact: bij het project Zeetoegang IJmuiden gaat het om 3,5 mln ton bagger/grond: als het niet in zee mag of niet in baggerdepots dan moet het project worden vertraagd (miljoenen euro's per maand aan vertragskosten) of het moet opgeslagen worden in beunschepen. Voor het totaal van -alleen al dit project- zouden dan ca 3500 beunschepen nodig. Die zijn er domweg niet.

De aanpassing van waterlichaam naar stroomafwaarts speelt dat naast IJmond en Terneuzen ook in andere situaties (bv IJssel en IJsselmeer) ?

Antwoord: Het betreft een redenering breder dan alleen RWS, het betreft ook de havenbedrijven (zoals Rotterdam, Groningen, Vlissingen etc.) die op deze manier baggeren en afzetten. Voor de waterschappen is dit op dit moment niet in te schatten. De UvW is bezig met een verdere inventarisatie bij de waterschappen. De uitspraak benedenstrooms in hetzelfde watersysteem heeft een generieke strekking, niet alleen voor RWS.

PFAS houdende grond schijnt gemakkelijk uit te spoelen bij tijdelijke opslag; kan die grond dan niet gemakkelijk worden ontdaan van PFAS door reiniging?

Antwoord: Voor zover de kennis vanuit RWS reikt: Op dit moment zijn er enkele voorbeelden op kleine schaal in de praktijk waar dit wordt uitgetoetst voor grond. Knelpunten zijn dan onder andere het vervuilde water wat overblijft na grondreiniging. Mogelijkheid is om het water dan te reinigen met een actief koolfilter, waar naar verluidt redelijk goede resultaten mee te behalen zijn. Het residu in het filter moet dan wel op een verantwoorde manier worden verwerkt; het afvalverwerkingsbedrijf Indaver in Antwerpen kan dit verwerken door het residu/filter te verbranden. Het is daarmee een dure optie. Gelet op de omvang van de te verwerken grond bovendien op korte termijn geen reële optie.

Is er zicht op waar tijdelijke en definitieve opslagmogelijkheden voor PFAS houdende grond en slib zijn?

Antwoord:

Definitieve opslag: Baggerspeciedepots zijn aangelegd met als doel sterk verontreinigde baggerspecie die niet kan worden hergebruikt of worden gereinigd, permanent te bergen. Depots accepteren echter de verontreinigde baggerspecie met PFAS niet omdat dit niet geregeld is in de omgevingswetvergunning.

Voor RWS is het zeer urgent dat dit wordt geregeld vanwege de noodzakelijke afzetmogelijkheid in depots van PFAS houdende bagger. RWS is hierbij afhankelijk van decentrale overheden via de omgevingsdiensten en de ILT.

Onderzocht wordt of het mogelijk is via een gedoogconstructie (vooruitlopend op de aanpassing van de vergunning) baggerspecie met PFAS te kunnen storten. Om deze baggerspecie te kunnen accepteren is het nodig om de schadelijke effecten op het oppervlaktewater in kaart te brengen (en daarvoor evt. technische maatregelen treffen), zodat dit op verantwoorde wijze kan.

Dit is nu niet geregeld: om dat te regelen is fors tijd en inspanning nodig en hierbij is RWS afhankelijk van derden. Deze oplossing geldt alleen voor bagger; grond mag niet worden gestort in baggerdepots.

Tijdelijk: Uit de RWS inventarisatie zijn tot nu toe maar 2 voorbeelden bekend waarbij op provisorische wijze grond of bagger tijdelijk wordt opgeslagen. Een voorbeeld betreft de bagger uit de Twentekanalen die tijdelijk in beunbakken wordt opgeslagen (kosten 20.000 euro per week). Bij een project voor wegwerkzaamheden (RWS WNZ) wordt de PFAS vervuilde bermgrond tijdelijk opgeslagen (afgedekt).

Deze praktijkvoorbeelden laten zien dat de mogelijkheden voor RWS om het tijdelijk op te slaan zeer beperkt en houtje touwtje zijn en veel geld kosten.

Zoals gezegd, dreigt de uitvoering van RWS disproportioneel en onbedoeld geraakt te worden als het THK niet wordt verduidelijkt op het punt van toepassen benedenstrooms. Verder is openstelling van depots nodig daar waar benedenstrooms toepassen geen optie is.

To: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl]
From: (10)(2e) (10)(2e) - BSK
Sent: Mon 9/30/2019 12:52:49 PM
Subject: Tjeerd vd Zwan
Received: Mon 9/30/2019 12:52:50 PM

Hoi

Onderstaande ook met oog op gesprek Tjeerd vd Zwan (burgemeester van Heerenveen, voorzitter van de Commissie bodem en ondergrond VNG, ook trekker van bodem en ondergrond poot (met (10)(2e) van Veluweberaad.

Naast aankondiging van een brief aan de TK PFAS ook goed om aan te geven dat er bestuurlijk overleg gepland staat op 10 oktober over afspraken met de decentrale overheden na 2020 m.b.t. bodem.

10 oktober bedoeld om met elkaar de issues waarover we het met elkaar willen hebben inzichtelijk te maken, eerste stap richting afspraken die (in ieder geval op financieel terrein) op 1 februari er moeten liggen. Belangrijk dat VNG ook zo snel mogelijk op bestuurlijk niveau is aangehaakt.

Nummer van Tjeerd zet (10)(2e) in de afspraak,

Groet (10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK

Verzonden: donderdag 26 september 2019 16:27

Aan: (10)(2e) - BSK

CC: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW

Onderwerp: contact met andere overheden brief TK

Hoi (10)(2e)

Zoals we net bespraken zou het fijn zijn als jij contact kunt zoeken met:

- Tjeerd vd Zwan VNG
- Adnan Tekin, gedeputeerde Noord Holland
- UvW (10)(2e)

Ik zal kijken of ik alle nummers snel kan vinden

Lijkt me goed als (10)(2e) dat ook doet met haar counterparts, lijkt me goed om timing even af te stemmen, mijn voorstel is dat jij eerst contact hebt en vervolgens (10)(2e).

Je hebt het volgens mij gewoon in je hoofd zitten maar evt. als hulp:

- Aangeven dat we met stoom en kokend water bezig met een brief aan de Tweede Kamer, stand van zaken, signalen knelpunten samenleving, onder embargo, moet nog met stas worden besproken.
- Zoals aangegeven in brief van 8 juli jl. is het tussentijds aanpassen van het tijdelijke handelingskader mogelijk als daartoe aanleiding is. Het werken met het tijdelijk handelingskader brengt immers nieuwe inzichten en knelpunten met zich mee.
- In brief ook aanpassing passage over het benedenstrooms mogen toepassen van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam zonder toetsing aan de norm (detectielimiet). Heeft geleid tot onduidelijkheid bij toezichthouders en uitvoerders. Daarmee risico dat geen toestemming wordt verleend voor de verspreiding van vrijkomende baggerspecie op stroomafwaarts gelegen waterlichamen. Dit was niet de intentie bij het opstellen van het tijdelijk handelingskader. Bedoeld was dat baggerspecie benedenstrooms mag worden toegepast omdat deze baggerspecie hierdoor terechtkomt op plaatsen waar het sediment van nature zou worden heengevoerd. Dit vraagt om aanpassing.
- (De aanpassing houdt in dat de voor PFAS gehanteerde norm niet geldt binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam of stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit geldt voor verspreiding van baggerspecie als bedoeld in artikel 35, onderdeel g, van het Besluit bodemkwaliteit. Hiermee kunnen, op verantwoorde wijze, de grond- en baggerwerkzaamheden tot uitvoering worden gebracht. Zoals aangegeven in het tijdelijk handelingskader, blijft het wenselijk om de PFAS-gehalten in het baggerspecie te meten, onder meer om eventuele onverwachte hoge waarden te kunnen vaststellen. Als daarvan sprake is, dient gedetailleerder onderzoek te worden gedaan om te zorgen dat de water- en bodemkwaliteit door het toepassen van de baggerspecie niet verslechteren. Dit kan met het oog op het uitgangspunt van *stand-still* niet worden toegestaan).
- Andere knelpunten die bekend zijn verder onderzoeken, eventueel ook aanpassingen richting definitief kader, wel passend binnen de geldende uitgangspunten zodat uiteindelijk definitief handelingskader

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

To: (10)(2e) (10)(2e)) - BSK((10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e)) -
DGRW((10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e)) - DGRW((10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e)
((10)(2e)) - DBO((10)(2e) @minienw.nl]
Cc: (10)(2e)) - BSK((10)(2e) @minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) (WVL)((10)(2e) @rws.nl]
From: (10)(2e))(2e) (10)(2e)) - DGRW
Sent: Mon 9/30/2019 8:46:42 PM
Subject: 190930-aanvullingen nota
Received: Mon 9/30/2019 8:46:44 PM
[190930-aanvullingen nota.docx](#)

Goedenavond allemaal, bij deze een aangepaste nota. Graag jullie kritische blik er op, dan kan ik hem morgenochtend aanpassen en met RWS delen. Als jullie vinden dat hij vanavond al met RWS gedeeld kan worden, laat het me graag weten. Dat kunnen we hem doorsturen naar (10)(2e)p(2e) , (10)(2e) en (10)(2e) Vr.gr. (10)(2e)

To: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) -
DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e)
(10)(2e) - DBO (10)(2e) @minienw.nl
Cc: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl
From: (10)(2e) (10)(2e) - BSK
Sent: Mon 9/30/2019 9:09:04 PM
Subject: RE: 190930-aanvullingen nota
Received: Mon 9/30/2019 9:09:06 PM

Ik zou nota nu zo snel mogelijk met RWS delen, kunnen we morgen fijnslipen.

(10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien
Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag
06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl

Van: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW

Verzonden: maandag 30 september 2019 21:47

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK ; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e)
(10)(2e) - DBO

CC: (10)(2e) - BSK ; (10)(2e) (WVL)

Onderwerp: 190930-aanvullingen nota

Goedenavond allemaal, bij deze een aangepaste nota. Graag jullie kritische blik er op, dan kan ik hem morgenochtend aanpassen en met RWS delen. Als jullie vinden dat hij vanavond al met RWS gedeeld kan worden, laat het me graag weten. Dat kunnen we hem doorsturen naar (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e) en (10)(2e) Vr.gr. (10)(2e)

To: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) -
DBO (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) (10)(2e) - BSK
Sent: Thur 10/3/2019 4:16:26 PM
Subject: FW: Spoedverzoek inschatting Deltares
Received: Thur 10/3/2019 4:16:27 PM

Zie onder

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
Datum: donderdag 03 okt. 2019 3:43 PM
Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
Kopie: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@minbzk.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

N.a.v. mijn telefoongesprek met (10)(2e) en (10)(2e) rond lunchtijd, heb ik binnen Deltares gezocht naar een kust/mariene morfoloog, omdat het primair gaat over het gedrag van bagger/slib en in tweede instantie met milieuchemische processen (PFAS-binding van en 'loslating' van slib). Thijs van Kessel is bereid vóór maandag een korte notitie op te stellen waarin hij een vergelijking zal maken tussen 'slib gericht verspreiden in een gebied wat verder uit de kust (cf. Bbk)' en slib dat van nature vanuit de riviermonding wordt getransporteerd naar zee'. De notitie gaat vooral over verschillen in ruimte (de plek waar het in zee komt) en tijd (reistijden) en zal kwalitatief van aard zijn.

Planning:

- Vrijdag (morgen) rond lunchtijd rondt (10)(2e) een concept af
- (10)(2e) vult begin van de middag aan rondt samen met (10)(2e) en (10)(2e) de memo af
- Vrijdag eind van de middag: verzending van de memo naar de groep in deze mail.

@ (10)(2e)

- (10)(2e) zou in elk geval geholpen zijn met geschatte volumes die komend jaar vanuit binnenlandse waterlichamen op zee wordt verspreid (lieft voor alle plaatsen in NL waar dat plaatsvindt).
- Hebben jullie enig idee van de verhouding verspreidbaar/niet-verspreidbaar in de diverse havengebieden?
- Ik denk dat hij de 'los'-locaties weet, maar het kan geen kwaad om die ook te vermelden.

@ (10)(2e)

- Als je meer informatie wil die waarschijnlijk bij RWS beschikbaar, wil je dat direct vragen aan (10)(2e) en (10)(2e) (met cc aan mij).

Ik hoop dat we hiermee op een goede manier invulling geven aan de vraag van de Stas, maar als er zaken missen of als wij zaken op een andere manier hebben geïnterpreteerd, laat het zsm weten.

Hartelijke groet

(10)(2e)

(10)(2e)

T (10)(2e)

E (10)(2e)@deltares.nl

From: (10)(2e) - DGRW

Sent: donderdag 3 oktober 2019 13:31

To: (10)(2e) ; (10)(2e) (BS) ; (10)(2e) ; (10)(2e) ; (10)(2e) ; (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) - BSK ;

(10)(2e) (10)(2e) - DGRW

Cc: (10)(2e) ; (10)(2e) (BS) ; (10)(2e) (BS) ; (10)(2e) (WVL) ; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) ; (10)(2e) ; (10)(2e) buit in verzoek

Subject: Spoedverzoek inschatting Deltares

Importance: High

Beste allen,

Vanochtend was een gesprek met de Staatssecretaris over de werking van het Tijdelijk Handelingskader PFAS. De Staatssecretaris wil graag (met spoed) een expert opinie over het verspreiden van baggerspecie/waterbodembodem op de Noordzee.

Zojuist heb ik dit telefonisch toegelicht aan (10)(2e). Hij neemt contact op met (10)(2e). Ook RWS is nodig voor deze inschatting. Ik zal nog bij RWS uitvragen wie vanuit RWS informatie kan aanleveren over volumes en locaties van verspreiding.

Vraagstuk

- Het tijdelijk handelingskader is opgesteld als invulling van de zorgplicht om op een verantwoorde wijze verzet van grond en baggerspecie mogelijk te maken en tegelijkertijd te zorgen dat er geen onaanvaardbare risico's voor mens en milieu optreden. Het THK is erop gericht te zorgen dat PFAS-houdend bodemmateriaal zich niet verder verspreid in ons (water)systeem dan het van nature ook zou (kunnen) doen. Omdat we vooral voor waterbodembodem en voor de overgang van baggerspecie van zoet naar zout water nog veel te weinig informatie en concrete data hebben om een definitief kader te bepalen, gaan we uit van de stand stil benadering. Dat geeft ons tijd om op basis van metingen en nader onderzoek tot een reële invulling van het (definitieve) handelingskader te komen en te werken aan een meer integrale benadering van waternormen (met name KRW-normen) en bodemnormen.
- Op dit moment staat in het tijdelijk handelingskader dat pfas-houdende baggerspecie benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam toegepast mag worden, zonder toetsing aan de norm (detectielimiet). In de praktijk leidt dit tot grote knelpunten bij het verspreiden van baggerspecie/waterbodembodem vanuit havens en projecten (zeesluis ijmuiden) op de Noordzee. Voorstel is nu om op zeer korte termijn een nadere uitleg te geven aan het handelingskader (met kamerbrief). Met die nadere uitleg wordt geregeld dat verspreiding van pfas-houdende baggerspecie ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichaam mogelijk wordt.
- De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen geldt in principe zowel voor de overgang van bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer.
- Aannee is dat dit in overeenstemming is met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd.

Verzoek:

- Maandagochtend wil de Stas al graag een eerste inschatting hebben op de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen.
- Vervolgens zou een expert opinie opgesteld moeten worden waarin ook nader wordt ingegaan op het effect. Insteek is om dit op korte termijn te hebben. Zij vraagt dan ook wat mogelijk is om binnen 1-3 weken hierover op te kunnen leveren. Deze tijdsinschatting is maandag al nodig.

Alvast veel dank, ik hoop dat we aan het verzoek van de stas kunnen voldoen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: Antw: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: deltares spoedverzoek

Hi (10)(2e) (10)(2e)

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.

ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e) (2e) (10)(2e) van Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: (10)(2e) - DBO (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) -
DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e)
(BS) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) @deltares.nl;
(10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) buitenvoerzoek (10)(2e) @minbzk.nl;
(10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) @deltares.nl
From: (10)(2e) - BSK
Sent: Thur 10/3/2019 5:32:14 PM
Subject: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares
Received: Thur 10/3/2019 5:32:16 PM

Collega's
Voorstel ziet er goed uit, wellicht hebben jullie de specifieke locaties wel besproken, ik kan dit niet terugvinden in de beschrijving, daarom nog even nader geduid. Het gaat namelijk niet om een abstracte locatie, maar om twee specifieke locaties:
1. Riviermonding haven van Rotterdam (open natuurlijke verbinding)
2. Zeetoegang IJmuiden, een kunstmatige primair afgesloten verbinding, waarin uitwisseling plaats vindt dmv
scheepvaartsluizen, spuisluizen en gemalen, en waar het niet gewone bagger betreft, maar in verband met aanleg van
een zeesluis op die scheiding.

Graag even reactie, of dit zo is overgekomen en in het emailverkeer, mij ook graag meenemen.

Met vriendelijke groet

(10)(2e)

(10)(2e)
(10)(2e)
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directoraat-Generaal Water en Bodem

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20951 | 2500 EZ | Den Haag
M (10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 17:16

Aan: (10)(2e) - BSK; (10)(2e) - DBO

Onderwerp: FW: Spoedverzoek inschatting Deltares

Zie onder

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

Datum: donderdag 03 okt. 2019 3:43 PM

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>, (10)(2e)
(BS) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK
<(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e)
<(10)(2e) @deltares.nl>

Kopie: (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl, (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e)
(10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>, (10)(2e)
(10)(2e) buitenvoerzoek (10)(2e) @minbzk.nl, (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>, (10)(2e)
<(10)(2e) @deltares.nl>

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

N.a.v. mijn telefoongesprek met (10)(2e) en (10)(2e) rond lunchtijd, heb ik binnen Deltares gezocht naar een kust/mariene morfoloog, omdat het primair gaat over het gedrag van bagger/slib en in tweede instantie met milieuchemische processen (PFAS-binding van en 'loslating' van slib). (10)(2e) is bereid vóór maandag een korte notitie op te stellen waarin hij een vergelijking zal maken tussen 'slib gericht verspreiden in een gebied wat verder uit de kust (cf. Bbk)' en slib dat van nature vanuit de riviermonding wordt getransporteerd naar zee'. De notitie gaat vooral over verschillen in ruimte (de plek waar het in zee komt) en tijd (reistijden) en zal kwaliteit van aard zijn.

Planning:

- Vrijdag (morgen) rond lunchtijd rond (10)(2e) een concept af

- 0118

grote knelpunten bij het verspreiden van baggerspecie/waterbodembod van havens en projecten (zeesluis ijmuiden) op de Noordzee. Voorstel is nu om op zeer korte termijn een nadere uitleg te geven aan het handelingskader (met kamerbrief). Met die nadere uitleg wordt geregeld dat verspreiding van pfas-houdende baggerspecie ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichaam mogelijk wordt.

- De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen geldt in principe zowel voor de overgang van bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer.
- Aannee is dat dit in overeenstemming is met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd.

Verzoek:

- Maandagochtend wil de Stas al graag een eerste inschatting hebben op de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen.
- Vervolgens zou een expert opinie opgesteld moeten worden waarin ook nader wordt ingegaan op het effect. Insteek is om dit op korte termijn te hebben. Zij vraagt dan ook wat mogelijk is om binnen 1-3 weken hierover op te kunnen leveren. Deze tijdsinschatting is maandag al nodig.

Alvast veel dank, ik hoop dat we aan het verzoek van de stas kunnen voldoen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: Antw: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e), (10)(2e),

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.

ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e) (2e) (10)(2e) van Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

M (10)(2e)
(10)(2e)@minienw.nl
www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

.....

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message.

Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) (10)(2e) - BSK
Sent: Thur 10/3/2019 5:33:10 PM
Subject: FW: Spoedverzoek inschatting Deltares
Received: Thur 10/3/2019 5:33:11 PM

Nav je mail net

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
Datum: donderdag 03 okt. 2019 4:54 PM
Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Kopie: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl>, (10)(2e) in verzoek (10)(2e) @minbzk.nl> (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl> (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste (10)(2e),

Van deze twee gebieden (en m.n. Rotterdam) hebben we ook de meeste gegevens over slibverspreiding uit eerdere studies dus we kunnen beide specifiek noemen.

Voor beide gebieden is het relevant om te weten of het gaat om onderhoudsspecie en/of aanlegsspecie en specifiek voor IJmuiden of het gaat om specie van achter de sluis (landzijde) en/of van voor de sluis (zezijde).

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

From: (10)(2e) - DGRW
Sent: donderdag 3 oktober 2019 16:26
To: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) - BSK
Cc: (10)(2e); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (WVL); (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) (10)(2e) (10)(2e) in verzoek (10)(2e); (10)(2e)
Subject: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste (10)(2e) (10)(2e)

Kunnen jullie specifiek aandacht besteden aan 1) het project van de zeesluizen bij IJmuiden en 2) havens (rotterdam)?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 15:44
Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) in verzoek (10)(2e) @minbzk.nl> (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

N.a.v. mijn telefoongesprek met (10)(2e) en (10)(2e) rond lunchtijd, heb ik binnen Deltares gezocht naar een kust/mariene morfoloog, omdat het primair gaat over het gedrag van bagger/slib en in tweede instantie met milieuchemische processen (PFAS-binding van en 'loslating' van slib).

(10)(2e) is bereid vóór maandag een korte notitie op te stellen waarin hij een vergelijking zal maken tussen 'slib gericht verspreiden in een gebied wat verder uit de kust (cf. Bbk)' en slib dat van nature vanuit de riviermonding wordt getransporteerd naar zee'. De notitie gaat vooral over verschillen in ruimte (de plek waar het in zee komt) en tijd (reistijden) en zal kwalitatief van aard zijn.

Planning:

- Vrijdag (morgen) rond lunchtijd rondt (10)(2e) en concept af

baggerspecie/waterbodem vanuit havens en projecten (zeesluis ijmuiden) op de Noordzee. Voorstel is nu om op zeer korte termijn een nadere uitleg te geven aan het handelingskader (met kamerbrief). Met die nadere uitleg wordt geregeld dat verspreiding van pfas-houdende baggerspecie ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichaam mogelijk wordt.

- De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen geldt in principe zowel voor de overgang van bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer.
- Aanname is dat dit in overeenstemming is met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd.

Verzoek:

- Maandagochtend wil de Stas al graag een eerste inschatting hebben op de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen.
- Vervolgens zou een expert opinie opgesteld moeten worden waarin ook nader wordt ingegaan op het effect. Insteek is om dit op korte termijn te hebben. Zij vraagt dan ook wat mogelijk is om binnen 1-3 weken hierover op te kunnen leveren. Deze tijdsinschatting is maandag al nodig.

Alvast veel dank, ik hoop dat we aan het verzoek van de stas kunnen voldoen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)
(10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl
www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: Antw: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: deltares spoedverzoek

Hi (10)(2e),

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

- a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.

ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e) (10)(2e) aan Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)
(10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl
www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en *Committed to health and sustainability*

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) (BS) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) (BS) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (BS) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbzk.nl; (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl; (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl
From: (10)(2e) - BSK
Sent: Thur 10/3/2019 7:05:03 PM
Subject: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares
Received: Thur 10/3/2019 7:05:04 PM

Collega's
Dit laatste is aan RWS om met spoed aan te leveren. (10)(2e) (10)(2e) pakken jullie dit op ?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e)

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 16:54

Aan: (10)(2e) - DGRW; (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) - BSK

CC: (10)(2e) (10)(2e) (BS); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (WVL); (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL); (10)(2e); (10)(2e) buitenvoerwerk (10)(2e); (10)(2e)

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste (10)(2e),

Van deze twee gebieden (en m.n. Rotterdam) hebben we ook de meeste gegevens over slibverspreiding uit eerdere studies dus we kunnen beide specifiek noemen.

Voor beide gebieden is het relevant om te weten of het gaat om onderhoudsspecie en/of aanlegspecie en specifiek voor IJmuiden of het gaat om specie van achter de sluis (landzijde) en/of van voor de sluis (zezijde).

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

From: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Sent: donderdag 3 oktober 2019 16:26

To: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Cc: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) @minbzk.nl; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

Subject: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste (10)(2e), (10)(2e)

Kunnen jullie specifiek aandacht besteden aan 1) het project van de zeesluizen bij IJmuiden en 2) havens (rotterdam)?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 15:44

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

CC: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) @minbzk.nl; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

N.a.v. mijn telefoongesprek met (10)(2e) en (10)(2e) rond lunchtijd, heb ik binnen Deltares gezocht naar een kust/mariene morfooloog, omdat het primair gaat over het gedrag van bagger/slib en in tweede instantie met milieuchemische processen (PFAS-binding van en 'loslating' van slib). (10)(2e) is bereid vóór maandag een korte notitie op te stellen waarin hij een vergelijking zal maken tussen 'slib gericht verspreiden in een gebied wat verder uit de kust (cf. Bbk)' en slib dat van nature vanuit de riviermonding wordt getransporteerd naar zee'. De notitie gaat vooral over verschillen in ruimte (de plek waar het in zee komt) en tijd (reistijden) en zal

Noordzee. Voorstel is nu om op zeer korte termijn een nadere uitleg te geven aan het handelingskader (met kamerbrief). Met die nadere uitleg wordt geregeld dat verspreiding van pfas-houdende baggerspecie ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichaam mogelijk wordt.

✓ De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen geldt in principe zowel voor de overgang van bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer.

✓ Aanname is dat dit in overeenstemming is met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd.

Verzoek:

✓ Maandagochtend wil de Stas al graag een eerste inschatting hebben op de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen.

✓ Vervolgens zou een expert opinie opgesteld moeten worden waarin ook nader wordt ingegaan op het effect. Insteek is om dit op korte termijn te hebben. Zij vraagt dan ook wat mogelijk is om binnen 1-3 weken hierover op te kunnen leveren. Deze tijdsinschatting is maandag al nodig.

Alvast veel dank, ik hoop dat we aan het verzoek van de stas kunnen voldoen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: Antw: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e), (10)(2e),

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.

ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e) 0(2e)10(2e) van Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

.....

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message.

Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message.

Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl]
Cc: (10)(2e) (BS) (10)(2e) @rws.nl]
From: (10)(2e) (WVL)
Sent: Thur 10/3/2019 9:30:32 PM
Subject: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares
Received: Thur 10/3/2019 9:30:37 PM

Dag (10)(2e)
Dit pakken wij op en heeft de allerhoogste spoed bij ons.
Met groet (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) BSK <(10)(2e) @minienw.nl>
Datum: donderdag 03 okt. 2019 8:05 PM
Aan: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>
Kopie: (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @minbzk.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>
Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Collega's
Dit laatste is aan RWS om met spoed aan te leveren (10)(2e) (10)(2e) pakken jullie dit op?
Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van (10)(2e)

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 16:54

Aan: (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) ; (10)(2e) ; (10)(2e) (BS) ; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) - BSK ; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) - BSK
Cc: (10)(2e) ; (10)(2e) (BS) ; (10)(2e) (BS) ; (10)(2e) (WVL) ; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) ; (10)(2e) (10)(2e) buitenvoerwerk ; (10)(2e) ; (10)(2e)

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste (10)(2e),

Van deze twee gebieden (en m.n. Rotterdam) hebben we ook de meeste gegevens over slibverspreiding uit eerdere studies dus we kunnen beide specifiek noemen.

Voor beide gebieden is het relevant om te weten of het gaat om onderhoudsspecie en/of aanlegsspecie en specifiek voor IJmuiden of het gaat om specie van achter de sluis (landzijde) en/of van voor de sluis (zezijde).

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

From: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Sent: donderdag 3 oktober 2019 16:26

To: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbzk.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

Subject: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste (10)(2e), (10)(2e)

Kunnen jullie specifiek aandacht besteden aan 1) het project van de zeesluizen bij IJmuiden en 2) havens (rotterdam)?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

Vanochtend was een gesprek met de Staatssecretaris over de werking van het Tijdelijk Handelingskader PFAS. De Staatssecretaris wil graag (met spoed) een expert opinie over het verspreiden van baggerspecie/waterbodembodem op de Noordzee. Zojuist heb ik dit telefonisch toegelicht aan (10)(2e). Hij neemt contact op met (10)(2e). Ook RWS is nodig voor deze inschatting. Ik zal nog bij RWS uitvragen wie vanuit RWS informatie kan aanleveren over volumes en locaties van verspreiding.

Vraagstuk

- ✓ Het tijdelijk handelingskader is opgesteld als invulling van de zorgplicht om op een verantwoorde wijze verzet van grond en baggerspecie mogelijk te maken en tegelijkertijd te zorgen dat er geen onaanvaardbare risico's voor mens en milieu optreden. Het THK is erop gericht te zorgen dat PFAS-houdend bodemmateriaal zich niet verder verspreid in ons (water)systeem dan het van nature ook zou (kunnen) doen. Omdat we vooral voor waterbodembodem en voor de overgang van baggerspecie van zoet naar zout water nog veel te weinig informatie en concrete data hebben om een definitief kader te bepalen, gaan we uit van de stand stil benadering. Dat geeft ons tijd om op basis van metingen en nader onderzoek tot een reële invulling van het (definitieve) handelingskader te komen en te werken aan een meer integrale benadering van waternormen (met name KRW-normen) en bodemnormen.
- ✓ Op dit moment staat in het tijdelijk handelingskader dat pfas-houdende baggerspecie benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam toegepast mag worden, zonder toetsing aan de norm (detectielimiet). In de praktijk leidt dit tot grote knelpunten bij het verspreiden van baggerspecie/waterbodembodem vanuit havens en projecten (zeesluis ijmuiden) op de Noordzee. Voorstel is nu om op zeer korte termijn een nadere uitleg te geven aan het handelingskader (met kamerbrief). Met die nadere uitleg wordt geregeld dat verspreiding van pfas-houdende baggerspecie ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichaam mogelijk wordt.
- ✓ De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen geldt in principe zowel voor de overgang van bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer.
- ✓ Aanneمة is dat dit in overeenstemming is met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd.

Verzoek:

- ✓ Maandagochtend wil de Stas al graag een eerste inschatting hebben op de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen.
- ✓ Vervolgens zou een expert opinie opgesteld moeten worden waarin ook nader wordt ingegaan op het effect. Insteek is om dit op korte termijn te hebben. Zij vraagt dan ook wat mogelijk is om binnen 1-3 weken hierover op te kunnen leveren. Deze tijdsinschatting is maandag al nodig.

Alvast veel dank, ik hoop dat we aan het verzoek van de stas kunnen voldoen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)
(10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl
www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: Antw: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: deltares spoedverzoek

Hi (10)(2e), (10)(2e)

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.

ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e)0(2)(10)(2e)an Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)
(10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)
(10)(2e)@minienw.nl
www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: (10)(2e)) (2e) (10)(2e) - DGRW((10)(2e))@minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e)) -
BSK((10)(2e))@minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW((10)(2e))@minienw.nl]; (10)(2e) (10)(2e) -
BSK((10)(2e))@minienw.nl]
Cc: (10)(2e)) - BSK((10)(2e))@minienw.nl]
From: (10)(2e)) - DGRW
Sent: Thur 10/3/2019 9:48:38 PM
Subject: aanpassingen aan kamerbrief pfas
Received: Thur 10/3/2019 9:48:40 PM
[concept kamerbrief versie 3 oktober schoon.DOCX](#)
[concept kamerbrief versie 3 oktober.DOCX](#)

Hoi (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)

Ik heb de kamerbrief aangepast. De Stas heeft in het gesprek vanochtend de volgende hoofdlijn aangegeven voor de brief:

∀ Zorgplicht ∂ Onnodige stagnatie ∂ Daarom tijdelijk handelingskader ∂ Problemen in uitvoering ∂ Aanpak per probleem opnemen ∂ doen we niet alleen, dus Gemeenten aansporen tot bodemkwaliteitskaart/ provincies?/ waterschappen? ∂ Kennis ontwikkelen richting een definitief kader.

Deze lijn zat grotendeels al in de kamerbrief, maar ik merkte bij herlezen dat er veel dubbele passages in staan en soms is de volgorde niet logisch. Zo is de passage over de integrale benadering lastig in te passen. Dit hadden we opgenomen vanwege verbinding met de water-aanpak, maar het valt nu weg tussen alle tekst over het tijdelijk handelingskader.

Ik heb aangevuld en verschoven, het resultaat is veel gekleurde tekst.

Het lijkt mij verstandig als een frisse blik naar gekeken wordt, want ik blijf steken in bestaande teksten.

@(10)(2e), misschien kan jij meelesen?

Groet, (10)(2e)

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) - DBO (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) - DGRW
Sent: Fri 10/4/2019 1:10:13 PM
Subject: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober
Received: Fri 10/4/2019 1:10:14 PM
[concept kamerbrief versie 4 oktober.DOCX](#)
[concept kamerbrief versie 4 oktober school.DOCX](#)

Beste allemaal,

Ze bijgevoegd de kamerbrief (versie x-duizend © op 4 oktober. Ik heb ten opzichte van gisteravond nog een passage over de onderzoeksverplichting opgenomen (in reactie op "iedere kuub moet gemeten worden").

(10)(2e) Ben jij akkoord?

✓ Dan stuur ik deze versie naar alle aanwezigen bij het gesprek met de Stas.

✓ en kan ik het in HPRM zetten (@ (10)(2e) : ik neem aan geen nieuwe aanbiedingsnota nodig?).

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 10:18

Aan: (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) - BSK ; (10)(2e) - BSK

Onderwerp: RE: aanpassingen aan kamerbrief pfas

(10)(2e), ik vind het een mooie brief, complimenten. Knelpunten goed geadresseerd, eens om het integrale deel naar het einde te schuiven, dat was met alle aanpassingen een beetje tussen wal en schip geraakt, wel nodig vanwege met name de laatste zinnen van die passage. Heeft nu een mooi plek.

Ik mis nog ILT punt over bemonstering. Fijn als dat ook benoemd kan worden. Volgens mij verder conform actielijstje dat ik heb gezien. Ik was gisteren niet bij het gesprek zoals je weet, (10)(2e) kan in die zin beter beoordelen of het totaalplaatje nu helemaal voldoet aan de wensen van de stas.

Groet (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Datum: donderdag 03 okt. 2019 10:48 PM

Aan: (10)(2e), (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK

<(10)(2e) @minienw.nl>

Kopie: (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: aanpassingen aan kamerbrief pfas

Hoi (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e)

Ik heb de kamerbrief aangepast. De Stas heeft in het gesprek vanochtend de volgende hoofdlijn aangegeven voor de brief:

✓ Zorgplicht ∂ Onnodige stagnatie ∂ Daarom tijdelijk handelingskader ∂ Problemen in uitvoering ∂ Aanpak per probleem opnemen ∂ doen we niet alleen, dus Gemeenten aansporen tot bodemkwaliteitskaart/ provincies?/ waterschappen? ∂ Kennis ontwikkelen richting een definitief kader.

Deze lijn zat grotendeels al in de kamerbrief, maar ik merkte bij herlezen dat er veel dubbele passages in staan en soms is de volgorde niet logisch. Zo is de passage over de integrale benadering lastig in te passen. Dit hadden we opgenomen vanwege verbinding met de water-aanpak, maar het valt nu weg tussen alle tekst over het tijdelijk handelingskader.

Ik heb aangevuld en verschoven, het resultaat is veel gekleurde tekst.

Het lijkt mij verstandig als een frisse blik naar gekeken wordt, want ik blijf steken in bestaande teksten.

@(10)(2e), misschien kan jij meelesen?

Groet, (10)(2e)

To: (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) - DBO (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) - BSK
Sent: Fri 10/4/2019 1:35:27 PM
Subject: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober
Received: Fri 10/4/2019 1:35:28 PM
[concept kamerbrief versie 4 oktober 10\(2e\)DOCX](#)

H (10)(2e)

Goede brief!

Ik heb een paar kleine wijzigingen aangegeven, die wel belangrijk zijn denk ik ;)

Wat mij betreft verder akkoord

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 14:10

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) (WVL); (10)(2e) - DBO

Onderwerp: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

Urgentie: Hoog

Beste allemaal,

Ze bijgevoegd de kamerbrief (versie x-duizend © op 4 oktober. Ik heb ten opzichte van gisteravond nog een passage over de onderzoeksverplichting opgenomen (in reactie op "iedere kuub moet gemeten worden").

@(10)(2e) Ben jij akkoord?

✓ Dan stuur ik deze versie naar alle aanwezigen bij het gesprek met de Stas.

✓ en kan ik het in HPRM zetten (@ (10)(2e) : ik neem aan geen nieuwe aanbiedingsnota nodig?).

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 10:18

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: RE: aanpassingen aan kamerbrief pfas

(10)(2e), ik vind het een mooie brief, complimenten. Knelpunten goed geadresseerd, eens om het integrale deel naar het einde te schuiven, dat was met alle aanpassingen een beetje tussen wal en schip geraakt, wel nodig vanwege met name de laatste zinnen van die passage. Heeft nu een mooi plek.

Ik mis nog ILT punt over bemonstering. Fijn als dat ook benoemd kan worden. Volgens mij verder conform actielijstje dat ik heb gezien. Ik was gisteren niet bij het gesprek zoals je weet, (10)(2e) kan in die zin beter beoordelen of het totaalplaatje nu helemaal voldoet aan de wensen van de stas.

Groet (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Datum: donderdag 03 okt. 2019 10:48 PM

Aan: (10)(2e), (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Kopie: (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: aanpassingen aan kamerbrief pfas

Hoi (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e)

Ik heb de kamerbrief aangepast. De Stas heeft in het gesprek vanochtend de volgende hoofdlijn aangegeven voor de brief:

✓ Zorgplicht ∅ Onnodige stagnatie ∅ Daarom tijdelijk handelingskader ∅ Problemen in uitvoering ∅ Aanpak per probleem opnemen ∅ doen we niet alleen, dus Gemeenten aansporen tot bodemkwaliteitskaart/ provincies?/ waterschappen? ∅ Kennis ontwikkelen richting een definitief kader.

Deze lijn zat grotendeels al in de kamerbrief, maar ik merkte bij herlezen dat er veel dubbele passages in staan en soms is de volgorde niet logisch. Zo is de passage over de integrale benadering lastig in te passen. Dit hadden we opgenomen vanwege verbinding met de water-aanpak, maar het valt nu weg tussen alle tekst over het tijdelijk handelingskader.

Ik heb aangevuld en verschoven, het resultaat is veel gekleurde tekst.

Het lijkt mij verstandig als een frisse blik naar gekeken wordt, want ik blijf steken in bestaande teksten.

@(10)(2e) misschien kan jij meelesen?

Groet, (10)(2e)

To: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl]
From: (10)(2e) - DBO
Sent: Fri 10/4/2019 1:39:28 PM
Subject: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober
Received: Fri 10/4/2019 1:39:29 PM

Ha (10)(2e)

Ik scan de brief snel op m'n telefoon, en zie dat Deltares onderzoek niet is opgenomen. Volgens mij wel nodig om dit tussen blokhaken op te nemen, in de redenering dat we op basis van expert opinieonderzoek .. ect?

Groet

(10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>
Datum: vrijdag 04 okt. 2019 2:35 PM
Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK
<(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) -
DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (WVL)
<(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) - DBO <(10)(2e) @minienw.nl>
Onderwerp: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

H (10)(2e)

Goede brief!

Ik heb een paar kleine wijzigingen aangegeven, die wel belangrijk zijn denk ik ;)

Wat mij betreft verder akkoord

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 14:10

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK ; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW ; (10)(2e) (10)(2e) -
BSK ; (10)(2e) - BSK ; (10)(2e) (10)(2e) (WVL) ; (10)(2e) - DBO

Onderwerp: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

Urgentie: Hoog

Beste allemaal,

Ze bijgevoegd de kamerbrief (versie x-duizend ☺ op 4 oktober. Ik heb ten opzichte van gisteravond nog een passage over de onderzoeksverplichting opgenomen (in reactie op "iedere kuub moet gemeten worden").

(10)(2e) en jij akkoord?

✓ Dan stuur ik deze versie naar alle aanwezigen bij het gesprek met de Stas.

✓ en kan ik het in HPRM zetten (@ (10)(2e) ik neem aan geen nieuwe aanbiedingsnota nodig?).

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 10:18

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
<(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) -
BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: RE: aanpassingen aan kamerbrief pfas

(10)(2e), ik vind het een mooie brief, complimenten. Knelpunten goed geadresseerd, eens om het integrale deel naar het einde te schuiven, dat was met alle aanpassingen een beetje tussen wal en schip geraakt, wel nodig vanwege met name de laatste zinnen van die passage. Heeft nu een mooi plek.

Ik mis nog ILT punt over bemonstering. Fijn als dat ook benoemd kan worden. Volgens mij verder conform actielijstje dat ik heb gezien. Ik was gisteren niet bij het gesprek zoals je weet, (10)(2e) kan in die zin beter beoordelen of het totaalplaatje nu helemaal voldoet aan de wensen van de stas.

Groet (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: donderdag 03 okt. 2019 10:48 PM

Aan: (10)(2e), (10)(10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)(10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>

Kopie: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: aanpassingen aan kamerbrief pfas

Hoi (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e)

Ik heb de kamerbrief aangepast. De Stas heeft in het gesprek vanochtend de volgende hoofdlijn aangegeven voor de brief:

∀ Zorgplicht ∂ Onnodige stagnatie ∂ Daarom tijdelijk handelingskader ∂ Problemen in uitvoering ∂ Aanpak per probleem opnemen ∂ doen we niet alleen, dus Gemeenten aansporen tot bodemkwaliteitskaart/ provincies?/ waterschappen? ∂ Kennis ontwikkelen richting een definitief kader.

Deze lijn zat grotendeels al in de kamerbrief, maar ik merkte bij herlezen dat er veel dubbele passages in staan en soms is de volgorde niet logisch. Zo is de passage over de integrale benadering lastig in te passen. Dit hadden we opgenomen vanwege verbinding met de water-aanpak, maar het valt nu weg tussen alle tekst over het tijdelijk handelingskader.

Ik heb aangevuld en verschoven, het resultaat is veel gekleurde tekst.

Het lijkt mij verstandig als een frisse blik naar gekeken wordt, want ik blijf steken in bestaande teksten.

@(10)(2e) misschien kan jij meelesen?

Groet, (10)(2e)

To: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) - DBO
Sent: Fri 10/4/2019 1:58:19 PM
Subject: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober
Received: Fri 10/4/2019 1:58:20 PM

Ha (10)(2e) (10)(2e)

Ik dacht dat (10)(2e) al uit de lucht was, vandaar dat ik naaf (10)(2e) reageerde;-) Echt super goed werk, (10)(2e), heel veel dank! Wat mij betreft is gezien korte tijdsbestek (BRW) een aparte oplegnota niet nodig; ik kan in het groentje aangeven dat er n.a.v. overleg donderdag een slag over de brief is gemaakt, cfm. wensen stas.

Vwb mijn punt irt Deltares; ik zou deze zin: 11.1 en 10.2.g

11.1 en 10.2.g

Andere vraag; OLF wordt hier in de brief genoemd; moeten we dat ook niet aan de stas voorleggen of ze dit überhaupt wil? Dit kunnen we dinsdag ook bespreken.

Tot slot; de alinea over afzetmogelijkheden grondbanken leest vrij zorgelijk, zonder handelingsperspectief. Kunnen we hier niet concreet neerzetten dat we bevoegde gezagen oproepen vergunningen te actualiseren? Of is er geen concreet handelingsperspectief?

Groet

(10)(2e)

Van: 5.1.2e - BSK

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 14:48

Aan: (10)(2e) - DBO ; (10)(2e) - DGRW

Onderwerp: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

(10)(2e)

Goede opmerking van (10)(2e) ..

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DBO <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 14:39

Aan: (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

Ha (10)(2e)

Ik scan de brief snel op m'n telefoon, en zie dat Deltares onderzoek niet is opgenomen. Volgens mij wel nodig om dit tussen blokhaken op te nemen, in de redenering dat we op basis van expert opinieonderzoek .. ect?

Groet

(10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: 5.1.2e - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Datum: vrijdag 04 okt. 2019 2:35 PM

Aan: (10)(2e), (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) -

DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (WVL)

<(10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) - DBO <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

H (10)(2e)

Goede brief!

Ik heb een paar kleine wijzigingen aangegeven, die wel belangrijk zijn denk ik ;)

Wat mij betreft verder akkoord

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 14:10

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW

<(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) -

BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (WVL)

<(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) - DBO <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

Urgentie: Hoog

Beste allemaal,

Ze bijgevoegd de kamerbrief (versie x-duizend © op 4 oktober. Ik heb ten opzichte van gisteravond nog een passage over de onderzoeksverplichting opgenomen (in reactie op "iedere kuub moet gemeten worden").

@1.2e Ben jij akkoord?

✓ Dan stuur ik deze versie naar alle aanwezigen bij het gesprek met de Stas.

✓ en kan ik het in HPRM zetten (@ (10)(2e) ik neem aan geen nieuwe aanbiedingsnota nodig?).

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 10:18

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW

<(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) -

BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: RE: aanpassingen aan kamerbrief pfas

(10)(2e), ik vind het een mooie brief, complimenten. Knelpunten goed geadresseerd, eens om het integrale deel naar het einde te schuiven, dat was met alle aanpassingen een beetje tussen wal en schip geraakt, wel nodig vanwege met name de laatste zinnen van die passage. Heeft nu een mooi plek.

Ik mis nog ILT punt over bemonstering. Fijn als dat ook benoemd kan worden. Volgens mij verder conform actielijstje dat ik heb gezien. Ik was gisteren niet bij het gesprek zoals je weet, (10)(2e) kan in die zin beter beoordelen of het totaalplaatje nu helemaal voldoet aan de wensen van de stas.

Groet (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: donderdag 03 okt. 2019 10:48 PM

Aan: (10)(2e), (10)(10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>

Kopie: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: aanpassingen aan kamerbrief pfas

Hoi (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)

Ik heb de kamerbrief aangepast. De Stas heeft in het gesprek vanochtend de volgende hoofdlijn aangegeven voor de brief:

✓ Zorgplicht ∂ Onnodige stagnatie ∂ Daarom tijdelijk handelingskader ∂ Problemen in uitvoering ∂ Aanpak per probleem opnemen ∂ doen we niet alleen, dus Gemeenten aansporen tot bodemkwaliteitskaart/ provincies?/ waterschappen? ∂ Kennis ontwikkelen richting een definitief kader.

Deze lijn zat grotendeels al in de kamerbrief, maar ik merkte bij herlezen dat er veel dubbele passages in staan en soms is de volgorde niet logisch. Zo is de passage over de integrale benadering lastig in te passen. Dit hadden we opgenomen vanwege verbinding met de water-aanpak, maar het valt nu weg tussen alle tekst over het tijdelijk handelingskader.

Ik heb aangevuld en verschoven, het resultaat is veel gekleurde tekst.

Het lijkt mij verstandig als een frisse blik naar gekeken wordt, want ik blijf steken in bestaande teksten.

@(10)(2e) misschien kan jij meelesen?

Groet, (10)(2e)

To: (10)(2e) - DBO (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) -
BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) -
DGRW (10)(2e) @minienw.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl;
(10)(2e) (10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl
From: (10)(2e) - DGRW
Sent: Fri 10/4/2019 2:46:00 PM
Subject: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober
Received: Fri 10/4/2019 2:46:02 PM
[concept kamerbrief versie 4 oktober v2.DOCX](#)

Hoi allemaal,

✓ Ik heb zojuist bijgevoegde versie van de kamerbrief in HPRM gezet. Nieuwe rondzendmap, nieuwe kansen ☺
(RONDZENDMAP-2019/10290).

✓ Ik zal deze versie ook sturen naar de aanwezigen gisteren bij het gesprek met de Stas.

✓ Ik heb (10)(2e) in de HPRM-lijn op akkoord gezet. Dus gaat direct naar (10)(2e)

Ik ben straks weer offline, maar zal eind van de dag wel checken of we de reactie van Deltares binnen hebben.

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 15:17

Aan: (10)(2e) - DBO; (10)(2e) - BSK

Onderwerp: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

Prima, **buiten verzoek** vandaar dat ik aan de slag ben gegaan, maar straks ben ik weer offline.

Zie mijn reactie onder:

Vwb mijn punt irt Deltares; ik zou deze zin: 11.1 en 10.2.g

11.1 en 10.2.g

Andere vraag; OLF wordt hier in de brief genoemd; moeten we dat ook niet aan de stas voorleggen of ze dit überhaupt wil? Dit kunnen we dinsdag ook bespreken. **ok**

Tot slot; de alinea over afzetmogelijkheden grondbanken leest vrij zorgelijk, zonder handelingsperspectief. Kunnen we hier niet concreet neerzetten dat we bevoegde gezagen oproepen vergunningen te actualiseren? Of is er geen concreet handelingsperspectief?

(10)(2e)

10.2.g, 11.1

Van: (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 14:48

Aan: (10)(2e) - DBO <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW

<(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

(10)(2e)

Goede opmerking van (10)(2e) ..

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DBO <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 14:39

Aan: (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

Ha (10)(2e)

Ik scan de brief snel op m'n telefoon, en zie dat Deltares onderzoek niet is opgenomen. Volgens mij wel nodig om dit tussen blokhaken op te nemen, in de redenering dat we op basis van expert opinieonderzoek .. ect?

Groet

(10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: vrijdag 04 okt. 2019 2:35 PM

Aan: (10)(2e), (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (WVL)

<(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: RE: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

H (10)(2e)

Goede brief!

Ik heb een paar kleine wijzigingen aangegeven, die wel belangrijk zijn denk ik ;)

Wat mij betreft verder akkoord

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 14:10

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (WVL)

<(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: kamerbrief versie vrijdag 4 oktober

Urgentie: Hoog

Beste allemaal,

Ze bijgevoegd de kamerbrief (versie x-duizend © op 4 oktober. Ik heb ten opzichte van gisteravond nog een passage over de onderzoeksverplichting opgenomen (in reactie op "iedere kuub moet gemeten worden").

(10)(2e) Ben jij akkoord?

✓ Dan stuur ik deze versie naar alle aanwezigen bij het gesprek met de Stas.

✓ en kan ik het in HPRM zetten (@ (10)(2e) ik neem aan geen nieuwe aanbiedingsnota nodig?).

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 10:18

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: RE: aanpassingen aan kamerbrief pfas

(10)(2e), ik vind het een mooie brief, complimenten. Knelpunten goed geadresseerd, eens om het integrale deel naar het einde te schuiven, dat was met alle aanpassingen een beetje tussen wal en schip geraakt, wel nodig vanwege met name de laatste zinnen van die passage. Heeft nu een mooi plek.

Ik mis nog ILT punt over bemonstering. Fijn als dat ook benoemd kan worden. Volgens mij verder conform actielijstje dat ik heb gezien. Ik was gisteren niet bij het gesprek zoals je weet, (10)(2e) kan in die zin beter beoordelen of het totaalplaatje nu helemaal voldoet aan de wensen van de stas.

Groet (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: donderdag 03 okt. 2019 10:48 PM

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK

<(10)(2e)@minienw.nl>

Kopie: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: aanpassingen aan kamerbrief pfas

Hoi (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)

Ik heb de kamerbrief aangepast. De Stas heeft in het gesprek vanochtend de volgende hoofdlijn aangegeven voor de brief:

∇Zorgplicht ∇ Onnodige stagnatie ∇ Daarom tijdelijk handelingskader ∇ Problemen in uitvoering ∇ Aanpak per probleem
opnemen ∇doen we niet alleen, dus Gemeenten aansporen tot bodemkwaliteitskaart/ provincies?/ waterschappen? ∇
Kennis ontwikkelen richting een definitief kader.

Deze lijn zat grotendeels al in de kamerbrief, maar ik merkte bij herlezen dat er veel dubbele passages in staan en soms is de
volgorde niet logisch. Zo is de passage over de integrale benadering lastig in te passen. Dit hadden we opgenomen vanwege
verbinding met de water-aanpak, maar het valt nu weg tussen alle tekst over het tijdelijk handelingskader.

Ik heb aangevuld en verschoven, het resultaat is veel gekleurde tekst.

Het lijkt mij verstandig als een frisse blik naar gekeken wordt, want ik blijf steken in bestaande teksten.

@(0)(2e)misschien kan jij meelesen?

Groet, (10)(2e)

To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DBO; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (BS); (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) - BSK; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbzk.nl; (10)(2e) - ILT; (10)(2e) @ilent.nl; (10)(2e) (10)(2e) - ILT; (10)(2e) @ilent.nl; (10)(2e) - DGLM; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DGMI; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - DGB; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - DBO; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (WVL); (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL); (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (BS); (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (BS); (10)(2e) @rws.nl

From: (10)(2e) - DGRW

Sent: Fri 10/4/2019 2:49:35 PM

Subject: RE: afspraken en acties nav gesprek met Staatssecretaris over tijdelijk handelingskader pfas

Received: Fri 10/4/2019 2:49:36 PM

[concept kamerbrief versie 4 oktober v2.DOCX](#)

Collega's,
Bijgevoegd de aangepaste Kamerbrief over het Tijdelijk handelingskader PFAS nav het gesprek met de Stas gisteren. Deze versie van de brief gaat nu de DGWB-lijn in.
Met vriendelijke groet,

(10)(2e)
(10)(2e)
Van: (10)(2e) - DGRW

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 13:48

Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DBO; (10)(2e) (BS); (10)(2e); (10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - ILT; (10)(2e) (10)(2e) - ILT; (10)(2e) - DGLM; (10)(2e) (10)(2e) - DGMI; (10)(2e) - DGB; (10)(2e) - DBO
CC: (10)(2e) (WVL); (10)(2e) - BSK; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (WVL); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (BS)

Onderwerp: afspraken en acties nav gesprek met Staatssecretaris over tijdelijk handelingskader pfas

Beste collega's

Hieronder de acties en afspraken uit het gesprek met de Staatssecretaris vanochtend over PFAS:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

a. Vraag: of de vrijgekomen baggerspecie/waterbodem bij de Zeesluis en havens inderdaad wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?).

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie: vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS en RIVM hebben contact met Deltares over vraagstelling en benodigde informatie

ii. DGWB opdracht en vraag uitzetten.

inmiddels vraag uitgezet bij Deltares.

2) Reactie opstellen op het signaal iedere kuub moet gemeten worden:

a. In de kamerbrief aangeven dat meten moet plaatsvinden op basis van bestaande lijnen/protocollen.

b. DGWB zet vraag uit bij RWS bodemplus en ILT

c. Begin volgende week informatie aanleveren bij Stas –

3) Kamerbrief aanvullen met redeneerlijn Stas:

a. Zorgplicht – stagnatie – handelingskader – knelpunten – oplossingen – acties richting definitief kader

b. toelichting diverse knelpunten en hoe we daarmee omgaan.

c. Aandacht voor term piekwaarden en hoe gaan we daarmee om.

4) Begin volgende week - bij voorkeur maandag - weer een gesprek met staatssecretaris inplannen in dezelfde samenstelling (DGWB, RWS, RIVM, ILT, DGLM, DGMI)

a. Actie DBO/secretariaat

5) Wat kan de Stas betekenen richting betrokken partijen?

a. Richting gemeenten: met klem verzoeken dat bodemkwaliteitskaarten worden opgesteld

b. Richting grondbanken: (10)(2e): gesprekken lopen met brancheorganisaties, hoe zorgen dat grondbanken PFAS houdende grond onder de norm accepteren)

c. Richting waterschappen: (10)(2e): op welke manier omgaan met lozingsvergunningen van stortplaatsen?)

6) Herverontreinigingsniveaus:

a. Actie voor DGWB en RWS om zsm berekening herverontreinigingsniveaus te laten maken.

7) Informatie over bodemassen was reeds opgenomen

a. Check DBO/ (10)(2e) of deze informatie nogmaals naar Stas kan

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

To: (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl;
(10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl;
(10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) -
DGWB (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) - BSK
Sent: Fri 10/4/2019 5:01:07 PM
Subject: RE: Slides THK voor Technische Briefing
Received: Fri 10/4/2019 5:01:09 PM

H (10)(2e) en

Verslag van de technische briefing wacht op jullie bijdrage. (10)(2e) was er la mee bezig vandaag. Kunnen jullie het nog afmaken en naar (10)(2e) sturen ?

Met vriendelijke groet

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>
Datum: woensdag 02 okt. 2019 10:43 AM
Aan: (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>,
(10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW
<(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - DGWB
<(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: Slides THK voor Technische Briefing

Goedemorgen allemaal,

Bij deze nogmaals de slides (aangepast aan commentaar (10)(2e) en (10)(2e)) – en ik had de eerste slide vergeten te sturen. Als jullie nog aanvullingen of opmerkingen hebben zijn deze welkom. Alvast heel erg bedankt, vr.gr. (10)(2e)

3. Welke normen zijn er? Water en bodem

- Oppervlaktewater en drinkwater:
normen voor PFOS vanuit Kaderrichtlijn Water (KRW)
- Niet-genormeerde verontreinigende stof in (water)bodem :
zorgplicht
 - Wordt een niet-genormeerde verontreinigende stof gedetecteerd in bodem of waterbodem dan mag deze grond of bagger niet verzet worden tot er een beleidskader is.
- Gevolg:
stagnatie bij grondverzet en baggerwerkzaamheden
- Diffuse verspreiding niet-genormeerde verontreinigende stof:
brede stagnatie

Document: DGRW/THK
Versie: 1.0

3. Welke normen zijn er? Water en bodem

- › Verzoek decentrale overheden: graag nationaal normen
- › ZZS: Rijk neemt regie (kan per ZZS anders zijn)
- › Invulling voor PFAS: nu: Tijdelijk Handelingskader PFAS
straks: definitief Handelingskader PFAS
- › Waarom tijdelijk?

Problemen, beleid en beleid
vrijwillig 2019

4. Tijdelijk handelingskader PFAS

- › Tijdelijk handelingskader voor PFAS-houdende grond en baggerspecie – Uitgangspunten :
 - Verantwoord oplossen stagnatie grond- en baggerverzet, maar binnen de volgende randvoorwaarden:
 - 1) Voorkomen onaanvaardbare humane en ecologische risico's
 - 2) Voorkomen van verspreiding van PFAS in verdere omgeving, bv naar drinkwaterbronnen
 - 3) Data verzamelen, kennis en ervaring opdoen, leren
 - Opgesteld op basis van risicogrenzen RIVM in overleg met betrokken partijen

Problemen, beleid en beleid
vrijwillig 2019

10

4. Tijdelijk handelingskader PFAS

- Wat houdt het tijdelijk handelingskader in?
 - handelingsperspectief voor bedrijven die grond verzetten of baggeren (weten waar ze aan toe zijn, wat kunnen ze ermee);
 - consistent kader voor waterschappen en gemeenten om toezicht te houden
- Werken naar definitief handelingskader toe op basis van nieuwe data, nader onderzoek, ervaringen en overleg met koepels en branches:
 - Er loopt wetenschappelijk onderzoek naar mobiliteit, uitloogkarakteristieken en bio-accumulatie van PFAS
 - Kennisontwikkeling wat PFAS doen met/in grondwater
 - Verzamelen en analyseren meetdata door RIVM (landelijke beeld)
 - Overleg met koepels en branche-organisaties; leren van (oplossingen) knelpunten

Documentatie van de
adviescommissie

Normen tijdelijk handelingskader

Functieklasse in de zin van het Besluit bodemkwaliteit	PFOS	PFOA	GenX	Overige PFAS
landbouw/natuur	0,1	0,1	0,1	0,1
landbouw/natuur, bij hogere achtergrondwaarde dan 0,1	de gemeten achtergrond-waarde, ten hoogste 3,0	de gemeten achtergrond-waarde, ten hoogste 7,0	de gemeten achtergrond-waarde, ten hoogste 3,0	de gemeten achtergrond-waarde, ten hoogste 3,0
wonen	3,0	7,0	3,0	3,0
industrie	3,0	7,0	3,0	3,0

Documentatie van de
adviescommissie

10

(10)(2e)

T (10)(2e)

E (10)(2e) @deltares.nl

Deltares

www.deltares.com

Postbus 177
2600 MH Delft

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 15:44

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>
CC: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbzk.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

N.a.v. mijn telefoongesprek met (10)(2e) en (10)(2e) rond lunchtijd, heb ik binnen Deltares gezocht naar een kust/mariene morfoloog, omdat het primair gaat over het gedrag van bagger/slib en in tweede instantie met milieuchemische processen (PFAS-binding van en 'loslating' van slib). (10)(2e) is bereid vóór maandag een korte notitie op te stellen waarin hij een vergelijking zal maken tussen 'slib gericht verspreiden in een gebied wat verder uit de kust (cf. Bbk)' en slib dat van nature vanuit de riviermonding wordt getransporteerd naar zee'. De notitie gaat vooral over verschillen in ruimte (de plek waar het in zee komt) en tijd (reistijden) en zal kwalitatief van aard zijn.

Planning:

- Vrijdag (morgen) rond lunchtijd rondt (10)(2e) een concept af
- (10)(2e) vult begin van de middag aan rondt samen met (10)(2e) en (10)(2e) de memo af
- Vrijdag eind van de middag: verzending van de memo naar de groep in deze mail.

@ (10)(2e)

- (10)(2e) zou in elk geval geholpen zijn met geschatte volumes die komend jaar vanuit binnenlandse waterlichamen op zee wordt verspreid (liefst voor alle plaatsen in NL waar dat plaatsvindt).
- Hebben jullie enig idee van de verhouding verspreidbaar/niet-verspreidbaar in de diverse havengebieden?
- Ik denk dat hij de 'los'-locaties weet, maar het kan geen kwaad om die ook te vermelden.

@ (10)(2e)

- Als je meer informatie wil die waarschijnlijk bij RWS beschikbaar, wil je dat direct vragen aan (10)(2e) en (10)(2e) (met cc aan mij).

Ik hoop dat we hiermee op een goede manier invulling geven aan de vraag van de Stas, maar als er zaken missen of als wij zaken op een andere manier hebben geïnterpreteerd, laat het zsm weten.

Hartelijke groet

(10)(2e)

(10)(2e)

T (10)(2e)

E (10)(2e) @deltares.nl

Postbus 177
2600 MH Delft

0137

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: Antw: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: deltares spoedverzoek

Hi (10)(2e),

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.

ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e) van Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever

for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) -
DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) -
BSK (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) (10)(2e) - BSK
Sent: Sun 10/6/2019 1:42:50 PM
Subject: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares
Received: Sun 10/6/2019 1:42:51 PM

Dit verwoord in een klein schemaatje zou handig zijn (voor mij in ieder geval).

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

Van: (10)(2e)

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 17:41

Aan: (10)(2e) - DGRW; (10)(2e); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) (10)(2e) - BSK

CC: (10)(2e); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (WVL); (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL); (10)(2e); (10)(2e) buiten verzoek

(10)(2e) (10)(2e); (10)(2e)

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

In vervolg op mijn mail van gisteren bijgevoegd het voorlopig advies.

Nog een opmerking ter toelichting. Ons advies maakt onderscheid tussen 'sedimentdelende' (open) systemen en (met sluizen) gesloten systemen en tussen aanlegbagger en onderhoudsbagger. Om het praktische effect daarvan in te schatten heb ik vanmorgen even contact gehad met (10)(2e) (RWS (10)(2e) ZTY). Het beoogde materiaal dat verspreid zou worden naar zee betreft:

- Bagger aan de zeekant zou volgens onze memo onder de nadere uitleg van het THP kunnen vallen, ook het deel dat formeel bij het waterlichaam NZK hoort
- 'droge waterbodem' zou in huidige THP al verspreid mogen worden mits schoon. De verwachting is inderdaad dat het droge materiaal schoon is.
- Aanlegbagger in het NZK (aan de landwaartse kant van de sluizen) zou volgens onze memo niet onder de nadere uitleg van het THP vallen. Dat betekent dat de toplaag (licht verontreinigd) niet op zee verspreid zou mogen worden, de diepere lagen wel mits schoon (de verwachting is dat de diepere lagen schoon zijn).

Wat ons betreft is er tot maandag nog gelegenheid voor telefonisch of e-mailcontact. Vanaf maandochtend ben ik in het buitenland en niet bereikbaar, maar kunnen jullie voor de inhoud contact opnemen met (10)(2e) (10)(2e) en voor meer algemene zaken over het advies met (10)(2e) (10)(2e)

We hopen dit voorlopig advies jullie helpt om het THP op een goede manier verder vorm te geven.

Hartelijke groet,

Mede namens (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

T (10)(2e)

E (10)(2e) @deltares.nl

Deltares

www.deltares.com

Postbus 177
2600 MH Delft

Van: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 15:44

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e)

(10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) > - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) var (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>
CC: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbzk.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

N.a.v. mijn telefoongesprek met (10)(2e) en (10)(2e) rond lunchtijd, heb ik binnen Deltares gezocht naar een kust/mariene morfoloog, omdat het primair gaat over het gedrag van bagger/slib en in tweede instantie met milieuchemische processen (PFAS-binding van en 'loslating' van slib). (10)(2e) is bereid vóór maandag een korte notitie op te stellen waarin hij een vergelijking zal maken tussen 'slib gericht verspreiden in een gebied wat verder uit de kust (cf. Bbk)' en slib dat van nature vanuit de riviermonding wordt getransporteerd naar zee'. De notitie gaat vooral over verschillen in ruimte (de plek waar het in zee komt) en tijd (reistijden) en zal kwalitatief van aard zijn.

Planning:

- Vrijdag (morgen) rond lunchtijd rond (10)(2e) een concept af
- (10)(2e) vult begin van de middag aan rondt samen met (10)(2e) en (10)(2e) de memo af
- Vrijdag eind van de middag: verzending van de memo naar de groep in deze mail.

@ (10)(2e) t,

- (10)(2e) zou in elk geval geholpen zijn met geschatte volumes die komend jaar vanuit binnenlandse waterlichamen op zee wordt verspreid (lieft voor alle plaatsen in NL waar dat plaatsvindt).
- Hebben jullie enig idee van de verhouding verspreidbaar/niet-verspreidbaar in de diverse havengebieden?
- Ik denk dat hij de 'los'-locaties weet, maar het kan geen kwaad om die ook te vermelden.

@ (10)(2e)
- Als je meer informatie wil die waarschijnlijk bij RWS beschikbaar, wil je dat direct vragen aan (10)(2e) en (10)(2e) (met cc aan mij).

Ik hoop dat we hiermee op een goede manier invulling geven aan de vraag van de Stas, maar als er zaken missen of als wij zaken op een andere manier hebben geïnterpreteerd, laat het zsm weten.

Hartelijke groet

(10)(2e)

(10)(2e)

T (10)(2e)

E (10)(2e) @deltares.nl

Deltares

www.deltares.com

Postbus 177
2600 MH Delft

From: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Sent: donderdag 3 oktober 2019 13:31

To: (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbzk.nl>

Subject: Spoedverzoek inschatting Deltares

Importance: High

Beste allen,

Vanochtend was een gesprek met de Staatssecretaris over de werking van het Tijdelijk Handelingskader PFAS. De Staatssecretaris wil graag (met spoed) een expert opinie over het verspreiden van baggerspecie/waterbodembodem op de Noordzee.

Zojuist heb ik dit telefonisch toegelicht aan (10)(2e). Hij neemt contact op met (10)(2e). Ook RWS is nodig voor deze inschatting. Ik

zal nog bij RWS uitvragen wie vanuit RWS informatie kan aanleveren over volumes en locaties van verspreiding.

Vraagstuk

- ▽ Het tijdelijk handelingskader is opgesteld als invulling van de zorgplicht om op een verantwoorde wijze verzet van grond en baggerspecie mogelijk te maken en tegelijkertijd te zorgen dat er geen onaanvaardbare risico's voor mens en milieu optreden. Het THK is erop gericht te zorgen dat PFAS-houdend bodemmateriaal zich niet verder verspreid in ons (water)systeem dan het van nature ook zou (kunnen) doen. Omdat we vooral voor waterbodembodem en voor de overgang van baggerspecie van zoet naar zout water nog veel te weinig informatie en concrete data hebben om een definitief kader te bepalen, gaan we uit van de stand stil benadering. Dat geeft ons tijd om op basis van metingen en nader onderzoek tot een reële invulling van het (definitieve) handelingskader te komen en te werken aan een meer integrale benadering van waternormen (met name KRW-normen) en bodemnormen.
- ▽ Op dit moment staat in het tijdelijk handelingskader dat pfas-houdende baggerspecie benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam toegepast mag worden, zonder toetsing aan de norm (detectielimiet). In de praktijk leidt dit tot grote knelpunten bij het verspeiden van baggerspecie/waterbodembodem vanuit havens en projecten (zeesluis IJmuiden) op de Noordzee. Voorstel is nu om op zeer korte termijn een nadere uitleg te geven aan het handelingskader (met kamerbrief). Met die nadere uitleg wordt geregeld dat verspreiding van pfas-houdende baggerspecie ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichaam mogelijk wordt.
- ▽ De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen geldt in principe zowel voor de overgang van bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer.
- ▽ Aanname is dat dit in overeenstemming is met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd.

Verzoek:

- ▽ Maandagochtend wil de Stas al graag een eerste inschatting hebben op de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen.
- ▽ Vervolgens zou een expert opinie opgesteld moeten worden waarin ook nader wordt ingegaan op het effect. Insteek is om dit op korte termijn te hebben. Zij vraagt dan ook wat mogelijk is om binnen 1-3 weken hierover op te kunnen leveren. Deze tijdsinschatting is maandag al nodig.

Alvast veel dank, ik hoop dat we aan het verzoek van de stas kunnen voldoen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)
(10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)
(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: Antw: deltaxes spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: deltaxes spoedverzoek

Ha (10)(2e), (10)(2e)

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.

ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e) (10)(2e) van Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message.

Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message.

Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

Van: (10)(2e) (10)(2e) - DBO
Aan: (10)(2e) (10)(2e) DGRW; (10)(2e)(10)(2e) - BSK
Cc: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW; (10)(2e) - BSK
Onderwerp: ! Aanvulling: PFAS stas/stukken
Datum: maandag 7 oktober 2019 10:55:24
Bijlagen: Opm. S - PFAS irt bodemassen.pdf

Hi (10)(2e), (10)(2e),

In aanvulling op onderstaand; ik zie nu dat de stas ook heeft gereageerd op de informatie over bodemassen, zie bijgevoegd. Ze wil dit graag bespreken – kan dit morgen ook in het overleg worden betrokken? Ze vraagt ook naar advies RIVM op dit punt. Kunnen jullie hen hierover ook informeren t.b.v. overleg morgen?

Alvast dank!

Groet

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Verzonden: maandag 7 oktober 2019 09:45
Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGM I <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>
CC: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>
Onderwerp: PFAS stas/stukken

Ha allemaal,

Met (10)(2e) afgesproken dat einde van de dag de volgende stukken naar haar toekomen, tas gaat om half vijf:

- Aangepaste brief (10)(2e),
- Beantwoording van resterende vragen (10)(2e) (10)(2e)
- Advies Deltares
- Schemaatje op basis van advies (10)(2e) (10)(2e)
- Verslag van de Technische briefing (10)(2e)

Groet (10)(2e)

(10)(2e)(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien
Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

PFAS irt. Bodemas

U heeft gevraagd hoe PFAS zich verhoudt tot AEC-bodemas. DGWB geeft het volgende hierover aan:

- We beschikken niet over gegevens inzake voorkomen van PFAS in AEC-bodemas of de rookgassen. Niettemin is de verwachting dat PFAS in bodemas kan zitten. Het materiaal dat wordt verbrand bevat o.a. PFAS (b.v. van tapijten en kleding). Om PFAS te vernietigen zijn veel hogere temperaturen nodig dan het geval bij thermische grondreiniging. Ook kan sprake zijn van emissies naar de lucht via de rookgassen. Relevant is de vraag of de PFAS die mogelijk in bodemas zit nog mobiel is en kan uitlogen naar het grondwater. Dit zou onderzocht moeten worden.

- Het tijdelijk handelingskader heeft geen betrekking op bodemas. De zorgplicht van de Wbb en Bbk wel. Bodemas wordt nu onder IBC condities gebruikt, maar kan inmiddels ook (na kwaliteitsverbetering) als granulaat onder wegen gebruikt worden. Als vanuit de zorgplicht de bepalingsgrens gehanteerd zou worden indien PFAS in bodemas aangetroffen wordt, zou de afzet van bodemas direct kunnen zijn voor het toepassen van bouwstoffen met (een restje) PFAS boven de grondwaterstand. Daarvoor moet zoals gezegd wel duidelijk zijn wat de uitloogkarakteristieken zijn van die bouwstoffen. Het is niet automatisch vanzelfsprekend dat PFAS uitlogt en die niet automatisch verwijderingsplicht. Het sp

Graag bespreken! Want we kunnen grond en assen niet anders behandelen tenzij we kunnen onderbouwen waarom. Wat zegt RIVM op dit punt? Uitloging moet in kaart gebracht worden. Het verlangt een onderdeel GD bodemsanering is dat de grond volledig schoon gemaakt moet worden. Zijn die temperaturen hoog genoeg om PFAS wel te vernietigen?

Van: (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
Aan: (10)(2e) - DGM; (10)(2e) - BSK; (10)(2e) - DGRW
Cc: (10)(2e) - DBO
Onderwerp: RE: PFAS stas/stukken
Datum: maandag 7 oktober 2019 12:27:39

buiten verpak

Wij sturen het verslag eind van de middag richting de Stas. Samen met andere stukken over het tijdelijk handelingskader PFAS.

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGM <(10)(2e)@minienw.nl>
Verzonden: maandag 7 oktober 2019 10:30
Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>
CC: (10)(2e) (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>
Onderwerp: RE: PFAS stas/stukken

Beste (10)(2e),

Het verslag is na jouw toevoeging af en staat klaar in HPRM om mee te gaan in de tas (zie link naar locatie in HPRM). Handelen jullie dat proces verder af?

Vriendelijke groet,

buiten verpak

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Verzonden: maandag 7 oktober 2019 09:45
Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGM <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>
CC: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>
Onderwerp: PFAS stas/stukken

Ha allemaal,

Met (10)(2e) afgesproken dat einde van de dag de volgende stukken naar haar toekomen, tas gaat om half vijf:

- Aangepaste brief (10)(2e),
- Beantwoording van resterende vragen (10)(2e) (10)(2e),
- Advies Deltares
- Schemaatje op basis van advies (10)(2e) (10)(2e)
- Verslag van de Technische brief (10)(2e)

Groet (10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

 (10)(2e) @minierw.nl

To: (10)(2e) - DGRW(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) -
BSK(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) (2e) (10)(2e) -
DGRW(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW(10)(2e)@minienw.nl
Cc: (10)(2e) - DGRW(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - DCO(10)(2e)@minienw.nl;
(10)(2e) (10)(2e) - DBO(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - DBO(10)(2e)@minienw.nl
From: (10)(2e) - DBO
Sent: Mon 10/7/2019 7:57:08 AM
Subject: !! Opm. S. bij concept Kamerbrief PFAS
Received: Mon 10/7/2019 7:57:11 AM
[concept kamerbrief versie 4 oktober \(10\)\(2e\).DOCX](#)
[Opm. S. concept kamerbrief versie 4 oktober v2.pdf](#)

Ha allen,
Bijgevoegd treffen jullie de opmerkingen van de staatssecretaris op de conceptbrief PFAS. Volgens mij is het allemaal goed te overzien en zijn we al een heel eind op de goede weg! Belangrijkste betreffen:

- Graag check bij brief Cumela en Bouwend NL of er nog meer knelpunten zijn, waar we in de brief aandacht aan moeten geven. Kunnen jullie die brief nog eens langslopen? En evt. voor de volgende versie bijvoegen, zodat kan worden aangetoond dat we meeste punten al hebben verwerkt?
- De redenering in de alinea 'verspreiding baggerspecie' graag verduidelijken naar het probleem dat ontstaat bij de overgang tussen twee waterlichamen. Deze passage moet sowieso worden aangevuld n.a.v. inschatting Deltares.
- Graag bezien of de passage over onderzoeksverplichtingen minder gedetailleerd kan worden opgeschreven (suggestie om e.e.a. te schrappen) en de bodemkwaliteitskaarten nadrukkelijker neerzetten als oplossing.
- Slot passage anders formuleren (sorry (10)(2e), die passage was mijn eerdere suggestie;-) ; je kunt overwegen om, cfm. Suggestie (10)(2e), hier juist uit te stralen dat de problematiek een gezamenlijke verantwoordelijk is, we samen werken in het aanpakken van deze opgaven en het delen van kennis en inzichten...

Daarbij bijgevoegd ook nogmaals de suggesties van (10)(2e). Kunnen jullie dit commentaar ook meenemen in de volgende versie?

Alvast veel dank weer!
Hartelijke groet,
(10)(2e)

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl
From: (10)(2e) - DBO
Sent: Mon 10/7/2019 12:48:43 PM
Subject: FW: RONDZENDMAP-2019/10323 RWS Nota M en S Zeetoegang IJmond PFAS
Received: Mon 10/7/2019 12:48:45 PM
[RWS Nota M\(en S\) Zeetoegang IJmond PFAS.tr5](#)
[Bijlage 1. Concept Beslisnota - Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader.DOCX](#)
[RWS Nota t info Minister ZTIJ PFAS.DOCX](#)
[RWS Nota S \(en M\) Zeetoegang IJmond PFAS.tr5](#)
[Bijlage 1. Concept Beslisnota - Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader.DOCX](#)
[RWS Nota t info Minister ZTIJ PFAS.DOCX](#)

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: (10)(2g) (10)(2g)@minienw.nl
Verzonden: maandag 7 oktober 2019 13:33
Aan: (10)(2g) (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2g) (10)(2g)@minienw.nl
CC: (10)(2e) - DBO (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DBO
(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2g) (10)(2g)@frd.shsdir.nl
Onderwerp: RONDZENDMAP-2019/10323 RWS Nota M en S Zeetoegang IJmond PFAS

Beste collega's,

Hierbij een nieuwe digitale nota inz. RWS Nota M en S Zeetoegang IJmond PFAS.
Graag het groentje digitaal in HPRM bij je eigen rondzendmap (voor M en S) plaatsen en de record-actie DBO-advies voltooien, zodat de stukken digitaal naar de minister en staatssecretaris kunnen gaan.

team M - RONDZENDMAP-2019/10323
en voor
team S - RONDZENDMAP-2019/10335

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Directie Bestuursondersteuning Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

06- (10)(2e)

(10)(2e)@minienm.nl

-----< HPE Records Manager recordgegevens >-----

Recordnummer: RONDZENDMAP-2019/10323
Titel: RWS Nota M(en S) Zeetoegang IJmond PFAS

-----< HPE Records Manager recordgegevens >-----

Recordnummer: RONDZENDMAP-2019/10335
Titel: RWS Nota S (en M) Zeetoegang IJmond PFAS

Minister en Staatssecretaris

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(10)(2e)

(10)(2e)

M +31(0)6

(10)(2e)

(10)(2e)

@minienw.nl

Datum

23 september 2019

Kenmerk

IENW/BSK-2019/206113

Bijlage(n)

NTB

beslisnota

Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader
PFAS betreft verspreiden van waterbodem

Inleiding

Op 8 juli heeft de Staatssecretaris in afstemming met de Minister het 'Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' naar de Tweede Kamer gestuurd. Het tijdelijk handelingskader introduceert voorlopige normen voor het toepassen van PFAS-houdende grond en bagger om op een verantwoorde wijze invulling te geven aan de bestaande zorgplicht met als doel stagnatie in grond- en baggerverzet op te heffen, onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens en milieu te voorkomen en het verspreiden van PFAS in de leefomgeving tegen te gaan. Het handelingskader is de eerste stap in de richting van een definitief handelingskader voor het omgaan met PFAS-houdende grond en baggerspecie. Hiervoor is inmiddels al een flink aantal stappen gezet. In genoemde Kamerbrief is reeds aangegeven dat dit tijdelijke handelingskader niet alle problemen omtrent PFAS-houdende grond en baggerspecie kan wegnemen. Pas bij implementatie van het tijdelijk handelingskader wordt echt duidelijk wat de consequenties zijn voor uitvoering. Mede om die reden is ook gekozen voor een tijdelijk handelingskader, zodat tussentijds aanpassing danwel aanscherping mogelijk is. Inmiddels zijn er veel signalen uit de uitvoeringspraktijk die aanleiding zijn om binnen de uitgangspunten te zorgen voor aanpassing.

Het Kamerlid Van Brenk heeft op 24 september 2019 verzocht om een Kamerbrief. Met bijgevoegde Kamerbrief geeft u hier invulling aan.

Kern

Deze nota richt zich op een acuut probleem: de verspreiding van baggerspecie in oppervlaktewater. Het knelpunt betreft de passages in het handelingskader waarin staat dat baggerspecie alleen benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam zonder toetsing aan de PFAS norm mag worden toegepast. Daardoor mag baggerspecie niet meer benedenstrooms over de

grens van een oppervlaktewaterlichaam verspreid worden. Dit heeft tot gevolg dat de baggerspecie van bijvoorbeeld havens of projecten zoals de Zeetoeegang IJmond (zeesluizen) en Nieuwe Sluis Terneuzen, niet meer verspreid zou mogen worden op de Noordzee. De Noordzee is immers een aansluitend, maar ander oppervlaktewaterlichaam. Dit zou betekenen dat bijvoorbeeld de havens niet meer gebaggerd kunnen worden. Deze knelpunten gelden ook voor meer landinwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. In overleg met RWS, DGLM en HBJZ hebben we gezocht naar een verantwoorde oplossing.

Met deze nota wil ik u beiden vragen in te stemmen met onderstaande lijn en bijgevoegde Kamerbrief met de stand van zaken over het Tijdelijk handelingskader PFAS. In deze brief zal tevens worden ingegaan op genoemd knelpunt.

In de toelichting treft u meer informatie over de concrete projecten.

Geadviseerd besluit

Ik adviseer u in te stemmen met onderstaande lijn:

- Verspreiden van baggerspecie is niet alleen toegestaan binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam (zoals nu in het tijdelijk handelingskader staat), maar ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit is in lijn met de oorspronkelijke intentie van het handelingskader, maar is niet op de juiste wijze in het tijdelijk handelingskader opgenomen.
- De Tweede Kamer informeren met bijgevoegde brief waarin een stand van zaken wordt gegeven van het Tijdelijk handelingskader PFAS en de stappen naar het definitieve handelingskader.
- In de Kamerbrief geeft u aan dat u in gesprek gaat met de koepels en de branche organisaties over de door hen gesignaleerde knelpunten bij de uitvoeringspraktijk. Voorgesteld wordt hiervoor het OFL te vragen.

Het voorgesteld besluit maakt dat de uitvoeringspraktijk verder kan, maar kent milieurisico's en juridische risico's en is daarom politiek gevoelig. Deze worden hieronder nader geduid.

Beslistermijn

Spoed. Een afweging moet gemaakt worden over de timing van de verzending van de kamerbrief:

- De overgangstermijn van het Tijdelijk handelingskader PFAS voor het hanteren van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken loopt tot 1 oktober. Het is daarmee zeer gewenst voor handhavers en uitvoerders om voor 1 oktober helderheid te bieden in voorliggende kwestie.
- Op dinsdag 1 oktober heeft de Staatssecretaris een gesprek met de heer Verhagen, als voorzitter van Bouwend Nederland.

Op 3 oktober heeft de Tweede Kamer een technische briefing over stoffen problematiek.

Argumentatie

Aanleiding van voorliggend knelpunt

Voor toepassing van baggerspecie is in het tijdelijk handelingskader de volgende redeneerlijn aangehouden:

- Baggerspecie mag benedenstrooms worden toegepast op een plek waar het sediment van nature zou worden heengevoerd. In deze situatie is geen toetsing aan de norm (detectielimiet) nodig.

Echter, dat niet toetsen is in het tijdelijk handelingskader beperkt tot benedenstroomse toepassing in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam. Voor verspreiding in een ander oppervlaktewaterlichaam geldt de detectielimiet (0,1 microgram per kilogram droge stof) als norm.

In de praktijk leidt dit er toe dat PFAS-houdende baggerspecie (waterbodem) uit bijvoorbeeld zeehavens of bijvoorbeeld het project Zeetoegang IJmond, niet meer verspreid mag worden op de Noordzee. Immers de baggerspecie komt uit een ander oppervlaktewaterlichaam. Het probleem speelt ook op andere plaatsen. De consequentie dat baggerspecie niet meer verspreid zou kunnen worden op de Noordzee was niet voorzien bij het opstellen van het Tijdelijk Handelingskader PFAS.

Voorgestelde oplossingsrichting

Voorgesteld wordt om vóór 1 oktober 2019 bijgevoegde Kamerbrief te sturen waarin een stand van zaken wordt gegeven met betrekking tot het Tijdelijk handelingskader PFAS. In het ordedebat van 24 september jongstleden heeft mevrouw Van Brenk (50plus) verzocht om een brief naar aanleiding van recente nieuwsberichten dat de handel in grond en bagger grotendeels stil ligt. Met deze brief wordt eveneens invulling gegeven aan dit verzoek.

In de bijgevoegde Kamerbrief wordt ingegaan op het hierboven beschreven acute knelpunt. Voorgesteld wordt om een nadere duiding te geven aan het handelingskader waarbij uitgelegd wordt dat geen toetsing aan de norm nodig is voor verspreiding van baggerspecie binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam of in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Hierbij geldt dezelfde redeneerlijn als beschreven in het Tijdelijk handelingskader PFAS; het enige verschil is de verbreding van de reikwijdte naar stroomafwaartse oppervlaktewaterlichamen. Daarmee wordt ook toepassing in zoute oppervlaktewaterlichamen mogelijk, hetgeen een oplossing biedt voor de betreffende projecten.

De urgentie komt voort uit de in het Tijdelijk handelingskader genoemde overgangstermijn voor reeds eerder uitgevoerde bodemonderzoeken tot 1 oktober 2019. Zowel de uitvoeringspraktijk als handhavers vragen voor die datum om duidelijkheid op dit punt. Omdat de lijn ook voor uitvoerders kenbaar moet zijn, zal de brief ook verspreid worden aan toezichthouders en koepels (IPO, VNG, UvW en VNO/NCW). Daarnaast zal via de website van de helpdesk bodem gecommuniceerd worden.

Milieurisico's

PFAS is een stofgroep, waar PFOS, maar ook GenX-stoffen en PFOA deel van uitmaken. Vanwege de milieubezwaren zijn diverse PFAS onder REACH aangemerkt als Substance of Very High Concern (SVHC) waaronder PFOS en recent ook GenX (16 juli 2019 besluit van ECHA). PFOS staat op de prioritaire lijst van de EU en moet per 1 mei 2020 in heel Europa uitgefaseerd zijn. Naast de SVHC-stoffen staan diverse andere PFAS op de Nederlandse lijst met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en met potentiële ZZS (pZZS).

Van deze groep stoffen is vooralsnog alleen PFOS genormeerd onder de Kaderrichtlijn Water (KRW). Net als voor veel stoffen is de norm in zout water strenger dan in zoet water, door de hogere gevoeligheid van diersoorten in een zout milieu. Op grond van eerste metingen blijkt dat ook nu al veel wateren niet voldoen aan de norm voor PFOS. Er zijn op dit moment geen normen voor PFAS in de waterbodem en daarom wordt uitgegaan van de detectielimiet. Het idee achter het handelingskader is dat PFAS samen met sediment toch al in de natuurlijke stroomrichting wordt afgevoerd en er daarom geen verslechtering van de waterkwaliteit optreedt. Daartegen kan worden ingebracht, hoewel er nog diverse onzekerheden zijn, dat door het actief verplaatsen tijdelijk een achteruitgang kan ontstaan in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit kan gezien worden als strijdig met uw ambitie op waterkwaliteit.

Juridische risico's

Nu we toewerken naar een integrale aanpak van opkomende stoffen in zowel water als bodem, lopen we aan tegen een mogelijke strijdigheid van het Tijdelijk handelingskader PFAS en het Besluit Bodemkwaliteit in relatie tot de KRW. Het is nog niet helder hoe toepassen en verspreiden van baggerspecie in relatie tot kwaliteitseisen van de KRW moet worden gezien. De verspreiding van PFAS-houdende baggerspecie in oppervlaktewater kan leiden tot een achteruitgang van de waterkwaliteit in de zin van de KRW. Of dit daadwerkelijk een risico is, moet nog nader worden onderzocht. Dit is een van de stappen die wordt gezet richting het definitieve handelingskader.

Er is in de gevallen dat er inderdaad strijd ontstaat met de waterkwaliteitsdoelstellingen (en het niet mogelijk is dit te mitigeren door een andere locatiekeuze van de toepassing) een reëel risico dat een rechter oordeelt dat een initiatief geen doorgang kan vinden en/of dat de Europese Commissie laat weten dat Nederland in strijd lijkt te handelen met het Europese recht (daarna kan een inbreukprocedure volgen). Dit risico is echter ook bij de huidige tekst en interpretatie van het Tijdelijk handelingskader al aanwezig. Doordat bagger nu ook toegepast kan worden in zoute wateren is de kans groter dat de waterkwaliteitsnormen van de KRW overschreden worden omdat de normen voor zout water strenger zijn.

Ook bestaat het risico dat derden handavingsverzoeken indienen, omdat de betreffende toepassingen in strijd zouden zijn met de zorgplicht van het Besluit bodemkwaliteit. Op dit moment is geen goede inschatting te maken of dit een reëel risico is.

Naast het acute probleem van de verspreiding van baggerspecie in (stroomafwaarts gelegen) oppervlaktewaterlichamen, is er ook het probleem dat baggerspeciedepots geen baggerspecie die is verontreinigd met PFAS mogen accepteren uit hoofde van de vergunning. Aanpassen van de vergunning vergt minstens 6 maanden. Mogelijk is een gedoogbesluit nodig. U ontvangt hierover nog een separate nota. Dit probleem kan niet vóór 1 oktober a.s. worden opgelost (zie bijlage onder *toelichting RWS*). Als niet op korte termijn kan worden voorzien in gedogen zal dit ook leiden tot stagnatie en extra kosten voor de uitvoeringspraktijk.

Overige knelpunten

Zoals aangegeven in de nota t.b.v. het gesprek van de Staatssecretaris met Bouwend Nederland lopen op dit moment bouwbedrijven en baggeraars tegen belangrijke knelpunten op doordat PFAS diffuus verspreid in Nederland worden aangetroffen. Deze knelpunten zijn verder beschreven in deze nota.

Vervolgstappen

Onderstaand een overzicht van de vervolgstappen richting een definitief normenkader.

- Landelijk Beeld PFAS in bodem en waterbodem: Doordat het Tijdelijk Handelingskader op 8 juli 2019 is gepubliceerd wordt er nu breed in het land gemeten naar PFAS. Een eerste landelijk beeld van deze data wordt in maart 2020 verwacht. Daarnaast zal het RIVM de achtergrondwaarden van PFAS bepalen in Nederland, als opmaat naar een definitief kader. De resultaten van dit onderzoek worden begin juli 2020 verwacht. Ook wordt het grondwater onderzocht. Dit onderzoek zal tot in het derde kwartaal van 2020 lopen.
- Onderzoeken stofeigenschappen: Verder doet RIVM onderzoek naar onder meer de mobiliteit, uitlogingskarakteristieken en bio-accumulatie van PFAS. De uitkomsten van het eerste onderzoek worden in het derde kwartaal van 2020 verwacht. De uitkomsten van de andere onderzoeken worden begin juli 2020 verwacht.
- Opstellen definitief kader: Op basis van bovenstaande onderzoeken en meetgegevens zal samen met de decentrale bevoegde gezagen een definitief kader worden opgesteld. Daarbij worden ook de huidige knelpunten betrokken.
- Algemene methodiek: Er wordt een algemene methodiek ontwikkeld voor de omgang met ZZS in de bodem. Dit om ervoor te zorgen dat er bij de vondst van een ZZS zo min mogelijk stagnatie optreedt.
- Integrale aanpak van water, bodem en waterbodem: Voor waterkwaliteit is reeds een ketenaanpak opkomende stoffen ontwikkeld. Komende periode wordt gewerkt aan een geïntegreerde aanpak voor bodem en water. Op basis van meetgegevens wordt gekeken naar de relatie tussen waterkwaliteitsnormen en (water)bodemnormen.
- Vergelijking aanpak overige landen: In de komende periode zal navraag worden gedaan bij de landen om ons heen hoe zij de PFAS-problematiek aanpakken.

Politieke context

In het AO leefomgeving van 12 september is veel aandacht besteed aan het tijdelijk handelingskader PFAS. Enerzijds steun voor het opstellen van het handelingskader en voor het stellen van een norm, anderzijds veel vragen voor de gevolgen voor de uitvoering van projecten van grondbanken, aannemers en baggeraars.

Het knelpunt rondom de term oppervlaktewaterlichaam in het tijdelijk handelingskader raakt vooral zeehavens en daarnaast ook projecten die worden uitgevoerd in aanliggende oppervlaktewateren waar een directe relatie is met de Noordzee. Als baggerspecie niet meer verspreid kan worden op de Noordzee, kan dit - zonder alternatieven - gevolgen hebben voor onder meer de toegang tot de havens.

Het risico bestaat dat voorstanders in de Tweede Kamer van strenge normen dit aangrijpen om te wijzen op de milieurisico's. Partijen kunnen wijzen op de strenge aanpak van GenX waardoor het lijkt alsof we voor PFAS vooral een oplossing zoeken voor de havenactiviteiten.

Op dinsdag 1 oktober heeft de Staatssecretaris een gesprek met de heer Verhagen, als voorzitter van Bouwend Nederland. Dhr. Verhagen zal vergezeld worden door ¹ (10)(2e) van de Vereniging van Waterbouwers en ² (10)(2e), (10)(2e) TLN en (10)(2e), eveneens van de Vereniging van Waterbouwers. U ontvangt op zeer korte termijn een gespreksnotitie voor dit gesprek.

Kader

- Besluit en Regeling Bodemkwaliteit
- Tijdelijk Handelingskader PFAS
- KRW

Krachtenveld, afstemming, financiële en juridische implicaties, communicatie

Afstemming: Deze nota is samen met RWS opgesteld en met medeparaaf van DGLM en HBJZ.

Communicatie: er is veel aandacht in de media voor de gevolgen van PFAS voor aannemers en baggeraars. Recent bent u beiden met een nota (IENW/BSK-2019/187861) geïnformeerd over recente nieuwsberichten en signalen uit de uitvoeringspraktijk met betrekking tot het Tijdelijk Handelingskader PFAS. Deze week hebben onder meer de Volkskrant en het Financieel Dagblad hier aandacht aan besteed. Over de consequenties voor projecten van ProRail is de Staatssecretaris met een separate nota geïnformeerd (IENW/BSK-2019/192734). RWS heeft een eerste inventarisatie gemaakt van de gevolgen, zie de toelichting bij deze nota.

(10)(2e)
(10)(2e)

Toelichting van RWS

Op basis van een brede projectinventarisatie is een voorlopig beeld te schetsen van de stand van zaken m.b.t PFAS in RWS projecten. Uit 116 respondenten (respons 80-90%) blijkt dat PFAS:

- in 39% van de gevallen geen issue is (omdat er geen bagger/grondverzet plaatsvindt of omdat concentraties onder de norm liggen);
- in 25% van de gevallen bodemonderzoeken naar aanwezigheid van PFAS nog lopen;
- in 25% van de gevallen onderzoek nog moet worden gestart (o.a. planstudies projecten); en
- in 12% van de gevallen er knelpunten zijn: ofwel omdat PFAS boven de norm is aangetroffen ofwel omdat het THK leidt tot stagnatie als gevolg van de definitiekwestie (zoals omschreven in paragraaf 1, ref. sluizen Terneuzen en IJmuiden).

De belangrijkste observaties zijn dat de gevallen waar stagnatie is (of dreigt) voornamelijk in de onderste helft van Nederland liggen, dat vaak sprake is van een combinatie van vervuilde bagger en de aanwezigheid van PFAS en dat de knelpunten grotendeels gerelateerd zijn aan "natte" projecten (sluizen en vaarwegen).

Enkele droge projecten (wegen en tunnels) worden ook geraakt. Hier moet worden bekeken of een oplossing voor (nodig) is.

De geïnventariseerde knelpunten zullen naar verwachting gevolgen hebben voor de financiën en de bevaarbaarheid van de vaarwegen. Op basis van de ontvangen enquêtes en komende resultaten uit onderzoeken, zal het beeld de komende tijd worden aangescherpt, waarbij ook meer duidelijkheid komt in de omvang van de gevolgen.

Inzet van Rijksbaggerspeciedepots voor PFAS vervuild baggerspecie

Baggerspeciedepots zijn aangelegd met als doel sterk verontreinigde baggerspecie, die niet kan worden hergebruikt of worden gereinigd, permanent te bergen. Depots accepteren de verontreinigde baggerspecie met PFAS echter nog niet omdat dit nog niet geregeld is in de omgevingsvergunning (omgevingsdienst bevoegd gezag) en watervergunning (ILT bevoegd gezag). Voor RWS is het urgent dat dit wordt geregeld vanwege de noodzakelijke afzetmogelijkheid in depots van PFAS houdende baggerspecie. Naar verwachting zal aanpassing van de vergunning een traject van minstens 6 maanden zijn. De omgevingsdiensten in kwestie en ILT hebben op ambtelijk niveau wel aangegeven dat zij inhoudelijk gezien geen problemen zien in aanpassen van de vergunning. Op korte termijn overlegt RWS met de omgevingsdiensten en ILT over gedoogbesluiten vooruitlopend op een wijziging van de vergunningen. ILT heeft aangegeven dat voor een gedoogbesluit een brief van de bewindspersoon nodig is.

Zeetoegang IJmond

Voor het project Zeetoegang IJmond moet in totaal nog 3,5 miljoen m³ waterbodem worden afgegraven en afgevoerd. Op dit moment zijn er twee

negatieve gevolgen van het THK - voor het project Zeetoegang IJmond - bekend. Dit zijn het afvoeren van 2 verschillende grondstromen:

1. Grondstroom van waterbodembodem met PFAS van de bouwlocatie naar de Noordzee: Dit betreft grond waarin PFAS is aangetoond. In de huidige situatie mag deze grond verspreid worden in de Noordzee zoals beschreven in deze nota.
2. Baggerspeciëestroom vervuild met minerale olie én PFAS van bouwlocatie naar baggerdepot: Dit betreft $\pm 60.000 \text{ m}^3$ baggerspecie die naast PFAS tevens vervuild is met o.a. minerale olie, waardoor deze sowieso niet verspreid mag worden op de Noordzee. In de huidige werkwijze wordt deze baggerspecie toegepast in diepe plassen of gestort in baggerdepots. Echter, diepe plassen of baggerdepots mogen op dit moment geen baggerspecie accepteren die vervuild is met PFAS. Het THK biedt hiervoor geen oplossing, waardoor er voor deze grond op dit moment geen bestemming beschikbaar is.

Consequenties Zeetoegang IJmond

Voor de Zeetoegang IJmond ligt vooral het afvoeren van baggerspeciëestroom richting de Noordzee (ad1) kritisch in de planning waardoor stagnatie dreigt in het geval er voor 1 oktober a.s. geen oplossing komt. Indien dit niet lukt dan zal het werk stagneren wat leidt tot omvangrijke consequenties in geld en tijd voor Zeetoegang IJmond, omdat de opdrachtnemer de rekening hiervoor bij RWS zal leggen. Een exacte kosteninschatting is nu niet goed te maken. Stilstand van het project loopt in de miljoenen euro's per maand.

Nieuwe Sluis Terneuzen

Voor het project Nieuwe Sluis Terneuzen moet in totaal nog 8-9 miljoen m^3 grond/baggerspecie worden afgegraven en afgevoerd. Voor het project Nieuwe sluis Terneuzen zijn dezelfde twee negatieve gevolgen bekend, maar deze lijken minder tijds kritisch:

1. Grondstroom met PFAS van de bouwlocatie naar de Westerschelde: Dit betreft een baggerspeciëestroom waarin PFAS is aangetoond. Op basis van het THK is het per 1 oktober a.s. niet meer mogelijk om PFAS houdende baggerspecie te verspreiden in Westerschelde. Op dit moment gaat het om 60.000 m^3 baggerspecie. Het komende half jaar wordt er ongeveer nog 80.000 m^3 verwacht. Vanaf 1 april 2020 tot einde 2020 betreft het nog eens enkele honderdduizenden m^3 's.
2. Grondstroom van bouwlocatie naar baggerdepot: Dit betreft een baggerspeciëestroom (waterbodembodem) waar PFAS is aangetoond. Op basis van de PFAS problematiek is het niet meer mogelijk dit materiaal, met een geschatte omvang van 10.000 m^3 af te voeren naar een diepe plas of baggerspecie depot.

Consequenties Nieuwe Sluis Terneuzen

Voor de nieuwe Sluis Terneuzen ligt het afvoeren van respectievelijk 60.000 m^3 en 80.000 m^3 baggerspecie op het kritieke pad van de planning. Het project is bezig met een mogelijke oplossing door het instellen van een tijdelijke opslaglocatie (kosten orde grootte €1 mln. tot april 2020). Als dit lukt wordt het acute probleem onder 1. en 2. uitgesteld. Echter, op lange termijn kan niet de alle baggerspecie hier worden opgeslagen. Daarnaast moet de tijdelijke locatie binnen de duur van het project, voor 2024, ontmanteld

worden. Een exacte kosteninschatting is nu niet goed te maken. Stilstand van het project loopt in de miljoenen euro's per maand.

Aan de Minister
CC Staatssecretaris

RWS Bestuursstaf

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20906
2500 EX Den Haag
T (10)(2e)
F
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

(10)(2e)
(10)(2e)

T (10)(2e)
(10)(2e)@rws.nl

Datum

7 oktober 2019

Kenmerk

RWS-2019/36184

Bijlage(n)

1. Conceptnota PFAS

nota ter informatie

Stand van zaken PFAS

Inleiding

Op uw verzoek informeer ik u hierbij over de actuele stand van zaken rondom PFAS. Op donderdag 26 september is bijgevoegde beslisnota (bijlage 1) en concept kamerbrief aan de Staatssecretaris voorgelegd. U heeft deze nota in CC ontvangen. Maandag 30 september is deze nota besproken met de Staatssecretaris.

Kernboodschap

De Staatssecretaris heeft ervoor gekozen de kamerbrief nog niet te verzenden. De brief is noodzakelijk om, Rijkswaterstaat, de marktpartijen (de opdrachtnemers) en de ILT de benodigde duidelijkheid te geven over het Tijdelijk Handelingskader. Zonder deze kamerbrief kunnen een aantal projecten (Zeetoegang IJmond en Nieuwe Sluis Terneuzen) hun grond niet verspreiden in een ander oppervlaktewaterlichaam. Het ligt nu in de lijn der verwachting dat er financiële claims binnenkomen van de opdrachtnemer, bij Rijkswaterstaat.

De Staatssecretaris wil een bredere brief sturen over het Tijdelijk Handelingskader, waarmee alle tekortkomingen worden opgelost en niet alleen over het "issue oppervlaktewaterlichaam". Hiervoor heeft de staatssecretaris een aantal inhoudelijke vragen laten uitzetten, o.a. bij Deltares. Elke dag dat de brief later wordt verstuurd, na 1 oktober, neemt de kans op claims bij projecten toe.

Gevolgen

Een exacte kosteninschatting is nu niet te maken. Maar de meerkosten voor de Zeetoegang IJmond bedragen minimaal €10 mln. per maand. Voor het project Nieuwe Sluis Terneuzen is het lastiger te bepalen, maar ook dit gaat om meerdere miljoenen euro's per maand. Terneuzen en IJmond zijn de op dit moment urgente projecten, waarvan de gevolgen op dit moment - grosso modo - in beeld zijn. In de nota is ook een eerste inventarisatie opgenomen van alle andere RWS-projecten. In het geval dat er niet gewerkt kan worden conform het voorstel dat is opgenomen in de nota en Kamerbrief, ligt het in de lijn der verwachtingen dat dit

ook gevolgen – financieel en qua planning – zal hebben voor (een deel) van deze projecten. En dat geldt zo wel voor aanleg als beheer en onderhoud.

Datum

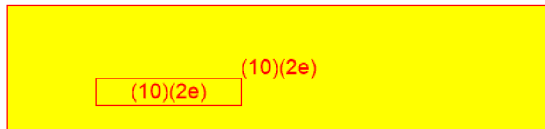
7 oktober 2019

Kenmerk

RWS-2019/36184

Bijlage(n)

1

Minister en Staatssecretaris

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(10)(2e)

(10)(2e)

M +31(0)6- (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

Datum

23 september 2019

Kenmerk

IENW/BSK-2019/206113

Bijlage(n)

NTB

beslisnota

Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader
PFAS betreft verspreiden van waterbodem

Inleiding

Op 8 juli heeft de Staatssecretaris in afstemming met de Minister het 'Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' naar de Tweede Kamer gestuurd. Het tijdelijk handelingskader introduceert voorlopige normen voor het toepassen van PFAS-houdende grond en bagger om op een verantwoorde wijze invulling te geven aan de bestaande zorgplicht met als doel stagnatie in grond- en baggerverzet op te heffen, onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens en milieu te voorkomen en het verspreiden van PFAS in de leefomgeving tegen te gaan. Het handelingskader is de eerste stap in de richting van een definitief handelingskader voor het omgaan met PFAS-houdende grond en baggerspecie. Hiervoor is inmiddels al een flink aantal stappen gezet. In genoemde Kamerbrief is reeds aangegeven dat dit tijdelijke handelingskader niet alle problemen omtrent PFAS-houdende grond en baggerspecie kan wegnemen. Pas bij implementatie van het tijdelijk handelingskader wordt echt duidelijk wat de consequenties zijn voor uitvoering. Mede om die reden is ook gekozen voor een tijdelijk handelingskader, zodat tussentijds aanpassing danwel aanscherping mogelijk is. Inmiddels zijn er veel signalen uit de uitvoeringspraktijk die aanleiding zijn om binnen de uitgangspunten te zorgen voor aanpassing.

Het Kamerlid Van Brenk heeft op 24 september 2019 verzocht om een Kamerbrief. Met bijgevoegde Kamerbrief geeft u hier invulling aan.

Kern

Deze nota richt zich op een acuut probleem: de verspreiding van baggerspecie in oppervlaktewater. Het knelpunt betreft de passages in het handelingskader waarin staat dat baggerspecie alleen benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam zonder toetsing aan de PFAS norm mag worden toegepast. Daardoor mag baggerspecie niet meer benedenstrooms over de

grens van een oppervlaktewaterlichaam verspreid worden. Dit heeft tot gevolg dat de baggerspecie van bijvoorbeeld havens of projecten zoals de Zeetoeegang IJmond (zeesluizen) en Nieuwe Sluis Terneuzen, niet meer verspreid zou mogen worden op de Noordzee. De Noordzee is immers een aansluitend, maar ander oppervlaktewaterlichaam. Dit zou betekenen dat bijvoorbeeld de havens niet meer gebaggerd kunnen worden. Deze knelpunten gelden ook voor meer landinwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. In overleg met RWS, DGLM en HBJZ hebben we gezocht naar een verantwoorde oplossing.

Met deze nota wil ik u beiden vragen in te stemmen met onderstaande lijn en bijgevoegde Kamerbrief met de stand van zaken over het Tijdelijk handelingskader PFAS. In deze brief zal tevens worden ingegaan op genoemd knelpunt.

In de toelichting treft u meer informatie over de concrete projecten.

Geadviseerd besluit

Ik adviseer u in te stemmen met onderstaande lijn:

- Verspreiden van baggerspecie is niet alleen toegestaan binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam (zoals nu in het tijdelijk handelingskader staat), maar ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit is in lijn met de oorspronkelijke intentie van het handelingskader, maar is niet op de juiste wijze in het tijdelijk handelingskader opgenomen.
- De Tweede Kamer informeren met bijgevoegde brief waarin een stand van zaken wordt gegeven van het Tijdelijk handelingskader PFAS en de stappen naar het definitieve handelingskader.
- In de Kamerbrief geeft u aan dat u in gesprek gaat met de koepels en de branche organisaties over de door hen gesignaleerde knelpunten bij de uitvoeringspraktijk. Voorgesteld wordt hiervoor het OFL te vragen.

Het voorgesteld besluit maakt dat de uitvoeringspraktijk verder kan, maar kent milieurisico's en juridische risico's en is daarom politiek gevoelig. Deze worden hieronder nader geduid.

Beslistermijn

Spoed. Een afweging moet gemaakt worden over de timing van de verzending van de kamerbrief:

- De overgangstermijn van het Tijdelijk handelingskader PFAS voor het hanteren van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken loopt tot 1 oktober. Het is daarmee zeer gewenst voor handhavers en uitvoerders om voor 1 oktober helderheid te bieden in voorliggende kwestie.
- Op dinsdag 1 oktober heeft de Staatssecretaris een gesprek met de heer Verhagen, als voorzitter van Bouwend Nederland.

Op 3 oktober heeft de Tweede Kamer een technische briefing over stoffen problematiek.

Argumentatie

Aanleiding van voorliggend knelpunt

Voor toepassing van baggerspecie is in het tijdelijk handelingskader de volgende redeneerlijn aangehouden:

- Baggerspecie mag benedenstrooms worden toegepast op een plek waar het sediment van nature zou worden heengevoerd. In deze situatie is geen toetsing aan de norm (detectielimiet) nodig.

Echter, dat niet toetsen is in het tijdelijk handelingskader beperkt tot benedenstroomse toepassing in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam. Voor verspreiding in een ander oppervlaktewaterlichaam geldt de detectielimiet (0,1 microgram per kilogram droge stof) als norm.

In de praktijk leidt dit er toe dat PFAS-houdende baggerspecie (waterbodem) uit bijvoorbeeld zeehavens of bijvoorbeeld het project Zeetoegang IJmond, niet meer verspreid mag worden op de Noordzee. Immers de baggerspecie komt uit een ander oppervlaktewaterlichaam. Het probleem speelt ook op andere plaatsen. De consequentie dat baggerspecie niet meer verspreid zou kunnen worden op de Noordzee was niet voorzien bij het opstellen van het Tijdelijk Handelingskader PFAS.

Voorgestelde oplossingsrichting

Voorgesteld wordt om vóór 1 oktober 2019 bijgevoegde Kamerbrief te sturen waarin een stand van zaken wordt gegeven met betrekking tot het Tijdelijk handelingskader PFAS. In het ordedebat van 24 september jongstleden heeft mevrouw Van Brenk (50plus) verzocht om een brief naar aanleiding van recente nieuwsberichten dat de handel in grond en bagger grotendeels stil ligt. Met deze brief wordt eveneens invulling gegeven aan dit verzoek.

In de bijgevoegde Kamerbrief wordt ingegaan op het hierboven beschreven acute knelpunt. Voorgesteld wordt om een nadere duiding te geven aan het handelingskader waarbij uitgelegd wordt dat geen toetsing aan de norm nodig is voor verspreiding van baggerspecie binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam of in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Hierbij geldt dezelfde redeneerlijn als beschreven in het Tijdelijk handelingskader PFAS; het enige verschil is de verbreding van de reikwijdte naar stroomafwaartse oppervlaktewaterlichamen. Daarmee wordt ook toepassing in zoute oppervlaktewaterlichamen mogelijk, hetgeen een oplossing biedt voor de betreffende projecten.

De urgentie komt voort uit de in het Tijdelijk handelingskader genoemde overgangstermijn voor reeds eerder uitgevoerde bodemonderzoeken tot 1 oktober 2019. Zowel de uitvoeringspraktijk als handhavers vragen voor die datum om duidelijkheid op dit punt. Omdat de lijn ook voor uitvoerders kenbaar moet zijn, zal de brief ook verspreid worden aan toezichthouders en koepels (IPO, VNG, UvW en VNO/NCW). Daarnaast zal via de website van de helpdesk bodem gecommuniceerd worden.

Milieurisico's

PFAS is een stofgroep, waar PFOS, maar ook GenX-stoffen en PFOA deel van uitmaken. Vanwege de milieubezwaren zijn diverse PFAS onder REACH aangemerkt als Substance of Very High Concern (SVHC) waaronder PFOS en recent ook GenX (16 juli 2019 besluit van ECHA). PFOS staat op de prioritaire lijst van de EU en moet per 1 mei 2020 in heel Europa uitgefaseerd zijn. Naast de SVHC-stoffen staan diverse andere PFAS op de Nederlandse lijst met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en met potentiële ZZS (pZZS).

Van deze groep stoffen is vooralsnog alleen PFOS genormeerd onder de Kaderrichtlijn Water (KRW). Net als voor veel stoffen is de norm in zout water strenger dan in zoet water, door de hogere gevoeligheid van diersoorten in een zout milieu. Op grond van eerste metingen blijkt dat ook nu al veel wateren niet voldoen aan de norm voor PFOS. Er zijn op dit moment geen normen voor PFAS in de waterbodem en daarom wordt uitgegaan van de detectielimiet. Het idee achter het handelingskader is dat PFAS samen met sediment toch al in de natuurlijke stroomrichting wordt afgevoerd en er daarom geen verslechtering van de waterkwaliteit optreedt. Daartegen kan worden ingebracht, hoewel er nog diverse onzekerheden zijn, dat door het actief verplaatsen tijdelijk een achteruitgang kan ontstaan in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen. Dit kan gezien worden als strijdig met uw ambitie op waterkwaliteit.

Juridische risico's

Nu we toewerken naar een integrale aanpak van opkomende stoffen in zowel water als bodem, lopen we aan tegen een mogelijke strijdigheid van het Tijdelijk handelingskader PFAS en het Besluit Bodemkwaliteit in relatie tot de KRW. Het is nog niet helder hoe toepassen en verspreiden van baggerspecie in relatie tot kwaliteitseisen van de KRW moet worden gezien. De verspreiding van PFAS-houdende baggerspecie in oppervlaktewater kan leiden tot een achteruitgang van de waterkwaliteit in de zin van de KRW. Of dit daadwerkelijk een risico is, moet nog nader worden onderzocht. Dit is een van de stappen die wordt gezet richting het definitieve handelingskader.

Er is in de gevallen dat er inderdaad strijd ontstaat met de waterkwaliteitsdoelstellingen (en het niet mogelijk is dit te mitigeren door een andere locatiekeuze van de toepassing) een reëel risico dat een rechter oordeelt dat een initiatief geen doorgang kan vinden en/of dat de Europese Commissie laat weten dat Nederland in strijd lijkt te handelen met het Europese recht (daarna kan een inbreukprocedure volgen). Dit risico is echter ook bij de huidige tekst en interpretatie van het Tijdelijk handelingskader al aanwezig. Doordat bagger nu ook toegepast kan worden in zoute wateren is de kans groter dat de waterkwaliteitsnormen van de KRW overschreden worden omdat de normen voor zout water strenger zijn.

Ook bestaat het risico dat derden handhavingsverzoeken indienen, omdat de betreffende toepassingen in strijd zouden zijn met de zorgplicht van het Besluit bodemkwaliteit. Op dit moment is geen goede inschatting te maken of dit een reëel risico is.

Naast het acute probleem van de verspreiding van baggerspecie in (stroomafwaarts gelegen) oppervlaktewaterlichamen, is er ook het probleem dat baggerspeciedepots geen baggerspecie die is verontreinigd met PFAS mogen accepteren uit hoofde van de vergunning. Aanpassen van de vergunning vergt minstens 6 maanden. Mogelijk is een gedoogbesluit nodig. U ontvangt hierover nog een separate nota. Dit probleem kan niet vóór 1 oktober a.s. worden opgelost (zie bijlage onder *toelichting RWS*). Als niet op korte termijn kan worden voorzien in gedogen zal dit ook leiden tot stagnatie en extra kosten voor de uitvoeringspraktijk.

Overige knelpunten

Zoals aangegeven in de nota t.b.v. het gesprek van de Staatssecretaris met Bouwend Nederland lopen op dit moment bouwbedrijven en baggeraars tegen belangrijke knelpunten op doordat PFAS diffuus verspreid in Nederland worden aangetroffen. Deze knelpunten zijn verder beschreven in deze nota.

Vervolgstappen

Onderstaand een overzicht van de vervolgstappen richting een definitief normenkader.

- Landelijk Beeld PFAS in bodem en waterbodem: Doordat het Tijdelijk Handelingskader op 8 juli 2019 is gepubliceerd wordt er nu breed in het land gemeten naar PFAS. Een eerste landelijk beeld van deze data wordt in maart 2020 verwacht. Daarnaast zal het RIVM de achtergrondwaarden van PFAS bepalen in Nederland, als opmaat naar een definitief kader. De resultaten van dit onderzoek worden begin juli 2020 verwacht. Ook wordt het grondwater onderzocht. Dit onderzoek zal tot in het derde kwartaal van 2020 lopen.
- Onderzoeken stofeigenschappen: Verder doet RIVM onderzoek naar onder meer de mobiliteit, uitlogingskarakteristieken en bio-accumulatie van PFAS. De uitkomsten van het eerste onderzoek worden in het derde kwartaal van 2020 verwacht. De uitkomsten van de andere onderzoeken worden begin juli 2020 verwacht.
- Opstellen definitief kader: Op basis van bovenstaande onderzoeken en meetgegevens zal samen met de decentrale bevoegde gezagen een definitief kader worden opgesteld. Daarbij worden ook de huidige knelpunten betrokken.
- Algemene methodiek: Er wordt een algemene methodiek ontwikkeld voor de omgang met ZZS in de bodem. Dit om ervoor te zorgen dat er bij de vondst van een ZZS zo min mogelijk stagnatie optreedt.
- Integrale aanpak van water, bodem en waterbodem: Voor waterkwaliteit is reeds een ketenaanpak opkomende stoffen ontwikkeld. Komende periode wordt gewerkt aan een geïntegreerde aanpak voor bodem en water. Op basis van meetgegevens wordt gekeken naar de relatie tussen waterkwaliteitsnormen en (water)bodemnormen.
- Vergelijking aanpak overige landen: In de komende periode zal navraag worden gedaan bij de landen om ons heen hoe zij de PFAS-problematiek aanpakken.

Politieke context

In het AO leefomgeving van 12 september is veel aandacht besteed aan het tijdelijk handelingskader PFAS. Enerzijds steun voor het opstellen van het handelingskader en voor het stellen van een norm, anderzijds veel vragen voor de gevolgen voor de uitvoering van projecten van grondbanken, aannemers en baggeraars.

Het knelpunt rondom de term oppervlaktewaterlichaam in het tijdelijk handelingskader raakt vooral zeehavens en daarnaast ook projecten die worden uitgevoerd in aanliggende oppervlaktewateren waar een directe relatie is met de Noordzee. Als baggerspecie niet meer verspreid kan worden op de Noordzee, kan dit - zonder alternatieven - gevolgen hebben voor onder meer de toegang tot de havens.

Het risico bestaat dat voorstanders in de Tweede Kamer van strenge normen dit aangrijpen om te wijzen op de milieurisico's. Partijen kunnen wijzen op de strenge aanpak van GenX waardoor het lijkt alsof we voor PFAS vooral een oplossing zoeken voor de havenactiviteiten.

Op dinsdag 1 oktober heeft de Staatssecretaris een gesprek met de heer Verhagen, als voorzitter van Bouwend Nederland. Dhr. Verhagen zal vergezeld worden door (10)(2e), (10)(2e) van de Vereniging van Waterbouwers en (10)(2e) (10)(2e) TLN en (10)(2e), eveneens van de Vereniging van Waterbouwers. U ontvangt op zeer korte termijn een gespreksnotitie voor dit gesprek.

Kader

- Besluit en Regeling Bodemkwaliteit
- Tijdelijk Handelingskader PFAS
- KRW

Krachtenveld, afstemming, financiële en juridische implicaties, communicatie

Afstemming: Deze nota is samen met RWS opgesteld en met medeparaaf van DGLM en HBJZ.

Communicatie: er is veel aandacht in de media voor de gevolgen van PFAS voor aannemers en baggeraars. Recent bent u beiden met een nota (IENW/BSK-2019/187861) geïnformeerd over recente nieuwsberichten en signalen uit de uitvoeringspraktijk met betrekking tot het Tijdelijk Handelingskader PFAS. Deze week hebben onder meer de Volkskrant en het Financieel Dagblad hier aandacht aan besteed. Over de consequenties voor projecten van ProRail is de Staatssecretaris met een separate nota geïnformeerd (IENW/BSK-2019/192734). RWS heeft een eerste inventarisatie gemaakt van de gevolgen, zie de toelichting bij deze nota.

(10)(2e)
(10)(2e)

Toelichting van RWS

Op basis van een brede projectinventarisatie is een voorlopig beeld te schetsen van de stand van zaken m.b.t. PFAS in RWS projecten. Uit 116 respondenten (respons 80-90%) blijkt dat PFAS:

- in 39% van de gevallen geen issue is (omdat er geen bagger/grondverzet plaatsvindt of omdat concentraties onder de norm liggen);
- in 25% van de gevallen bodemonderzoeken naar aanwezigheid van PFAS nog lopen;
- in 25% van de gevallen onderzoek nog moet worden gestart (o.a. planstudies projecten); en
- in 12% van de gevallen er knelpunten zijn: ofwel omdat PFAS boven de norm is aangetroffen ofwel omdat het THK leidt tot stagnatie als gevolg van de definitiekwestie (zoals omschreven in paragraaf 1, ref. sluizen Terneuzen en IJmuiden).

De belangrijkste observaties zijn dat de gevallen waar stagnatie is (of dreigt) voornamelijk in de onderste helft van Nederland liggen, dat vaak sprake is van een combinatie van vervuilde bagger en de aanwezigheid van PFAS en dat de knelpunten grotendeels gerelateerd zijn aan "natte" projecten (sluizen en vaarwegen).

Enkele droge projecten (wegen en tunnels) worden ook geraakt. Hier moet worden bekeken of een oplossing voor (nodig) is.

De geïnventariseerde knelpunten zullen naar verwachting gevolgen hebben voor de financiën en de bevaarbaarheid van de vaarwegen. Op basis van de ontvangen enquêtes en komende resultaten uit onderzoeken, zal het beeld de komende tijd worden aangescherpt, waarbij ook meer duidelijkheid komt in de omvang van de gevolgen.

Inzet van Rijksbaggerspeciedepots voor PFAS vervuilde baggerspecie

Baggerspeciedepots zijn aangelegd met als doel sterk verontreinigde baggerspecie, die niet kan worden hergebruikt of worden gereinigd, permanent te bergen. Depots accepteren de verontreinigde baggerspecie met PFAS echter nog niet omdat dit nog niet geregeld is in de omgevingsvergunning (omgevingsdienst bevoegd gezag) en watervergunning (ILT bevoegd gezag). Voor RWS is het urgent dat dit wordt geregeld vanwege de noodzakelijke afzetmogelijkheid in depots van PFAS houdende baggerspecie. Naar verwachting zal aanpassing van de vergunning een traject van minstens 6 maanden zijn. De omgevingsdiensten in kwestie en ILT hebben op ambtelijk niveau wel aangegeven dat zij inhoudelijk gezien geen problemen zien in aanpassen van de vergunning. Op korte termijn overlegt RWS met de omgevingsdiensten en ILT over gedoogbesluiten vooruitlopend op een wijziging van de vergunningen. ILT heeft aangegeven dat voor een gedoogbesluit een brief van de bewindspersoon nodig is.

Zeetoegang IJmond

Voor het project Zeetoegang IJmond moet in totaal nog 3,5 miljoen m³ waterbodem worden afgegraven en afgevoerd. Op dit moment zijn er twee

negatieve gevolgen van het THK - voor het project Zeetoegang IJmond - bekend. Dit zijn het afvoeren van 2 verschillende grondstromen:

1. Grondstroom van waterbodembodem met PFAS van de bouwlocatie naar de Noordzee: Dit betreft grond waarin PFAS is aangetoond. In de huidige situatie mag deze grond verspreid worden in de Noordzee zoals beschreven in deze nota.
2. Baggerspeciëestroom vervuild met minerale olie én PFAS van bouwlocatie naar baggerdepot: Dit betreft $\pm 60.000 \text{ m}^3$ baggerspecie die naast PFAS tevens vervuild is met o.a. minerale olie, waardoor deze sowieso niet verspreid mag worden op de Noordzee. In de huidige werkwijze wordt deze baggerspecie toegepast in diepe plassen of gestort in baggerdepots. Echter, diepe plassen of baggerdepots mogen op dit moment geen baggerspecie accepteren die vervuild is met PFAS. Het THK biedt hiervoor geen oplossing, waardoor er voor deze grond op dit moment geen bestemming beschikbaar is.

Consequenties Zeetoegang IJmond

Voor de Zeetoegang IJmond ligt vooral het afvoeren van baggerspeciëestroom richting de Noordzee (ad1) kritisch in de planning waardoor stagnatie dreigt in het geval er voor 1 oktober a.s. geen oplossing komt. Indien dit niet lukt dan zal het werk stagneren wat leidt tot omvangrijke consequenties in geld en tijd voor Zeetoegang IJmond, omdat de opdrachtnemer de rekening hiervoor bij RWS zal leggen. Een exacte kosteninschatting is nu niet goed te maken. Stilstand van het project loopt in de miljoenen euro's per maand.

Nieuwe Sluis Terneuzen

Voor het project Nieuwe Sluis Terneuzen moet in totaal nog 8-9 miljoen m^3 grond/baggerspecie worden afgegraven en afgevoerd. Voor het project Nieuwe sluis Terneuzen zijn dezelfde twee negatieve gevolgen bekend, maar deze lijken minder tijds kritisch:

1. Grondstroom met PFAS van de bouwlocatie naar de Westerschelde: Dit betreft een baggerspeciëestroom waarin PFAS is aangetoond. Op basis van het THK is het per 1 oktober a.s. niet meer mogelijk om PFAS houdende baggerspecie te verspreiden in Westerschelde. Op dit moment gaat het om 60.000 m^3 baggerspecie. Het komende half jaar wordt er ongeveer nog 80.000 m^3 verwacht. Vanaf 1 april 2020 tot einde 2020 betreft het nog eens enkele honderdduizenden m^3 's.
2. Grondstroom van bouwlocatie naar baggerdepot: Dit betreft een baggerspeciëestroom (waterbodembodem) waar PFAS is aangetoond. Op basis van de PFAS problematiek is het niet meer mogelijk dit materiaal, met een geschatte omvang van 10.000 m^3 af te voeren naar een diepe plas of baggerspecie depot.

Consequenties Nieuwe Sluis Terneuzen

Voor de nieuwe Sluis Terneuzen ligt het afvoeren van respectievelijk 60.000 m^3 en 80.000 m^3 baggerspecie op het kritieke pad van de planning. Het project is bezig met een mogelijke oplossing door het instellen van een tijdelijke opslaglocatie (kosten orde grootte €1 mln. tot april 2020). Als dit lukt wordt het acute probleem onder 1. en 2. uitgesteld. Echter, op lange termijn kan niet de alle baggerspecie hier worden opgeslagen. Daarnaast moet de tijdelijke locatie binnen de duur van het project, voor 2024, ontmanteld

worden. Een exacte kosteninschatting is nu niet goed te maken. Stilstand van het project loopt in de miljoenen euro's per maand.

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl;
(10)(2e) - DBO(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) (2e) (10)(2e) -
DGRW(10)(2e)@minienw.nl
From: (10)(2e) - DGRW
Sent: Mon 10/7/2019 1:54:25 PM
Subject: bespreken stukken PFAS
Received: Mon 10/7/2019 1:54:27 PM
[FW: Spoedverzoek inschatting Deltares](#)
[Nota ter info PFAS](#)
[Oplegger bij advies Deltares.docx](#)
[concept kamerbrief versie 7 oktober.DOCX](#)

Hoi (10)(2e) (10)(2e)

Zie bijgevoegd:

▽ Aangepaste Kamerbrief (wijzigingen zichtbaar)

- Zie onderaan deze mail heel kort de kritiek punten uit de ingekomen brieven (cumela, tln, bog). Zien jullie nog punten die we in de brief moeten opnemen.
- Bij mij nog twijfel of we in de brief nu niet ook moeten opnemen dat bovenstroomse toepassing ook in andere oppervlaktewaterlichamen is toegestaan mits je de situatie niet verslechter (meten aan beide kanten).

▽ Korte oplegger bij advies Deltares

Hebben jullie om 15:00 uur tijd om vervolgstappen te bespreken?

Betreft RWS:

- ▽ RWS geeft geen helder beeld van wat zij vinden van het advies van Deltares. RWS stelt eigenlijk alleen maar vragen (zie bijgevoegde mail).
- ▽ RWS heeft op verzoek van Min een aparte nota gemaakt (wordt op verzoek van (10)(2e) bij elkaar gevoegd). (zie bijgevoegd)

Groet, (10)(2e)

Genoemde knelpunten in brieven:

TLN/ CUMELA:

- ▽ Door 0,1 op landbouw en natuur is veel grond niet vrij toepasbaar – zeker na 1 oktober.
- ▽ Vrees gebrek aan vrij toepasbare grond
- ▽ Labs- capaciteit
- ▽ Bodemkwaliteitskaart duurt vele maanden om op te stellen
 - (Antwoord: vaststellen van een bodemkwaliteitskaart is een besluit van algemene strekking waarop de Awb-procedure van toepassing is, maar het is niet verplicht om bij de vaststelling van dit besluit de uniforme openbare procedure (afdeling 3.4) toe te passen. Zie [de FAQ over het vaststellen van een bodemkwaliteitskaart](#) onder het kopje “Bodemkwaliteitskaart onder generiek beleid”.)

BOG:

- ▽ Ontbreken van lozingsnormen (water, bodem en riloering). Bevoegd gezag niet in staat om snel tot norm te komen. Risico voor inrichtingen.
- ▽ Diep plassen zijn dicht
- ▽ Toepassen in onderwater en onder grondwater moet ruimer
- ▽ Capaciteit veldwerk en labs
- ▽ Interpretatieverschillen, zoals:
 - Wel/niet directe handhaving
 - Onderzoeksplicht ook bij andere onderzoeken dan met doel grondverzet en baggerwerk?
 - Interpretatie over wat is bovengrond?
 - Welke analysepakket ?
 - ¶ Antworod We hebben een standaard adviespakket.

Oplegger bij advies Deltares:

Het advies van Deltares maakt onderscheid in:

- 'sedimentdelende' (open) systemen, en
- (met sluizen) gesloten systemen.

Ook maakt het advies onderscheid tussen aanlegbagger en onderhoudsbagger.

Specifiek is aandacht besteed aan het project Zeetoegang IJmond en het Rotterdamse havengebied

Advies:

	sedimentdelend systeem zoals rotterdamse havengebied	In geval van een (door sluizen of dammen) gesloten systeem
Onderhoudsbaggerspecie	Verspreiden op noordzee leidt niet tot extar belasting, etventueel tijdeffect	Geen sprake van natuurlijk gelegen benedenstrooms gebied. Baggerspecie komt normaal gesproken niet in zee terecht
Aanlegspecie (wordt aan een systeem toegevoegd)	x	geen sprake van natuurlijk transport naar zee

"Om het praktische effect daarvan in te schatten [RV: bij Zeetoegang IJmond] <.....>Het beoogde materiaal dat verspreid zou worden naar zee betreft:

- Bagger aan de zeekant à zou volgens onze memo onder de nadere uitleg van het THP kunnen vallen, ook het deel dat formeel bij het waterlichaam NZK hoort
- 'droge waterbodem' à zou in huidige THP al verspreid mogen worden mits schoon. De verwachting is inderdaad dat het droge materiaal schoon is.
- Aanlegbagger in het NZK (aan de landwaartse kant van de sluizen) à zou volgens onze memo niet onder de nadere uitleg van het THP vallen. Dat betekent dat de toplaag (licht verontreinigd) niet op zee verspreid zou mogen worden, de diepere lagen wel mits schoon (de verwachting is dat de diepere lagen schoon zijn).

To: (10)(2e) - DGRW(10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl
Cc: (10)(2e)(10)(2e)(WVL)(10)(2e)@rws.nl; (10)(2e)(WVL)(10)(2e)@rws.nl; (10)(2e)
(BS)(10)(2e)@rws.nl; (10)(2e)(BS)(10)(2e)@rws.nl; (10)(2e)(10)(2e)(WVL)(10)(2e)@rws.nl; (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e)(CD)(10)(2e)@rws.nl
From: (10)(2e) (BS)
Sent: Mon 10/7/2019 11:55:20 AM
Subject: FW: Spoedverzoek inschatting Deltares
Received: Mon 10/7/2019 11:55:25 AM

Beste (10)(2e), (10)(2e),

Hierbij de reactie van RWS m.b.t. Deltares advies.

Tav de vraag wat is de impact op RWS projecten van het (onrijpe) advies van Deltares?

- DGWB vraagt aan RWS hoe het advies uitwerkt voor projecten. Dat is op zo'n korte termijn niet te doen om meerdere redenen. Dat vergt namelijk maatwerk. Het advies van Deltares bevat heel veel details die allemaal (juridische en technische) vragen oproepen*. Ook is het advies onrijp/ niet compleet want beperkt tot Rotterdamse havens en Zeesluis IJmuiden. Deltares geeft ook aan nog tenminste maand nodig te hebben om de rest van het advies uit te werken. Uitwerking voor alle projecten is dus niet te geven.
- Eerder hanteerde het THK al - onbedoeld - de (louter juridisch-administratieve) grens van het oppervlaktewaterlichaam. Komt daar nu door het Deltares advies een nieuwe feitelijke grens bij? Namelijk een sluis (of andere vergelijkbare kunstwerken) / de grens tussen 'sedimentdelende systemen'. Een extra beperking bovenop het THK dus. Dat gaat veel meer in de richting een definitief handelingskader.
- Hoe meer details, en mitsen en maren hoe moeilijker het wordt voor de uitvoering en hoe groter de kans op fouten, fouten die niemand (m'n handhaving) wil maken in dit dossier met vergrootglas erop. Daarom vergt dit zorgvuldig uit te zoeken in het definitieve kader.
- Het verstandig om terug te gaan naar de essentie en de bedoeling van het THK = tijdelijke invulling van de zorgplicht/ standstill:
 - o dat is op hoofdlijnen gedaan rekening houdend met de belangrijkste risico's.
 - o er is nog meer onderzoek en tijd nodig om tot een definitief kader te komen
- In feite wordt met deze route alvast een voorschot genomen op het definitieve kader door deze gedetailleerdheid/ onderbouwing van het definitief kader nu al met stoom en kokend water in te willen vullen.

*Het advies van Deltares roept juridische en technische vragen op, onder andere:

1. Belangrijk is dat in het advies een eenduidige terminologie wordt gehanteerd. Dat gebeurt nu niet (in de hele discussie overigens niet). Materiaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewaterlichaam = baggerspecie, behoudens materiaal uit een droge oeverzone = droge bodem / landbodem. Termen als 'aanlegbagger', 'droge waterbodem', 'droge bagger' etc. zorgen voor nog meer verwarring.
2. Wat is nu precies de redenering voor de aanlegbagger? Zegt Deltares dat je daarvoor categorisch kan zeggen dat het daar toch wel aan voldoet omdat het ouder is dan de pfas-lozingen? Is dat realistisch en conforme onze eigen verwachtingen? Hoeft dit materiaal dan ook niet meer te worden onderzocht / bemonsterd?
3. Voor Noordzeekanaal is in onze ogen wel sprake van een netto natuurlijkflux.
4. De te ontgraven specie uit de droge waterbodem ten behoeve van de aanleg van de sluis mist de nuance dat een deel eerder uit het systeem is onttrokken en de rest onderdeel uitmaakt van het kustfundament. En daarmee indirect ook onderdeel uitmaakt(e) van de Noordzee. De samenstelling van het zand komt overeen met van de Noordzee. De duinen zijn tenslotte gevormd door de wind uit zand uit zee.)

Tav de Kamerbrief

In de conceptkamerbrief staat nu dat toepassing benedentrooms kan ('De voor PFAS gehanteerde norm geldt niet binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam of stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen').

Dat is dus prima. Maar er staat ook tussen haken: . [Als onderdeel van de stappen naar het definitieve kader zal ik een aanvullende expert opinie opvragen bij Deltares over de benedenstroomse verspreiding van baggerspecie. Een eerste inschatting laat zien dat....]

- Rode toevoeging weglaten want de inschatting is te onrijp en bovendien slechts toegespitst op 2 projecten.

Ten tweede: De passage dat zonder/vóór het handelingskader bagger met ongenormeerde stoffen slechts toegepast mocht worden onder de detectielimiet. Dat is voor toepassingen in oppervlaktewater nergens op gebaseerd en zelfs voor toepassingen op landbodem voor discussie vatbaar.

Vraag aan DGWB: Wat wordt nu de laatste versie van de kamerbrief (gezien het feit dat DGWB nog opm van de Stas gaat verwerken?)

Namens de collega's

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW [(10)(2e)]@minienw.nl]

Verzonden: maandag 7 oktober 2019 10:48

Aan: (10)(2e) (BS); (10)(2e) [(10)(2e)] - BSK; (10)(2e) - BSK; (10)(2e)(10)(2e)(10)(2e) (WVL); (10)(2e) (WVL); (10)(2e) (BS); (10)(2e) (BS)

CC: (10)(2e) [(10)(2e)](2e) [(10)(2e)] - DGRW; (10)(2e); (10)(2e) [(10)(2e)] - DGRW

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Urgentie: Hoog

Ho (10)(2e)(10)(2e)(10)(2e)(10)(2e)

Zie onderstaand de passage uit de Kamerbrief over verspreiding van baggerspecie. Dit is uit de versie van afgelopen vrijdag. De Stas heeft dit weekend nog aanvullende vragen gesteld. Die zal ik verwerken.

→ Kunnen jullie vanuit RWS een beoordeling geven van het advies van Deltares? Hoe werkt het advies uit voor projecten? Wat zou daarover in de Kamerbrief opgenomen moeten worden?

→ lukt dat om uiterlijk 12:30 te sturen?

Dit is de reactie van de Stas de passage van de kamerbrief:

Dit lijkt niet te gaan over de kern van de verduidelijking - aangeven dat waterschappen op veel plaatsen goed uit de voeten kunnen met stroomafwaarts, maar dat het probleem ontstaat bij de overgang tussen twee waterlichamen- omdat gesproken wordt van binnen hetzelfde waterslichaam. Nu kan een stroomgebied zich echter ook uitstrekken tot een ander waterlichaam (bijv IJssel- IJsselmeer), om daar onduidelijkheden te voorkomen is dit verduidelijkt in het kader

(10)(2e)

Passage kamerbrief

11.1 en 10.2.g

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Verzonden: vrijdag 4 oktober 2019 17:41

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) [(10)(2e)] (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) [(10)(2e)] - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) [(10)(2e)] - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

CC: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e)(10)(2e)(10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) buit in ver <(10)(2e)@minbzk.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e)

(10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

In vervolg op mijn mail van gisteren bijgevoegd het voorlopig advies.

Nog een opmerking ter toelichting. Ons advies maakt onderscheid tussen 'sedimentdelende' (open) systemen en (met sluizen) gesloten systemen en tussen aanlegbagger en onderhoudsbagger. Om het praktische effect daarvan in te schatten heb ik vanmorgen even contact gehad met (10)(2e) (10)(2e). Het beoogde materiaal dat verspreid zou worden naar zee betreft:

- Bagger aan de zeekant → zou volgens onze memo onder de nadere uitleg van het THP kunnen vallen, ook het deel dat formeel bij het waterlichaam NZK hoort
- 'droge waterbodem' → zou in huidige THP al verspreid mogen worden mits schoon. De verwachting is inderdaad dat het droge materiaal schoon is.
- Aanlegbagger in het NZK (aan de landwaartse kant van de sluizen) → zou volgens onze memo niet onder de nadere uitleg van het THP vallen. Dat betekent dat de toplaag (licht verontreinigd) niet op zee verspreid zou mogen worden, de diepere lagen wel mits schoon (de verwachting is dat de diepere lagen schoon zijn).

Wat ons betreft is er tot maandag nog gelegenheid voor telefonisch of e-mailcontact. Vanaf maandochtend ben ik in het buitenland en niet bereikbaar, maar kunnen jullie voor de inhoud contact opnemen met (10)(2e) (10)(2e) en voor meer algemene zaken over het advies met (10)(2e) (10)(2e). We hopen dit voorlopig advies jullie helpt om het THP op een goede manier verder vorm te geven.

Hartelijke groet,

Mede namens (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e).

(10)(2e)

(10)(2e)

T (10)(2e)

E (10)(2e)@deltares.nl

Deltares

www.deltares.com

Postbus 177
2600 MH Delft

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 15:44

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

CC: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) buit in ver <(10)(2e)@minbzk.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

N.a.v. mijn telefoongesprek met (10)(2e) en (10)(2e) rond lunchtijd, heb ik binnen Deltares gezocht naar een kust/mariene morfoloog, omdat het primair gaat over het gedrag van bagger/slib en in tweede instantie met milieuchemische processen (PFAS-binding van en 'loslating' van slib). (10)(2e) is bereid vóór maandag een korte notitie op te stellen waarin hij een vergelijking zal maken tussen 'slib gericht verspreiden in een gebied wat verder uit de kust (cf. Bbk)' en slib dat van nature vanuit de riviermonding wordt getransporteerd naar zee. De notitie gaat vooral over verschillen in ruimte (de plek waar het in zee komt) en tijd (reistijden) en zal kwalitatief van aard zijn.

Planning:

110223

0152

- Vrijdag (morgen) rond lunchtijd rondt (10)(2e) een concept af
- (10)(2e) vult begin van de middag aan rondt samen met (10)(2e) en (10)(2e) de memo af
- Vrijdag eind van de middag: verzending van de memo naar de groep in deze mail.

@ (10)(2e) (10)(2e)

- (10)(2e) zou in elk geval geholpen zijn met geschatte volumes die komend jaar vanuit binnenlandse waterlichamen op zee wordt verspreid (liefst voor alle plaatsen in NL waar dat plaatsvindt).
- Hebben jullie enig idee van de verhouding verspreidbaar/niet-verspreidbaar in de diverse havengebieden?
- Ik denk dat hij de 'los'-locaties weet, maar het kan geen kwaad om die ook te vermelden.

@ (10)(2e)

- Als je meer informatie wil die waarschijnlijk bij RWS beschikbaar, wil je dat direct vragen aan (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e) (met cc aan mij).

Ik hoop dat we hiermee op een goede manier invulling geven aan de vraag van de Stas, maar als er zaken missen of als wij zaken op een andere manier hebben geïnterpreteerd, laat het zsm weten.

Hartelijke groet

(10)(2e)

(10)(2e)

T (10)(2e)

E (10)(2e) @deltares.nl

Deltares

www.deltares.com

Postbus 177
2600 MH Delft

From: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Sent: donderdag 3 oktober 2019 13:31

To: (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Cc: (10)(2e) <(10)(2e) @deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) <(10)(2e) @rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbzk.nl>

Subject: Spoedverzoek inschatting Deltares

Importance: High

Beste allen,

Vanochtend was een gesprek met de Staatssecretaris over de werking van het Tijdelijk Handelingskader PFAS. De Staatssecretaris wil graag (met spoed) een expert opinie over het verspreiden van baggerspecie/waterbodembodem op de Noordzee.

Zojuist heb ik dit telefonisch toegelicht aan (10)(2e). Hij neemt contact op met (10)(2e). Ook RWS is nodig voor deze inschatting. Ik zal nog bij RWS uitvragen wie vanuit RWS informatie kan aanleveren over volumes en locaties van verspreiding.

Vraagstuk

- Het tijdelijk handelingskader is opgesteld als invulling van de zorgplicht om op een verantwoorde wijze verzet van grond en baggerspecie mogelijk te maken en tegelijkertijd te zorgen dat er geen onaanvaardbare risico's voor mens en milieu optreden. Het THK is erop gericht te zorgen dat PFAS-houdend bodemmateriaal zich niet verder verspreid in ons (water)systeem dan het van nature ook zou (kunnen) doen. Omdat we vooral voor waterbodembodem en voor de overgang van baggerspecie van zoet naar zout water nog veel te weinig informatie en concrete data hebben om een definitief kader te bepalen, gaan we uit van de stand stil benadering. Dat geeft ons tijd om op basis van metingen en nader onderzoek tot een reële invulling van het (definitieve) handelingskader te komen en te werken aan een meer integrale benadering van waternormen (met name KRW-normen) en bodemnormen.

- Op dit moment staat in het tijdelijk handelingskader dat pfas-houdende baggerspecie benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam toegepast mag worden, zonder toetsing aan de norm (detectielimiet). In de praktijk leidt dit tot grote knelpunten bij het verspeiden van baggerspecie/waterbodembod van havens en projecten (zeesluis IJmuiden) op de Noordzee. Voorstel is nu om op zeer korte termijn een nadere uitleg te geven aan het handelingskader (met kamerbrief). Met die nadere uitleg wordt geregeld dat verspreiding van pfas-houdende baggerspecie ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichaam mogelijk wordt.
- De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen geldt in principe zowel voor de overgang van bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer.
- Aannahme is dat dit in overeenstemming is met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd.

Verzoek:

- Maandagochtend wil de Stas al graag een eerste inschatting hebben op de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen.
- Vervolgens zou een expert opinie opgesteld moeten worden waarin ook nader wordt ingegaan op het effect. Insteek is om dit op korte termijn te hebben. Zij vraagt dan ook wat mogelijk is om binnen 1-3 weken hierover op te kunnen leveren. Deze tijdsinschatting is maandag al nodig.

Alvast veel dank, ik hoop dat we aan het verzoek van de stas kunnen voldoen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: Antw: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Onderwerp: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e), (10)(2e),

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

- a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)
- b. Tijdsplanning:
 - i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)
 - ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.
- c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares
 - i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.
 - ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e) van (10)(2e) van Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)
(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message.

Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message.

Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: (10)(2e) (BS) (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) - DGB (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) -
DGB (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e)(10)(2e)(WVL) (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) -
DGRW (10)(2e)@minienw.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e)(GPO) (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e)(10)(2e) (10)(2e)@vnsc.eu; (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e)@vnsc.eu; (10)(2e) - DBO (10)(2e)@minienw.nl; (10)(2e) (BS) (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e)
(BS) (10)(2e)@rws.nl; (10)(2e) (BS) (10)(2e)@rws.nl
From: (10)(2e) (BS)
Sent: Mon 10/7/2019 12:12:49 PM
Subject: Nota ter info PFAS
Received: Mon 10/7/2019 12:13:01 PM
[RWS-2019 36184 RWS Nota t info Minister ZTIJ PFAS\(2\).docx](#)
[190925-Concept Beslisnota - Verduidelijking van het Tijdelijk Handelings....docx](#)

Beste collega's,

Op verzoek van de Minister is er een korte nota ter info voor Minister en Staatssecretaris opgesteld. DG RWS is akkoord, de Nota ligt nu bij DBO.

Mocht dit vragen oproepen, dan weten jullie mij te vinden.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

.....
RWS Bestuursstaf

Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag
Postbus 20906 | 2500 EX Den Haag
.....

M (10)(2e)

(10)(2e)@rws.nl
.....

Aan de Minister
CC Staatssecretaris

RWS Bestuursstaf

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20906
2500 EX Den Haag
T (10)(2e)
F
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

(10)(2e)
(10)(2e)

T (10)(2e)
(10)(2e)@rws.nl

Datum

7 oktober 2019

Kenmerk

RWS-2019/36184

Bijlage(n)

1. Conceptnota PFAS

nota ter informatie

Stand van zaken PFAS

Inleiding

Op uw verzoek informeer ik u hierbij over de actuele stand van zaken rondom PFAS. Op donderdag 26 september is bijgevoegde beslisnota (bijlage 1) en concept kamerbrief aan de Staatssecretaris voorgelegd. U heeft deze nota in CC ontvangen. Maandag 30 september is deze nota besproken met de Staatssecretaris.

Kernboodschap

De Staatssecretaris heeft ervoor gekozen de kamerbrief nog niet te verzenden. De brief is noodzakelijk om, Rijkswaterstaat, de marktpartijen (de opdrachtnemers) en de ILT de benodigde duidelijkheid te geven over het Tijdelijk Handelingskader. Zonder deze kamerbrief kunnen een aantal projecten (Zeetoeegang IJmond en Nieuwe Sluis Terneuzen) hun grond niet verspreiden in een ander oppervlaktewaterlichaam. Het ligt nu in de lijn der verwachting dat er financiële claims binnenkomen van de opdrachtnemer, bij Rijkswaterstaat.

De Staatssecretaris wil een bredere brief sturen over het Tijdelijk Handelingskader, waarmee alle tekortkomingen worden opgelost en niet alleen over het "issue oppervlaktewaterlichaam". Hiervoor heeft de staatssecretaris een aantal inhoudelijke vragen laten uitzetten, o.a. bij Deltares. Elke dag dat de brief later wordt verstuurd, na 1 oktober, neemt de kans op claims bij projecten toe.

Gevolgen

Een exacte kosteninschatting is nu niet te maken. Maar de meerkosten voor de Zeetoeegang IJmond bedragen minimaal €10 mln. per maand. Voor het project Nieuwe Sluis Terneuzen is het lastiger te bepalen, maar ook dit gaat om meerdere miljoenen euro's per maand. Terneuzen en IJmond zijn de op dit moment urgente projecten, waarvan de gevolgen op dit moment - grosso modo - in beeld zijn. In de nota is ook een eerste inventarisatie opgenomen van alle andere RWS-projecten. In het geval dat er niet gewerkt kan worden conform het voorstel dat is opgenomen in de nota en Kamerbrief, ligt het in de lijn der verwachtingen dat dit

ook gevolgen – financieel en qua planning – zal hebben voor (een deel) van deze projecten. En dat geldt zo wel voor aanleg als beheer en onderhoud.

Datum

7 oktober 2019

Kenmerk

RWS-2019/36184

Bijlage(n)

1

(10)(2e)

(10)(2e)

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Verzonden: maandag 7 oktober 2019 11:03

Aan: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl>
CC: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbzk.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Onderwerp: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Beste (10)(2e)

Mijn collega (10)(2e) en ikzelf kunnen morgen aanschuiven bij het overleg met de staatsecretaris. Met de opsteller en een van de reviewers van het advies zitten de inhoudelijk meest betrokkenen m.b.t. het verspreidingsgedrag van baggerspecie aan tafel.

Mochten er nog vragen zijn over het advies dan horen we die graag zodat we daarmee nog rekening kunnen houden in onze voorbereiding voor morgen. Waar en wanneer precies moeten wij ons melden?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

-----Original Message-----

From: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Sent: vrijdag 4 oktober 2019 18:09

To: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbzk.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Subject: RE: Spoedverzoek inschatting Deltares

Importance: High

Beste (10)(2e) en anderen

Dank voor dit snelle en toch weloverwogen advies.

De inhoudsanalyse nog intern worden besproken, daar komen anderen op terug.

De staatsecretaris is zeer blij dat het lukt om maandag een definitief advies uit te brengen, ik ga er vanuit dat RWS reageert op eventuele onvolkomenheden, het advies is echter onafhankelijk en van jullie. We willen rond lunchtijd een nota met de vragen en antwoorden naar de stas sturen, ter voorbereiding op het overleg van dinsdag. Dus graag voor 11.00 uur, definitief advies naar (10)(2e).

De staatsecretaris wil graag dat deltaris zelf het advies toelicht, dus mijn dringende verzoek om dinsdag (12.45- 13.30) aan te schuiven bij het overleg met haar. Ik begrijp dat (10)(2e), de adviseur zelf in het buitenland zit, dan graag iemand anders die inhoudelijk echt is ingevoerd en het advies kan toelichten.

Met vriendelijke groet

(10)(2e)

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl>

Datum: vrijdag 04 okt. 2019 5:40 PM

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rws.nl>

(10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - BSK
<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW
<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)
<(10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e) - BSK
<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e)@minienw.nl>>
Kopie: Jos Vink <(10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e) (BS)
<(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) (WVL)
<(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e)
<(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) buitenveld
<(10)(2e)@minbzk.nl>, (10)(2e)@minbzk.nl>, (10)(2e)
<(10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e)@deltares.nl>
(10)(2e)@deltares.nl>, (10)(2e)@deltares.nl>

Onderwerp: RE: Spoorverzoek inschatting Deltares

Beste allemaal,

In vervolg op mijn mail van gisteren bijgevoegd het voorlopig advies.

Nog een opmerking ter toelichting. Ons advies maakt onderscheid tussen 'sedimentdelende' (open) systemen en (met sluizen) gesloten systemen en tussen aanlegbagger en onderhoudsbagger. Om het praktische effect daarvan in te schatten heb ik vanmorgen even contact gehad met (10)(2e) (RWS omgevingsmanager ZTY). Het beoogde materiaal dat verspreid zou worden naar zee betreft:

- * Bagger aan de zee kant --> zou volgens onze memo onder de nadere uitleg van het THP kunnen vallen, ook het deel dat formeel bij het waterlichaam NZK hoort
- * 'droge waterbodem' --> zou in huidige THP al verspreid mogen worden mits schoon. De verwachting is inderdaad dat het droge materiaal schoon is.
- * Aanlegbagger in het NZK (aan de landwaartse kant van de sluizen) --> zou volgens onze memo niet onder de nadere uitleg van het THP vallen. Dat betekent dat de toplaag (licht verontreinigd) niet op zee verspreid zou mogen worden, de diepere lagen wel mits schoon (de verwachting is dat de diepere lagen schoon zijn).

Wat ons betreft is er tot maandag nog gelegenheid voor telefonisch of e-mailcontact. Vanaf maandochtend ben ik in het buitenland en niet bereikbaar, maar kunnen jullie voor de inhoud contact opnemen met (10)(2e) (10)(2e) en voor meer algemene zaken over het advies met (10)(2e) (10)(2e). We hopen dit voorlopig advies jullie helpt om het THP op een goede manier verder vorm te geven.

Hartelijke groet,

Mede namens (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e).

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

E

(10)(2e)@deltares.nl<(10)(2e)@deltares.nl>

[Logo]<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.deltares.com%2F&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605769921&data=giH7uH09L98snHyrd5erwkHiMYye5OtaBNkOmVbfJcA%3D&reserved=0>>

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=www.deltares.com&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605769921&data=giH7uH09L98snHyrd5erwkHiMYye5OtaBNkOmVbfJcA%3D&reserved=0><<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.twitter.com%2Fdeltares&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605769921&data=i8fUaBDZWu5lmmrv%2BC0o1YDI%2BLaxyVd67pEJ30Aj0w%3D&reserved=0>>

Postbus 177

2600 MH Delft

[Deltares Twitter]

<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.twitter.com%2Fdeltares&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605769921&data=i8fUaBDZWu5lmmrv%2BC0o1YDI%2BLaxyVd67pEJ30Aj0w%3D&reserved=0>>

Linkedln]<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.linkedin.com%2Fcompany%2F217430&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605769921&data=FVWKLdZY09vWzOVbrzrZDZ1JcNQQRnDUPL6sMln2lcU%3D&reserved=0>>

Facebook]<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fpages%2FDeltares%2F154189334634001&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605769921&data=gKoGNRTOpUISCsBE50TcowmBOO%2FOWmmV2x1sRymp%2BkM%3D&reserved=0>>

Aan: (10)(2e) - DGRW < (10)(2e) @minienw.nl< (10)(2e) @minienw.nl>>; (10)(2e) @rivm.nl< (10)(2e) @rivm.nl>>; (10)(2e) (BS) < (10)(2e) @rws.nl< (10)(2e) @rws.nl>>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW < (10)(2e) @minienw.nl< (10)(2e) @minienw.nl>>; (10)(2e) (10)(2e) - BSK < (10)(2e) @minienw.nl< (10)(2e) @minienw.nl>>; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW < (10)(2e) @minienw.nl< (10)(2e) @minienw.nl>>; (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl< (10)(2e) @deltares.nl>>; CC: (10)(2e) < (10)(2e) @deltares.nl< (10)(2e) @deltares.nl>>; (10)(2e) (BS) < (10)(2e) @rws.nl< (10)(2e) @rws.nl>>; (10)(2e) (WVL) < (10)(2e) @rws.nl< (10)(2e) @rws.nl>>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (WVL) < (10)(2e) @rws.nl< (10)(2e) @rws.nl>>; (10)(2e) @rivm.nl< (10)(2e) @rivm.nl>>; (10)(2e) buildin verzoek (10)(2e) @minbzk.nl< (10)(2e) @minbzk.nl>>; (10)(2e) @deltares.nl< (10)(2e) @deltares.nl>>; (10)(2e) (10)(2e) @deltares.nl< (10)(2e) @deltares.nl>>

Beste allemaal,

N.a.v. mijn telefoongesprek met (10)(2e) en (10)(2e) rond lunchtijd, heb ik binnen Deltares gezocht naar een kust/mariene morfoloog, omdat het primair gaat over het gedrag van bagger/slib en in tweede instantie met milieuchemische processen (PFAS-binding van en 'loslating' van slib). (10)(2e) (10)(2e) is bereid vóór maandag een korte notitie op te stellen waarin hij een vergelijking zal maken tussen 'slib gericht verspreiden in een gebied wat verder uit de kust (cf. Bbk) en slib dat van nature vanuit de riviermonding wordt getransporteerd naar zee'. De notitie gaat vooral over verschillen in ruimte (de plek waar het in zee komt) en tijd (reistijden) en zal kwalitatief van aard zijn.

Planning:

- * Vrijdag (morgen) rond lunchtijd rondt (10)(2e) een concept af
* (10)(2e) vult begin van de middag aan rondt samen met (10)(2e) en (10)(2e) de memo af
* Vrijdag eind van de middag: verzending van de memo naar de groep in deze mail.

@0(2(10)(2e

- * **10)(2e)** zou in elk geval geholpen zijn met geschatte volumes die komend jaar vanuit binnenlandse waterlichamen op zee wordt verspreid (liefst voor alle plaatsen in NL waar dat plaatsvindt).
- * Hebben jullie enig idee van de verhouding verspreidbaar/niet-verspreidbaar in de diverse havengebieden?
 - * Ik denk dat hij de 'los'-locaties weet, maar het kan geen kwaad om die ook te vermelden.

`@10)(2e) < (10)(2e) @deltares.nl>`

- * Als je meer informatie wil die waarschijnlijk bij RWS beschikbaar, wil je dat direct vragen aan (10)(10)(2e) en (10)(10)(2e) (met cc aan mij).

Ik hoop dat we hiermee op een goede manier invulling geven aan de vraag van de Stas, maar als er zaken missen of als wij zaken op een andere manier hebben geïnterpreteerd, laat het zsm weten.

Hartelijke groet

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e) @deltares.nl<(10)(2e) @deltares.nl>

[Logo]<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.deltares.com%2F&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&sd=1jZ YcZ3qFkycMrdPRHCez8zw4Ew4jBZWC6MvifDq9pw%3D&reserved=0>

https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=www.deltares.com&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&sd=OtiPLXVKYF5Z879DT6SRLpzXNgozoioKw8bhfMbV4Js%3D&amr=reserved=0<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.deltares.com%2F&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&sd=IjZ Ycz3qFkycMrdPRHCez8zw4Ew4jBZWC6MvifDq9pw%3D&amr=reserved=0>

Postbus 177
2600 MH Delft

[Deltares Twitter]
<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.twitter.com%2Fdeltares&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&msdata=Fol%2FJXCWPEUqdRgdsxH1JVal50B8T6jYbdW0sl3uZrE%3D&reserved=0>>

[Deltares
LinkedIn]<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.linkedin.com%2Fcompany%2F217430&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=w4JcDytk6UFpwk7Ej53mEJN78algA07te8qu%2FWpwCgE%3D&reserved=0>>

[Deltares
Facebook]<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fpages%2FDeltares%2F154189334634001&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&sdata=OsqQcAeCYvR%2BXuVhHHopgl5HZsb92%2BKFdv%2FMS4a5yhw%3D&reserved=0>>

From: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl> (10)(2e)@minienw.nl>>
Sent: donderdag 3 oktober 2019 13:31
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl> (10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (BS)
<(10)(2e)@rws.nl> (10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl> (10)(2e)@deltares.nl>;
(10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl> (10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl> - BSK
<(10)(2e)@minienw.nl> (10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minienw.nl> - DGRW
<(10)(2e)@minienw.nl> (10)(2e)@minienw.nl>>
Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@deltares.nl> (10)(2e)@deltares.nl>; (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl> (10)(2e)@rws.nl>;
(10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl> (10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl> (10)(2e)@rws.nl>;
(10)(2e) <(10)(2e)@rws.nl> (10)(2e)@rws.nl>; Piet Otte <(10)(2e)@rivm.nl> (10)(2e)@rivm.nl>;
(10)(2e) <(10)(2e)@minbzk.nl> (10)(2e)@minbzk.nl>>
Subject: Spoedverzoek inschatting Deltares
Importance: High

Beste allen,

Vanochtend was een gesprek met de Staatssecretaris over de werking van het Tijdelijk Handelingskader PFAS. De Staatssecretaris wil graag (met spoed) een expert opinie over het verspreiden van baggerspecie/waterbodem op de Noordzee.

Zojuist heb ik dit telefonisch toegelicht aan (10)(2e). Hij neemt contact op met (10)(2e). Ook RWS is nodig voor deze inschatting. Ik zal nog bij RWS uitzagen wie vanuit RWS informatie kan aanleveren over volumes en locaties van verspreiding.

Vraagstuk

* Het tijdelijk handelingskader is opgesteld als invulling van de zorgplicht om op een verantwoorde wijze verzet van grond en baggerspecie mogelijk te maken en tegelijkertijd te zorgen dat er geen onaanvaardbare risico's voor mens en milieu optreden. Het THK is erop gericht te zorgen dat PFAS-houdend bodemmateriaal zich niet verder verspreid in ons (water)systeem dan het van nature ook zou (kunnen) doen. Omdat we vooral voor waterbodem en voor de overgang van baggerspecie van zoet naar zout water nog veel te weinig informatie en concrete data hebben om een

definitief kader te bepalen, gaan we uit van de stand stil benadering. Dat geeft ons tijd om op basis van metingen en nader onderzoek tot een reële invulling van het (definitieve) handelingskader te komen en te werken aan een meer integrale benadering van waternormen (met name KRW-normen) en bodemnormen.

* Op dit moment staat in het tijdelijk handelingskader dat pfas-houdende baggerspecie benedenstrooms in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam toegepast mag worden, zonder toetsing aan de norm (detectielimiet). In de praktijk leidt dit tot grote knelpunten bij het verspreiden van baggerspecie/waterbodem vanuit havens en projecten (zeesluis IJmuiden) op de Noordzee. Voorstel is nu om op zeer korte termijn een nadere uitleg te geven aan het handelingskader (met kamerbrief). Met die nadere uitleg wordt geregeld dat verspreiding van pfas-houdende baggerspecie ook in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichaam mogelijk wordt.

* De nadere uitleg van de term verspreiding van baggerspecie in hetzelfde oppervlaktewaterlichaam naar verspreiding van baggerspecie in stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen geldt in principe zowel voor de overgang van bijvoorbeeld havens naar zee als voor rivieren naar het IJsselmeer.

* Aanname is dat dit in overeenstemming is met stand stil: bagger wordt alleen daarheen verspreid waar het van nature ook heen zou worden gevoerd.

Verzoek:

* Maandagochtend wil de Stas al graag een eerste inschatting hebben op de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen.

* Vervolgens zou een expert opinie opgesteld moeten worden waarin ook nader wordt ingegaan op het effect. Insteek is om dit op korte termijn te hebben. Zij vraagt dan ook wat mogelijk is om binnen 1-3 weken hierover op te kunnen leveren. Deze tijdsinschatting is maandag al nodig.

Alvast veel dank, ik hoop dat we aan het verzoek van de stas kunnen voldoen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien M (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl <(10)(2e)@minienw.nl>

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=www.rijksoverheid.nl%2Fministeries%2Fienw&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=VulzyHuSfShpu%2B18gQAz%2BksmlkYfAgOSFrMQpBnF3U%3D&reserved=0>
<<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.rijksoverheid.nl%2Fministeries%2Fienmw&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=BOqvt%2F4yrdwrw4Gzz%2FwajM6jFTdY42ddpJr6EpCofOM%3D&reserved=0>>

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl> (10)(2e)@rivm.nl>>

Verzonden: donderdag 3 oktober 2019 12:15

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl> (10)(2e)@minienw.nl>>; (10)(2e) (BS)

<(10)(2e)@rws.nl> (10)(2e)@rws.nl>>

Onderwerp: Antw: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e),

Dank, ik krijg (10)(2e) nog even niet te pakken. Wat mij betreft spreken we af dat wij samen met Deltares proberen om die eerste inschatting richting stas te krijgen.

Mvg (10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl> (10)(2e)@minienw.nl>>

Datum: 3 oktober 2019 om 11:48:27 CEST

Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl> (10)(2e)@rivm.nl>>; (10)(2e) (BS)

<(10)(2e)@rws.nl> (10)(2e)@rws.nl>>

Onderwerp: deltares spoedverzoek

Ha (10)(2e) (10)(2e)

Ik stuur straks een bredere mail met afspraken en acties van overleg zojuist.

Hieronder alvast de actie richting Deltares:

1) Met spoed een expert opinie opvragen bij Deltares

a. Vraag: Over de vraag of de vrijgekomen baggerspecie bij de Zeesluis en havens daadwerkelijk daar wordt toegepast waar het van nature naartoe zou stromen (en wat is effect?)

b. Tijdsplanning:

i. Uiterlijk maandagochtend een eerste inschatting nodig (wat denkt Deltares?)

ii. Een advies van Deltares (de daadwerkelijke expert opinie) kan daarna volgen.

c. Wie? vraag met spoed uitzetten bij Deltares

i. RWS, RIVM, DGWB hebben contact over vraag.

ii. DGWB moet wel opdracht geven of loopt opdrachtverlening aan Deltares via RWS?

Ik zal nu contact opnemen met (10)(2e) van Deltares. Op welke manier koppelen we RWS, RIVM en Deltares aan dit spoedverzoek?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien M (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl <(10)(2e)@minienw.nl>

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=www.rijksoverheid.nl%2Fministeries%2Ffenw&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=VulzyHuSfShpu%2B18gQAz%2BksmlkYfAgOSFrMQpBnF3U%3D&reserved=0>
<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.rijksoverheid.nl%2Fministeries%2Ffenw&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=BOqvt%2F4yrdwrv4Gzz%2FwajM6jFTdY42ddpJr6EpCOfOM%3D&reserved=0>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=www.rivm.nl&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=ggf4JsUb3J%2BqpxnrARsc2WPmfgxA1ksSbGUzjIW9cU0%3D&reserved=0>
<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.rivm.nl%2Ffen&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=mcJf98tEj3J6leykTpFnzt%2BXaPE5zG0ZXJhmlcO9m8%3D&reserved=0> De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=www.rivm.nl%2Ffen&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=jBzwXVlQieDfgCJzLR8wOr3vQgVGk6%2BstQDJoPGu570%3D&reserved=0>
<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.rivm.nl%2Ffen&data=02%7C01%7C%7Caf1f3e4d07ec4084872208d74b08200d%7C15f3fe0ed7124981bc7cfe949af215bb%7C0%7C0%7C637060370605779916&data=df%2BDgjbHeqeH%2F2FAwZYJTWMij8TJO6ILRcY7YuCq7k%3D&reserved=0> Committed to health and sustainability

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly

prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: (10)(2e) - DCO (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) BS (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e)
(10)(2e) BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) -
DCO (10)(2e) @minienw.nl
Cc: (10)(2e) - DBO (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) -
DBO (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) - DBO
Sent: Wed 10/9/2019 9:55:28 AM
Subject: Opm. stas memo externe stakeholderbijeenkomst IenW/RWS
Received: Wed 10/9/2019 9:55:31 AM
[01. 20191002 concept memo bwl externe stakeholderbijeenkomst.pdf](#)

Allen,

De staatssecretaris heeft in de notitie over de externe stakeholderbijeenkomst stikstof verzocht rekening te houden met de vragen die mogelijk ook over PFAS worden gesteld en gevraagd om in deze bijeenkomst aan te geven dat voor PFAS een structureel overleg wordt ingericht (t.i.; we zullen het Overleg Fysieke Leefomgeving vragen hoe we dit kunnen inrichten). Zie bijgevoegd haar opmerkingen. Wellicht goed om met DGWB (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) en DCO (10)(2e) te schakelen.

Hartelijke groet,

(10)(2e) (2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Bestuursondersteuning
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

T: (10)(2e)

E: (10)(2e) @minienw.nl

Minister
Staatssecretaris

Laten we er rekening mee houden dat er bij die bijeenkomst ook vragen gesteld worden over PFAS. Het zijn immers deels dezelfde partijen. Belangrijk om aan te geven dat ook voor PFAS ook een overlegstructuur komt- check formulering even met (10)(2e)

Bestuurskern
Directie Communicatie

(10)(2e)

T: (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl

Rijkswaterstaat
Bestuurstaf

(10)(2e)

(10)(2e)

T: (10)(2e)
(10)(2e) @rws.nl

Datum
2 oktober 2019

memo

Externe stakeholderbijeenkomst Stikstof IenW / RWS

Samenvatting

- De gevolgen van de PAS-uitspraak van de raad van state leiden tot onzekerheid op verschillende IenW en RWS dossiers. Voor veel van onze interne en externe stakeholders is niet duidelijk of er vertraging op zal treden en zo ja hoeveel;
- Die duidelijkheid zal er waarschijnlijk niet op heel korte termijn voor alle dossier komen en is vanzelfsprekend afhankelijk van politieke besluitvorming;
- Tegelijkertijd neemt - zowel intern als extern - de behoefte aan duiding, context en informatie toe. Daarnaast leven in onze omgeving mogelijk nuttige en bruikbare ideeën die een bijdrage zouden kunnen leveren aan oplossingen;
- Daarom organiseren IenW en RWS gezamenlijk een externe stakeholderbijeenkomst waarvoor stakeholders (waaronder marktpartijen) worden uitgenodigd;
- We organiseren deze bijeenkomst eind oktober (na het herfstreces) en kunnen aanvullende bijeenkomsten organiseren in de toekomst wanneer daar behoefte aan is.

Aanleiding

De PAS uitspraak van de Raad van State levert niet alleen in (politiek) Den Haag tot vragen en onzekerheid. Ook bij andere stakeholders is men veel met dit dossier bezig. De uitspraak heeft gevolgen voor vele projecten. Voor veel partijen is niet duidelijk of er vertraging op zal treden en zo ja hoeveel.

De onzekerheid die de PAS uitspraak met zich meebrengt kunnen we niet op korte termijn wegnemen. Daarvoor zijn verdergaande (politieke) besluiten nodig. Wel kunnen we pogen onze omgeving meer mee te nemen in wat er in 'Den Haag' allemaal gebeurt om dit probleem het hoofd te bieden.

Zo bereiken ons signalen vanuit onze omgeving dat ze graag op systeemniveau (en dus niet alleen via reguliere overleggen en contacten rondom projecten) contact met ons (IenW / RWS) willen hebben over de PAS problematiek. Dat gaat verder dan alleen behoefte aan informatie.

Hoe communiceren we nu met onze externe stakeholders?

Naast contacten met beleid en de collega's van RWS krijgen onze externe stakeholders informatie vooral via kamerbrieven, persberichten, rijksoverheid.nl en de website van het programmabureau van het voormalig Programma Aanpak Stikstof (BIJ12).

Een aantal van onze partners communiceert met hun achterban via nieuwsbrieven, ledenbrieven en bijeenkomsten. IPO en VNG communiceren vooral via hun website, nieuwsbrieven en een enquête (tbv inventarisatie projecten). Binnenlandse Zaken heeft meerdere stakeholdersbijeenkomsten georganiseerd waar zij procesinformatie

gaven en er ruimte was voor presentaties over Best Practices. Ook EZK heeft een stakeholdersbijeenkomst georganiseerd.

Wat willen we bereiken?

Communicatie vanuit IenW / RWS richting onze samenwerkingspartners kan helpen om duiding te geven over wat bij dit dossier. Daarbij gaat het dan met name om procesinformatie. Bovendien biedt contact met de omgeving onze stakeholders de kans mee te denken met IenW / RWS. Niet alleen is dat goed voor de onderlinge verstandhouding, het levert ook aanknopingspunten voor verdere samenwerking.

Wie nodigen we uit?

We richten ons op alle samenwerkingspartners die worden geraakt door de stikstofuitspraak. Er is tussen IenW en RWS uiteraard veel overlap in partijen. Vanwege de contacten met de markt worden de belangrijkste marktpartijen van RWS uitgenodigd. Zie bijlage 1 voor een concept genodigdenlijst.

Uitnodiging, aanwezigen en sprekers

In de week van 7 oktober versturen we een uitnodiging voor een bijeenkomst van eind oktober. De uitnodiging wordt verstuurd namens DG's (10)(2e) Reeds open (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e). Zij zijn beiden ook aanwezig. De exacte planning van de bijeenkomst wordt nog afgestemd op hun agenda's.

Namens IenW zal DG Reeds open (10)(2e) openen. HID (10)(2e) (10)(2e) zal namens RWS een overzicht geven van de meest recente stand van zaken. (10)(2e) (10)(2e) – (10)(2e) Stikstof – is ook gevraagd en bijdrage te leveren. Naast deze sprekers is er ruim de gelegenheid voor de genodigden om een bijdrage te leveren en/of vragen te stellen.

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl;
(10)(2e) (BS) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) - DGLM (10)(2e) @minienw.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) -
DBO (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) - DGRW
Sent: Wed 10/9/2019 10:19:16 AM
Subject: Nota en Kamerbrief
Received: Wed 10/9/2019 10:19:17 AM
[nota bij kamerbrief over THK PFAS versie 1 - 9 oktober 2019.DOCX](#)
[concept kamerbrief versie 9 oktober - wijzigingen zichtbaar.DOCX](#)

Collega's

Zie bijgevoegd. Ik heb de onderstaande informatie van RWS in een beslisnota gezet. Zie tevens bijgevoegd de definitieve versie van de Kamerbrief (laatste wijzigingen op verzoek van Stas).

(10)(2e): akkoord met de beslisnota?

Ik zal dit in HPRM lijn van DGWB zetten.

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e) (BS) <(10)(2e)@rws.nl>

Datum: woensdag 09 okt. 2019 10:30 AM

Aan: (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>

Kopie: (10)(2e) - DGLM <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: tekst oplegnota M

Dag (10)(2e) (10)(2e),

Conform afspraak tussen (10)(2e) en (10)(2e) hierbij passage om in aanbiedingsnota op te nemen (ipv de tekst over ZTY zoals die er nu staat):

Voor het project Zeetoegang, waarbij 3,5 mln3 ontgraven moet worden, betekent het advies dat:

- ▽ bagger aan de zeekant verspreid kan worden (eerste inschatting globaal 2/3) op de Noordzee, er vanuit gaande dat er geen hoge piekwaarde worden aangetroffen.

- ▽ bagger aan de landkant (ca 1/3 deel) op dit moment helemaal niet verspreid of gestort kan worden indien er PFAS gedetecteerd wordt. Bekend is dat een groot deel van de baggerspecie aan die kant in ieder geval PFAS bevat. Hoe diep de verontreiniging zit is nog onbekend.

Hiermee is het risico zeer groot dat de aannemer OpenIJ op enig moment zal claimen dat er sprake is van kritieke vertraging en dat we dit niet kunnen weerleggen. De financiële schade voor I&W is dan ca. 300k€ per dag (tot op heden dus al 3 mln.). Hiertoe heeft OpenIJ al een haakje gecreëerd door RWS een brief te sturen met een "kennisgeving van een bijzondere omstandigheid". Dat het er nu op lijkt dat OpenIJ nu eventueel wel zal kunnen beginnen met het verspreiden van de baggerspecie aan de zeekant, is vanuit project en contractueel perspectief niet van doorslaggevend belang. Het is contractueel gezien aan de aannemer om te bepalen wat een optimale, integrale planning is (waarvan de vergravingswerkzaamheden slechts een onderdeel van uitmaken) waarmee hij de contractueel overeengekomen mijlpalen kan bereiken. Nog even los van de praktische haalbaarheid en beschikbaarheid (bijv. van hiervoor geëigend en beschikbaar personeel en materieel). OpenIJ zal zeer waarschijnlijk betogen dat het eerst afgraven van de zeekant niet in hun planning zat en dus dat sprake is van een verstoring die voor rekening komt van RWS. En zolang er helemaal geen oplossing is voor de met PFAS vervuilde baggerspecie aan de landkant kan OpenIJ het project ook niet opleveren.

In dit verband is het ook van belang u erop te wijzen dat de mogelijke oplossingsrichtingen – het bepalen van de achtergrondconcentraties aan zeezijde of het aanpassen van de vergunning van baggerspeciedepots – niet op korte termijn gerealiseerd kunnen worden en zeker niet binnen een maand.

Vanzelfsprekend zal RWS proberen de schade voor I&W zoveel mogelijk te beperken. De staatsecretaris heeft de intentie uitgesproken wanneer meer inzicht over deze situatie gereed is, ze zich verder zal buigen over de mogelijkheden en de onmogelijkheden voor de uitvoeringspraktijk, van onder meer deze projecten.

Groeten

(10)(2e)

Minister (cc Staatssecretaris)

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(10)(2e)
(10)(2e)

M +31(0)6- (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.nl

Datum

9 oktober 2019

Kenmerk

IENW/BSK-2019/218010

Bijlage(n)

1

beslisnota

Kamerbrief over tijdelijk handelingskader PFAS

Inleiding

Bijgevoegd treft U de laatste versie van de Kamerbrief met de stand van zaken van het tijdelijk handelingskader PFAS aan.

Na het gesprek met de Staatssecretaris op dinsdag 8 oktober over het spoedadvies van Deltares is de Kamerbrief aangepast. De staatsecretaris heeft de intentie deze brief zo spoedig mogelijk naar de Tweede Kamer te sturen.

Geadviseerd besluit

Ik adviseer u in te stemmen met verzending van de brief naar de Tweede Kamer.

Beslistermijn

Spoed.

Argumentatie

In de brief is een nadere duiding gemaakt over het begrip toepassen in oppervlaktewaterlichamen waarbij nu ook het toepassen van PFAS-houdende baggerspecie in stroomafwaarts gelegen waterlichamen mogelijk is. Dit verruimt onder meer de mogelijkheden van verspreiden van baggerspecie op de Noordzee vanuit havens en deels voor het sluizenproject Zeetoegang IJmond.

Op verzoek van de staatsecretaris is een advies gevraagd aan Deltares ten aanzien van het stroomafwaarts verspreiden van baggerspecie over de grens van waterlichamen heen, op de scheiding zoet-zout.

Specifiek is aandacht besteed aan het project Zeetoegang IJmond en het Rotterdamse havengebied. Het advies van Deltares - vanuit een bestudering van met name deze 2 locaties - maakt onderscheid in:

1. 'sedimentdelende' (open) systemen, en
2. (met sluizen) gesloten systemen.

Ook maakt het advies onderscheid tussen aanlegbagger en onderhoudsbagger.

Ad 1: In geval van een sedimentdelend systeem (zoals het Rotterdamse havengebied) leidt het verspreiden op de Noordzee niet tot een extra belasting van sediment ten opzichte van natuurlijk transport. Wel kan er, in geval de bagger verder landinwaarts gebaggerd wordt, sprake zijn van een tijdseffect.

Ad 2: In geval van een (door sluisen of dammen) gesloten systeem kan de Noordzee niet worden beschouwd als natuurlijk gelegen benedenstrooms gebied. Baggerspecie aan de landwaartse kant komt normaal gesproken niet in zee terecht.

Project Zeetoegang IJmond

Voor het project Zeetoegang IJmond, waarbij 3,5 mln³ ontgraven moet worden, betekent het advies dat:

- bagger aan de zeekant verspreid kan worden (eerste inschatting globaal 2/3) op de Noordzee, er vanuit gaande dat PFAS niet in een hoge piekwaarde wordt aangetroffen.
- bagger aan de landkant (ca 1/3 deel) op dit moment helemaal niet verspreid of gestort kan worden indien er PFAS gedetecteerd wordt. Bekend is dat een groot deel van de baggerspecie aan die kant in ieder geval PFAS bevat. Hoe diep de verontreiniging zit is nog onbekend.

Hiermee is het risico zeer groot dat de aannemer OpenIJ op enig moment zal claimen dat er sprake is van kritieke vertraging en dat we dit niet kunnen weerleggen. De financiële schade voor I&W is dan ca. 300k€ per dag (tot op heden dus al 3 mln.). Hiertoe heeft OpenIJ al een haakje gecreëerd door RWS een brief te sturen met een "kennisgeving van een bijzondere omstandigheid".

Dat het er nu op lijkt dat OpenIJ nu eventueel wel zal kunnen beginnen met het verspreiden van de baggerspecie aan de zeekant, is vanuit project en contractueel perspectief niet van doorslaggevend belang. Het is contractueel gezien aan de aannemer om te bepalen wat een optimale, integrale planning is (waarvan de vergravingswerkzaamheden slechts een onderdeel van uitmaken) waarmee hij de contractueel overeengekomen mijlpalen kan bereiken. Nog even los van de praktische haalbaarheid en beschikbaarheid (bijv. van hiervoor geëigend en beschikbaar personeel en materieel). OpenIJ zal zeer waarschijnlijk betogen dat het eerst afgraven van de zeekant niet in hun planning zat en dus dat sprake is van een verstoring die voor rekening komt van RWS. En zolang er helemaal geen oplossing is voor de met PFAS vervuilde baggerspecie aan de landkant kan OpenIJ het project ook niet opleveren.

In dit verband is het ook van belang u erop te wijzen dat de mogelijke oplossingsrichtingen (zoals besproken in het gesprek met de staatssecretaris op dinsdag 8 oktober) – het bepalen van de achtergrondconcentraties aan zeezijde of het aanpassen van de vergunning van baggerspeciedepots – niet op korte termijn gerealiseerd kunnen worden en zeker niet binnen een maand.

Vanzelfsprekend zal RWS proberen de schade voor IenW zoveel mogelijk te beperken. De staatssecretaris heeft de intentie uitgesproken wanneer meer inzicht over deze situatie gereed is, ze zich verder zal buigen over de mogelijkheden en de onmogelijkheden voor de uitvoeringspraktijk, van onder meer deze projecten.

In het gesprek met de staatssecretaris op dinsdag 8 oktober is verder onderzoek afgesproken:

- naar de verontreinigingsgraad van de diverse lagen van de betreffende waterbodem
- de achtergrondconcentraties van PFAS aan de zeezijde
- en de verspreidingspatronen van sediment langs de kust.

De staatssecretaris heeft de intentie uitgesproken wanneer meer inzicht over deze situatie gereed is, ze zich verder zal buigen over de mogelijkheden en de onmogelijkheden voor de uitvoeringspraktijk, van onder meer deze projecten.

Afstemming

Deze nota is opgesteld in afstemming met RWS.

(10)(2e)

(10)(2e)

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
Sent: Wed 10/9/2019 12:51:38 PM
Subject: RE: WIJZIGING TIJDSTIP: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS
Received: Wed 10/9/2019 12:51:39 PM

Ja, had er wel rekening mee gehouden. Moet daarna wel weer naar (10)(2e) want ik had met (10)(2e) afgesproken om over de projectplanning te spreken. Vr.gr. (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK

Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 13:50

Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW

Onderwerp: RE: WIJZIGING TIJDSTIP: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Ja kan dat?

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

Van: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 13:49

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: RE: WIJZIGING TIJDSTIP: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Hoi (10)(2e), ik ben ervan uitgegaan dat je wil dat ik daarbij aanwezig ben. Klopt dat? Vr.gr. (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 13:17

Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: FW: WIJZIGING TIJDSTIP: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e) @minienw.nl

Van: (10)(2g) (10)(2e) @minienw.nl>

Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 13:17

Aan: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>

CC: (10)(2g) <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2e)

(10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>

Onderwerp: FW: WIJZIGING TIJDSTIP: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Groet, (10)(2e)

Van: (10)(2g) <(10)(2g) @minienw.nl>

Verzonden: woensdag 9 oktober 2019 13:08

Aan: (10)(2g) <(10)(2g) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>;

(10)(2g) <(10)(2g) @minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g) @minienw.nl>; (10)(2g)

<(10)(2g) @minienw.nl> (10)(2g) <(10)(2g) @frd.shsdir.nl>

CC: (10)(2g) <(10)(2g) @minienw.nl>

Onderwerp: WIJZIGING TIJDSTIP: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Ter informatie: Het tijdstip van het gesprek met Bouwend Nederland is gewijzigd en zal nu plaatsvinden van **09:15 uur tot 10:00 uur**.

Graag doorgeven aan betrokkenen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Secretariaat staatssecretaris S. van Veldhoven

T: (10)(2e)

Van: (10)(2g)

Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 15:46

Aan: (10)(2g) <(10)(2g) @minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e) @minienw.nl>;

(10)(2g) <(10)(2g) @minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g) @minienw.nl>; (10)(2g)

<(10)(2e) @minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g) @frd.shsdir.nl>

CC: (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>

Onderwerp: NIEUWE DATUM: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Ter informatie: Onderstaand gesprek is opnieuw ingepland op **vrijdag 11 oktober van 11.00 tot 11.45 uur**.

Het overleg vindt plaats in de Rijnzaal.

Graag doorgeven aan betrokkenen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)(2e)

Secretariaat staatssecretaris S. van Veldhoven

T: (10)(2e)

Van: (10)(2g)

Verzonden: dinsdag 1 oktober 2019 09:15

Aan: (10)(2g) <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@frd.shsdir.nl>

Onderwerp: GEANNULEERD: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Ter informatie: Onderstaand gesprek komt te vervallen. Een nieuwe datum volgt spoedig.

Graag doorgeven aan betrokkenen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)(2e)

Secretariaat staatssecretaris S. van Veldhoven

T: (10)(2e)

Van: (10)(2g)

Verzonden: woensdag 25 september 2019 08:42

Aan: (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@frd.shsdir.nl>

CC: (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>

Onderwerp: AANVULLENDE INFO: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Ter informatie: (10)(2e) zal 1 oktober niet aanwezig zijn, hij zal worden vervangen door (10)(2e) van de Vereniging van Waterbouwers.

Graag doorgeven aan betrokkenen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Secretariaat staatssecretaris S. van Veldhoven

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Bestuursondersteuning

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

T: (10)(2e)

(10)(2e)@minienm.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienm

Bij een bezoek aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is een geldig legitimatiebewijs verplicht.

Van: (10)(2g)

Verzonden: woensdag 18 september 2019 13:32

Aan: (10)(2g) <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@frd.shsdir.nl>

CC: (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>

Onderwerp: AANVULLENDE INFO: NIEUW GEPLAND: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Het gesprek zal plaatsvinden in de **Rijnzaal**.

Gr (10)(2e)

Van: (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 18 september 2019 13:30

Aan: (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DBO <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2g) <(10)(2g)@frd.shsdir.nl>

CC: (10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>

Onderwerp: NIEUW GEPLAND: Gesprek Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS

Ter informatie: In de agenda van de staatssecretaris is op: **dinsdag 1 oktober van 15:30 uur tot 16:15 uur** een gesprek met Maxime Verhagen, Bouwend Nederland inzake PFAS gepland.

Dhr. Verhagen zal vergezeld worden door (10)(2e), (10)(2e) van de Vereniging van Waterbouwers en (10)(2e)

(10)(2e) TLN en (10)(2e), (10)(2e) Bouwend Nederland.
Graag voorbereiden voor de staatssecretaris en doorgeven aan betrokkenen.
Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Secretariaat staatssecretaris S. van Veldhoven

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Directie Bestuursondersteuning

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

.....
T (10)(2e)

(10)(2e) @minienm.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienm

.....
Bij een bezoek aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is een geldig legitimatiebewijs verplicht.

To: (10)(2e) - DGB[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) - ILT[(10)(2e)@ilent.nl]; (10)(2e)(10)(2e)(10)(2e)
(WVL)[(10)(2e)@rws.nl]; (10)(2e), (10)(2e) (CD)[(10)(2e)@rws.nl]; (10)(2e) -
HBJZ[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) - DBO[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e)
(BS)[(10)(2e)@rws.nl]; (10)(2e) (BS)[(10)(2e)@rws.nl]; (10)(2e)(10)(2e) - BSK[(10)(2e)@minienw.nl];
(10)(2e) - BSK[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) (BS)[(10)(2e)@rws.nl]
Cc: (10)(2e)(10)(2e) - BSK[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) - DGWB[(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e)
(10)(2e) - DGRW[(10)(2e)@minienw.nl]
From: (10)(2e) - DGRW
Sent: Wed 10/9/2019 3:26:42 PM
Subject: Definitieve kamerbrief
Received: Wed 10/9/2019 3:26:44 PM
[DEF kamerbrief tijdelijk handelingskader PFAS 9 oktober 2019.pdf](#)

Beste collega's

Heel kort. Bijgevoegd de getekende kamerbrief, die vanmiddag is verstuurd.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/10/09/stand-van-zaken-tijdelijk-handelingskader-voor-hergebruik-van-pfas-houdende-grond-en-baggerspecie>

Heel veel dank voor al jullie inbreng.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

M (10)(2e)

(10)(2e)@minienw.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienw
.....

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl]; (10)(2e) - BSK(10)(2e)@minienw.nl]
From: (10)(2e) - DBO
Sent: Wed 10/9/2019 4:49:06 PM
Subject: Voorbereidingen gesprek Bouwend NL a.s. vrijdag
Received: Wed 10/9/2019 4:49:08 PM
[Overleg over PFAS-problematiek met Bouwend Nederland.DOCX](#)

Ha (10)(2e) (10)(2e)

Vrijdag vindt het gesprek met de brancheverenigingen plaats van 9h15-10h00 (tijdstip gewijzigd). Dit overleg heeft de aandacht van de Kamer zojuist gehaald (Ziengs).

De volgende personen zullen aanwezig zijn:

- Maxime Verhagen

- (10)(2e)

buiten ver (10)(2e)

- (10)(2e)

Ik begreep van (10)(2e) dat (10)(2e) en (10)(2e) aanwezig zullen zijn. RWS heeft aangegeven ook graag aanwezig te willen zijn; lijkt mij dat dit dan op directieureniveau of (10)(2e) (10)(2e) moet zijn? Benieuwd hoe (10)(2e) hierin staat?

T.a.v. de voorbereiding; stas heeft bijgevoegd zeer uitgebreide voorbereiding vorige week al ontvangen. Vorige week hebben we besproken dat we, afhankelijk van de brief, de nota updaten. Ik ben benieuwd wat jullie hier voor ogen hebben. Gezien alle werkdruk en de kennis van de stas inmiddels op dit dossier, kan ik me voorstellen om de aanvullingen te beperken tot het volgende:

1. Een update van het (al bestaande) overzicht van knelpunten – acties, met daaraan toegevoegd de acties /onderzoeken die we noemen in de Kamerbrief (dit overzicht is ook handig voor de begrotingsbehandeling).

Vraag: zijn er naast de druk op bodemkwaliteitskaarten, nog aanvullende punten die we in de offensieve lijn 'wat kunnen partijen zelf bijdragen' opnemen? Hebben de telefoontjes van afgelopen dagen nog geleid tot aanvullende aandachtspunten?

2. De infographic met de normen van het THK (kan ik zelf toevoegen)

Ziengs kondigde net tijdens het WGO aan dat hij graag vóór de begrotingsbehandeling op basis van dit overleg een lijst van projecten wil hebben dat stil komt te liggen door PFAS. Zoals jullie vermoed ik hebben meegekregen, heeft stas aangegeven dat zij de partijen vrijdag a.s. hier naar zal vragen. Naast een lijst van projecten dat stil komt te liggen door PFAS, zou het ook erg behulpzaam zijn als we een lijst van projecten hebben die DANKZIJ het THK weer op gang zijn gekomen. Is dit ook (neem aan via waterschappen, provincies?) mogelijk?

Ik ben benieuwd naar jullie inschatting op de aanvullende stukken en de vraag wat volgens jullie haalbaar/nodig is.

Alvast veel dank weer!

Groet

(10)(2e)

Staatssecretaris

gespreksnota

Overleg over PFAS-problematiek met Bouwend
Nederland

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr
en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

(1)(10)(2e)
(10)(2e)
(10)(2e) 31(0)6 (10)(2e)
(10)(2e) @minienw.
nl

Datum

25 september 2019

Kenmerk

IENW/BSK-2019/207881

Aanleiding en doel

U heeft op dinsdag 1 oktober 2019 van 15:30 tot 16:15 uur een gesprek met de heer Maxime Verhagen van Bouwend Nederland inzake PFAS.

Op 8 juli 2019 heeft u het Tijdelijk handelingskader voor de omgang met PFAS-houdende grond en bagger aan de Tweede Kamer gestuurd om een algehele stagnatie van grond- en baggerverzet te voorkomen. Deze stagnatie zou optreden omdat in het kader van de zorgplicht op PFAS gemeten moet worden en de verwachting is dat vrijwel in heel Nederland PFAS diffuus verspreid in de (water)bodem voorkomt.

Doordat PFAS inderdaad wijd verbreid in Nederland voorkomt, ondervinden veel projecten in de grond-, weg- en waterbouw op dit moment hinder. Die hinder varieert van vertraging door het moeten wachten op laboratorium-uitslagen tot het stilleggen of uitstellen van projecten omdat ze de grond of bagger niet kunnen afvoeren op de manier die gebruikelijk was.

U heeft aan de Kamer aangegeven in gesprek te gaan met brancheorganisaties. U kunt de bevindingen uit de gesprekken meenemen bij aanpassingen/aanscherpingen van het tijdelijke handelingskader vanwege knelpunten uit de praktijk, danwel bij het opstellen van het definitieve kader uiteraard binnen de gehanteerde uitgangspunten.

Resultaten

Een belangrijke uitkomst van het gesprek is dat de branche zich gehoord voelt en zelf ook gaat meedenken over oplossingen (anders dan de normen aanpassen).

- Een tweede uitkomst is dat de branche handelingsperspectief krijgt, doordat u aangeeft welke acties al lopen die hen direct of indirect helpen.

- De branche kan helpen een beter inzicht te krijgen in mogelijke knelpunten

Uw bijdrage

U kunt de branche uitvragen over de knelpunten die zij ervaren, de problemen waar de uitvoeringspraktijk tegen op loopt, de concrete oplossingen die zij zien en de manier waarop u kan bijdragen aan de oplossingen.

U kan aangeven waarom het tijdelijk handelingskader is opgesteld:

- PFAS is schadelijk voor mens en milieu en wordt diffuus in heel Nederland aangetroffen;
- Dat houdt in dat de zorgplicht geldt: voor niet-genormeerde stoffen houdt dat in dat grond en bagger niet meer verzet mogen worden tot er een beleidskader is als er een niet-genormeerde stof in wordt gedetecteerd (in dit geval 0,1 microgram PFAS per kilogram droge stof)
- Dit zou heel Nederland op slot zetten.
- Om deze reden en op verzoek van decentrale overheden, die geconfronteerd werden met stagnatie door het handhaven van de zorgplicht, is RIVM gevraagd vanuit een risicobenadering te kijken welke normen mogelijk zijn zonder dat een risico voor mens en milieu optreden.
- Op basis van die gegevens is de zorgplicht verantwoord ingevuld;
- Uitgangspunt daarbij blijft dat carcinogene, toxische stoffen niet verder in het milieu verspreid worden.
- Het tijdelijk handelingskader geeft veel ruimte ten opzichte van de detectiegrens (zeker omdat de diffuus aangetroffen concentraties PFAS tot op heden onder de 3 microgram per kilogram droge stof liggen), maar-gezien de zorgplicht in de praktijk voor PFAS nog niet werd nageleefd- is het evident dat het tijdelijke handelingskader voor de sector knelpunten oplevert.
- Belangrijk voor de branche is dat het uw inschatting is dat het tijdelijke handelingskader een verantwoorde invulling van de zorgplicht is. Wil men het THK nu niet, dan is de terugvaloptie de standaard invulling van de zorgplicht (met 0,1 microgram PFAS per kg droge stof).

U kan aangeven wat de planning is om tot een definitief kader te komen:

- RIVM verzamelt alle data van PFAS-metingen die in heel Nederland om tot een landsdekkend beeld te komen; ik verwacht een eerste landsdekkend beeld in maart 2020 met de Kamer te kunnen delen.
- RIVM gaat de achtergrondwaarden bepalen die in Nederland voorkomen. Als deze hoger zijn dan de detectiegrens, kan de grens van 0,1 microgram per kilogram droge stof bijgesteld worden;
- RIVM onderzoekt de uitloogkarakteristieken en bio-accumulatie van PFAS. Deze onderzoeken worden begin juli 2020 opgeleverd.
- RIVM onderzoekt de mobiliteit van PFAS. Dit onderzoek zal in het derde kwartaal van 2020 opgeleverd worden.
- Op basis van uitkomsten van de onderzoeken en de overleggen met u en met de koepels kan het tijdelijk handelingskader geëvalueerd worden als opstap naar het definitieve kader. In de zomer 2020 kunnen we daadwerkelijk beginnen met het opstellen van de definitieve kader.

- We zijn in overleg met de VNG om hen te stimuleren zo snel mogelijk de Bodemkwaliteitskaarten aan te passen op PFAS.

Eventueel ook:

- Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van een algemene methodiek bij het aantreffen van een niet-genormeerde stof in grond en bagger zodat minder stagnatie optreedt als er een stof wordt aangetroffen in bodem of waterbodan.
- Tot slot zijn we ook bezig om de systematieken van waternormen en de bodemnormen op elkaar aan te sluiten om tot een integrale aanpak van PFAS te komen.

U kan tot slot eventueel ook appelleren aan het vermogen tot innovatie van het bedrijfsleven om te komen tot oplossingen.

Uw counterparts.

Dhr. Verhagen zal vergezeld worden door (10)(2e), directeur van de Vereniging van Waterbouwers, (10)(2e), directeur Transport en Logistiek Nederland en (10)(2e), beleidsmedewerker Bouwend Nederland. (10)(2e) is degene die in de media steeds zijn onvrede uit over het handelingskader (hij wordt in vrijwel alle artikelen en berichten geciteerd) en het getal van bijna 1 miljard overal laat terugkomen. Dit getal lijkt niet gefundeerd te zijn, maar gaat wel een eigen leven leiden. (10)(2e) heeft in een eerder overleg met ons bij VNO/NCW aangegeven met name het niet mogen toepassen van grond in diepe plassen onaanvaardbaar te vinden.

Specifiek met betrekking tot de knelpunten van de branches kan u het volgende aangeven:

- Ik ben al met uw knelpunten aan de slag gegaan.
- De wachttijden van de laboratoria zijn al teruggelopen tot 1-3 weken en in oktober volgt een verdere uitbreiding van de capaciteit.
- Het ministerie heeft al gesproken met de grondbanken over het innamebeleid en de knelpunten die zij ondervinden.
- We kijken wat we kunnen doen om bij te dragen aan een oplossing voor deze knelpunten, zoals in overleg gaan met de vergunningverlenende bevoegde gezagen over de vergunningen, kijken welke mogelijkheden er zijn om het zuiveringsslib af te voeren en verduidelijking van het kader met betrekking tot kleine partijen grond.
- Voor met name kleinere projecten die nu problemen hebben zou het een oplossing bieden als grondbanken weer kleinere partijen aannemen.
- We zijn in overleg met de VNG om te zorgen dat gemeenten gestimuleerd worden zo snel mogelijk de Bodemkwaliteitskaarten aan te passen op PFAS. Als de kaarten zijn aangepast kan de grondbranche weer toepassen zonder de ontvangende grond te hoeven meten. Zolang de kaarten nog niet zijn aangepast, kunnen initiatiefnemers zelf meten in de ontvangende bodem waarbij grond kan worden toegepast uitgaande van het stand stil principe (dus de grond niet viezer maken dan deze al is).
- We kijken samen met de koepels ook of en hoe we tijdelijke opslag van materiaal kunnen faciliteren.

- Ik schakel het OFL (overlegorgaan fysieke leefomgeving) in om op korte termijn de knelpunten die u en de koepels ervaren in kaart te brengen zodat we de knelpunten gezamenlijk kunnen aanpakken.
- Wij zijn tevens in overleg met de koepels om het probleem van het storten van vervuilde grond (waarin ook een deel PFAS zit) weer mogelijk te maken.

Zowel bouwbedrijven als baggeraars lopen op dit moment tegen belangrijke knelpunten op doordat PFAS diffuus verspreid in Nederland worden aangetroffen. Zij geven zelf aan dat zij PFAS in 80% van hun metingen vinden. NB. Deze 80% zijn hele lage waarden, ruim onder de 3 microgram per kilogram droge stof: dat betekent juist dat met het handelingskader de grond gewoon toegepast kan worden en dat bagger gewoon op de kant gelegd kan worden. Voor de toepassing op landbouwgebied moet de achtergrondwaarde (de waarde van de ontvangende grond) bekend zijn óf doordat PFAS is opgenomen in bodemkwaliteitskaarten óf omdat een initiatiefnemer zelf de ontvangende grond meet. In die zin hebben de branche-organisaties gelijk dat de grond niet vrij toepasbaar is: men moet eerst meten om zo zeker te zijn dat het stand stil principe gehandhaafd wordt. De grond is dus toepasbaar, het vraagt alleen een extra stap: namelijk het meten van de ontvangende bodem.

Met name kleine baggeraars hebben problemen, omdat waterschappen een deel van hun baggerwerkzaamheden uitstellen. Dat betekent dat zij per direct geen werk hebben. Dit hangt samen met het feit dat het storten van grond en bagger in diepe plassen niet en slechts beperkt worden toegestaan. De reden is dat diepe plassen in contact staan met de diepere grondwaterlagen. Verspreiding in de diepere grondwaterlagen moet voorkomen worden. Wel biedt het handelingskader de mogelijkheid om locatiespecifiek een afweging te maken voor een diepe plas indien aangetoond kan worden dat de uitwisseling met het grondwater minimaal is. RWS heeft hiervoor een team van onafhankelijke experts die dit kunnen vaststellen.

Het financieel dagblad van dinsdag 24 september spreekt op gezag van (10)(2e) (10)(2e) (ook aanwezig bij het gesprek) van een verlies van € 800 tot € 900 miljoen aan omzet voor grond-, weg- en waterbouw doordat opdrachten worden vertraagd, ingetrokken of uitgesteld. Deze cijfers worden niet gestaafd door de cijfers die wij via RWS en Waterschappen krijgen (zie toelichting).

Bouwbedrijven hebben verschillende problemen. Projecten in uitvoering lopen een vertraging op van enkele weken omdat er op PFAS gemeten moet worden en handhavers vanaf 1 okt ook gaan handhaven op de metingen. Er zijn slechts enkele stortplaatsen en grondbanken die grond met PFAS aannemen tot de waarden 3-7-3. De anderen sluiten hun poort voor grond met PFAS (tot de detectiegrens van 0,1 microgram per kilogram droge stof mag het in de grond zitten). Zie de toelichting. Daarnaast worden kleine partijen door veel grondbanken niet meer ingenomen. Dat levert heel direct problemen op voor de uitvoering. Die problemen worden op dit moment opgelost door grond tijdelijk op te slaan (bijvoorbeeld in containers).

De sector wil liefst een aanpassing van de normen van het handelingskader zodat grond weer overal toegepast kan worden en met name ook weer richting

de diepe plassen afgevoerd kan worden. Daarnaast wil men dat genoemde problemen met spoed worden opgelost.

Politieke context

Het belang van het opstellen van een tijdelijk handelingskader voor PFAS wordt door de meeste partijen onderschreven. Onder andere VVD, CDA en 50plus stellen vragen over de gevolgen die dit heeft voor de uitvoeringspraktijk. De hoogte van de norm zelf is geen onderwerp van debat geweest in de Tweede Kamer.

Kernpunten dossier

- Het Tijdelijk handelingskader is een nadere invulling van de zorgplicht en behelst een verruiming van de zorgplicht op basis van een risicobenadering. Zonder het tijdelijke handelingskader zou vanuit de zorgplicht geen grond en bagger meer toegepast mogen worden op het moment dat dit gedetecteerd wordt in het materiaal tot er lokaal beleid is gemaakt.
- In de gebieden waar men al bekend was met het PFAS-probleem is het grondverzet door het tijdelijk handelingskader weer op gang gekomen. In de gebieden die het PFAS-probleem nog niet kenden treedt juist stagnatie op.
- De doorlooptijden bij de laboratoria zijn inmiddels al flink teruggelopen, laboratoria hebben nu een doorlooptijd van 1 tot 3 weken. In oktober volgt er nog een verdere uitbreiding van de laboratoriumcapaciteit. De verwachting is dat de doorlooptijden daarmee normaliseren.
- De getallen die (10)(2e) noemt, kunnen niet geverifieerd worden door RWS en de Waterschappen. Wel is duidelijk dat de impact van PFAS groot is.

(10)(2e)
(10)(2e)

Toelichting

Grondbanken

- Grond mag worden toegepast voor de functies wonen en industrie tot een gehalte van 3 microgram per kilogram droge stof (per kg d.s.) . Voor landbouw geldt de detectiegrens van 0,1 microgram per kg d.s. tenzij de achtergrondwaarde bekend is of gemeten wordt door de initiatiefnemer. In dat geval mag tot de achtergrondwaarde worden toegepast tot een maximum van 3 – 7 – 3.
- Veel grondbanken nemen op dit moment geen grond aan waarin PFAS wordt aangetroffen boven de detectiegrens (0,1 microgram per kilogram droge stof). Er zijn uitzonderingen die wel grond tot 3-7-3 aannemen.
- Kleine hoeveelheden grond mogen door de grondbanken zonder PFAS-toets worden aangenomen en gebulkt worden tot 100 ton en dan gemeten worden. Dit doen de grondbanken voor grond met andere stoffen wel, maar voor grond met (mogelijk) PFAS niet.
- De oorzaak hiervan is vrees dat men de grond niet meer kwijt kan, maar ook vrees dat men niet voldoende ruimte heeft omdat men verschillende stapels met grond moet gaan maken van 0,1 microgram, 0,2 etcetera.
- Daarnaast speelt bij verschillende instellingen dat men bang is dat waterschappen gaan handhaven op de hoeveelheid PFAS die in het effluent zit (dat nu op het riool of op het oppervlaktewater geloosd wordt) of dat de waterschappen al zijn gaan handhaven. Het is zeer waarschijnlijk dat er al jaren PFAS in het effluent van de instellingen zit (zowel grondbanken, als stortplaatsen als reinigers). Dit leidt mogelijk tot een conflict met de normen van de KRW. Om dat probleem voor te zijn wil men geen grond met PFAS meer aannemen.
- We zitten om de tafel met de bevoegde gezagen om dit probleem op te lossen, maar er is hier geen eenvoudige oplossing voor. Het zal tijd vragen om tot een oplossing te komen.
- Tot die tijd is tijdelijke opslag de oplossing.

Diepe plassen

- De norm van 0,1 microgram per kilogram droge stof geldt alleen voor toepassing van bagger in andere oppervlaktewaterlichamen en in diepe plassen.
- Dit is streng om verspreiding naar grondwater en andere wateren te voorkomen.
- Voor overige toepassingen van bagger is meer ruimte geboden met het Tijdelijk Handelingskader.
- Zo mag bagger op de kant worden toegepast en mag het benedenstrooms in het eigen oppervlaktewater toegepast worden zonder toetsing aan de norm.

FD: "Waterbouw mist bijna 1 miljard aan omzet"

- Met betrekking tot de getallen die de (10)(2e) overal in de media noemt: deze kunnen wij niet verifiëren. (10)(2e) stelt in het artikel in het FD dat RWS € 200 tot € 300 miljoen minder in de markt zet. Met waterschappen en groot grondverzet erbij loop het volgens hem op tot € 800 à € 900 miljoen.

RWS geeft aan dat:

- RWS momenteel werkt aan een projectinventarisatie om de stand van zaken rondom PFAS in zijn projecten in beeld te brengen.
- Een eerste inventarisatie treft u in de separate beslisnota met kenmerk: IENW/BSK-2019/206113 (Verduidelijking van het Tijdelijk Handelingskader PFAS betreft verspreiden van waterbodembodem).
- Voor de meeste projecten worden nog de resultaten van de bodemonderzoeken afgewacht.

De Unie van Waterschappen geeft aan dat:

- van de 21 waterschappen er 4 zijn die baggerwerkzaamheden hebben stilgelegd. Het gaat dan meestal om 1 tot 3 werken.
- Bij de meerderheid van de waterschappen zijn wel werkzaamheden vooruitgeschoven (bij tenminste 15 waterschappen).
- vier waterschappen hebben tot nu nog geen werk stilgelegd of vooruit geschoven.

De waterschappen geven aan dat de verwachting is dat ook deze waterschappen werk stil leggen of opschorten als er op korte termijn geen duidelijkheid komt over de afzet van bagger in diepe plassen.

Landsdekkend beeld PFAS-metingen RIVM

- RIVM verzamelt alle data van PFAS-metingen die in heel Nederland om tot een landsdekkend beeld te komen; een eerste landsdekkend beeld (op kaart) kan in maart 2020 opgeleverd worden. Dit kan niet eerder omdat er van de gebieden die nog niet met de PFAS-problematiek te maken hebben gehad nog te weinig meetdata zijn. Van Noord-Holland, Zuid-Holland en mogelijk Brabant kan eerder een beeld gegeven worden.

To: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl
 From: (10)(2e) - DGRW
 Sent: Thur 10/10/2019 9:42:14 AM
 Subject: RE: aanvulling dossier gesprek Bouwend Nederland
 Received: Thur 10/10/2019 9:42:15 AM

Hoi (10)(2e),

Zie onderstaande tabel. Heb jij ook met (10)(2e) afgesproken hoe we dit aanleveren?

In onderstaande tabel staan zowel de acties met oog op knelpunten in uitvoering, als acties richting definitief kader

	Wat	Wie	Aanvullende info
1	Structureel overleg met de sector inrichten	IenW, koepels, brancheorganisaties	Met advies van OFL over traject richting definitief kader
2	Situatie doorlooptijden bij laboratoria blijven volgen	IenW houdt regelmatig contact met brancheorganisatie van labs	
3	In gesprek met grondbanken en grondverwerkers over wel/niet aannemen van PFAS-houdende grond	IenW samen met bevoegde gezagen (via koepels) en brancheorganisaties (BOG/ NVPg)	Uitzoeken om welke redenen nu PFAS houdende grond niet wordt geaccepteerd (ook onder de 3,7,3)
4	Stort en depots:	IenW samen met bevoegde gezagen (via koepels) en toezichthouders In overleg met beheerders van stortlocaties en depots	Check op vergunningen. In ieder geval zorgen dat grond/bagger die om andere redenen al naar stort zou moeten, naar stortlocaties kan.
5	Bodemkwaliteitskaarten van Gemeenten	Gemeenten IenW ondersteunt met kennis en expertise	Evt ook waterschappen voor waterbodembodemkwaliteitskaart
6	Overig knelpunten in kaart brengen	IenW, VNG, IPO, UvW in gesprek met VNO/NCW en brancheorganisaties	
7	Informatiemarkten eind november en begin oktober	IenW in overleg met koepels	Zowel voor bedrijfsleven als voor decentrale overheden
8	Meetstrategie: ▽ RIVM verzamelt data van decentrale overheden en bedrijfsleven voor eerste beeld ▽ Daarnaast landelijk bodemonderzoek voor achtergrondwaarden	IenW, RIVM -> oproep/verzoek aan decentrale overheden en bedrijfsleven om data aan te leveren	1) maart 2020 eerste beeld 2) medio 2020 – landelijk beeld op basis van bodemonderzoek
8	Onderzoek (oa RIVM, Deltares, RWS): ▽ Grenswaarden en normen voor oppervlaktewater ▽ Analyse op bouwstoffen/afvalstoffen zoals bodemmassen ▽ Onderzoek naar mobiliteit van PFAS in grondwater ▽ Onderzoek uitloogkarakteristieken PFAS ▽ Onderzoek bio-accumulatie PFAS		

Van: (10)(2e) (10)(2e)) - BSK

Verzonden: donderdag 10 oktober 2019 09:20

Aan: (10)(2e)) - DGRW ; (10)(2e))(2e) (10)(2e)) - DGRW

Onderwerp: aanvulling dossier gesprek Bouwend Nederland

Hoi

Er lag nog een vraag van (10)(2e) over aanvulling dossier Stas voor gesprek morgen met Bouwend Nederland.

Kijkt een van jullie daarnaar. Zie app.

Alvast dank.

Groet (10)(2e)

(10)(2e)(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

DG Water en Bodem/Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien

Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag

06- (10)(2e) /secr. (10)(2e) 06- (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

✉ (10)(2e) @minienw.nl

To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl; (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl;
(10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl
From: (10)(2e) - BSK
Sent: Thur 10/10/2019 1:10:00 PM
Subject: RE: SG Water / lokaal beleid
Received: Thur 10/10/2019 1:10:01 PM

H (10)(2e)

Heel veel dank, dit geeft helderheid.
Tot morgenvroeg.

Met vriendelijke groet
(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl
Datum: donderdag 10 okt. 2019 12:16 PM
Aan: (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl
Kopie: (10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl;
(10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl
Onderwerp: SG Water / lokaal beleid

Goedemorgen (10)(2e) in samenwerking met (10)(2e) (2b) bij deze een beantwoording van je vragen naar aanleiding van SG Water.

Wie stelt lokaal beleid vast?

Het bevoegd gezag Bbk stelt beleid vast, bevoegd gezag Bbk zijn gemeenten en waterbeheerders (RWS en waterschappen).

Geldt eerder vastgesteld lokaal beleid nog?

Ja, eerder vastgesteld beleid hebben de vorm van beleidsregels van de gemeente op basis van de zorgplicht of de vorm van lokaal beleid in het kader van het Bbk (nota bodembeheer). Beide invullingen worden op dit moment niet overruled door het THK. Het bevoegd gezag geeft met het lokale beleid een invulling aan hoe zij in hun eigen beheergebied omgaan met de zorgplicht.

Zie ook onderstaande passages uit THK:

Op dit moment geldt voor PFAS als niet-genormeerde stof dat de zorgplicht op het toepassen van grond en baggerspecie van toepassing is. Hierbij werd ook voor PFAS, overeenkomstig de desbetreffende noot die voor niet-genormeerde stoffen in de Regeling bodemkwaliteit is opgenomen, tot dusver uitgegaan van de bepalingsgrens. Zoals al werd opgemerkt, geldt deze noot vooral voor stoffen waarvoor geen informatie beschikbaar is over de risico's die de stof voor mens en milieu oplevert. De noot moet niet naar de letter worden toegepast, als voldoende betrouwbare informatie beschikbaar is waaruit blijkt dat de bepalingsgrens strenger is dan nodig om bij het toepassen van grond en baggerspecie aan de zorgplicht te voldoen. De noot verwijst naar een circulaire, die kan worden gelijkgesteld met een beleidsregel, die ook niet naar de letter kan worden toegepast als er sprake is van bijzondere situaties die afwijking rechtvaardigen. Een dergelijke situatie doet zich voor bij stoffen die geen risico's voor mens en milieu meebrengen. Zo brengt een stof als suiker geen risico's voor mens en milieu mee, zodat er ook geen aanleiding is om de bepalingsgrens te hanteren als in de grond een suikerbiet wordt aangetroffen. Daarmee zou aan de zorgplicht een te vergaande invulling worden gegeven, die ook niet wordt gerechtvaardigd door het voorzorgbeginsel. Als voor een stof voldoende betrouwbare informatie beschikbaar is waaruit blijkt dat voor het toelaatbare gehalte aan die stof in grond of baggerspecie weliswaar toepassingsnormen moeten worden gesteld, maar dat deze om risico's voor mens en milieu te voorkomen hoger kunnen worden vastgesteld dan de bepalingsgrens, kan er eveneens aanleiding bestaan om bij de toepassing van de zorgplicht niet van de bepalingsgrens uit te gaan.

Als gemeenten of waterbeheerders een gebiedspecifiek toetsingskader willen vaststellen, dan is dat mogelijk overeenkomstig het Besluit bodemkwaliteit (zie paragraaf 5). Voor minder strenge lokale maximale waarden kunnen de toepassingsnormen van dit tijdelijk handelingskader als vertrekpunt worden genomen.

In welke gemeenten is dit al vastgesteld?

Er is lokaal beleid vastgesteld in Dordrecht (en enkele gemeenten in de omgeving), in Haarlemmermeer en enkele gemeenten rondom Schiphol, Amsterdam en Helmond. Voorts zijn er signalen dat gemeenten bezig zijn met lokaal beleid (concreet Nieuwegein, Utrecht, regio Rivierenland maar waarschijnlijk ook Almere). We hebben geen compleet overzicht, maar onze inschatting is dat in meer gemeentehuizen inventarisaties zijn gestart.

Van: (10)(2e) - BSK
Aan: (10)(2e) - DGRW
Cc: (10)(2e) (10)(2e) - BSK; (10)(2e) - BSK; (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
Onderwerp: RE: optie: BO GenX Noord-Brabant 7 november
Datum: vrijdag 11 oktober 2019 07:41:48

H

Lijkt mij goede om wel te doen op 7 november:

- Moeten dan ook helder hebben, hoe we het gaan organiseren
- Kunnen we in elk geval in gesprek over de knelpunten
- ende rol die ze zelf kunnen spelen..

En alzijdig dan niet willen, ligt het aan hun.

Met vriendelijke groet

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl>
Datum: donderdag 10 okt. 2019 9:02 PM
Aan: (10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
<(10)(2e) @minienw.nl>
Kopie: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW
(10)(2e) (10)(2e) @minienw.nl>
Onderwerp: RE: optie: BO GenX Noord-Brabant 7 november

Hoi (10)(2e) dat kan worden aangegeven: staat ook al in brief die gisteren verstuurd is. Maar misschien daarom voor hen ook minder interessant: het is nl al bekend. Vr.gr. (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) (WVL) (10)(2e) @rws.nl>
Datum: donderdag 10 okt. 2019 7:47 PM
Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW (10)(2e) @minienw.nl>
Kopie: (10)(2e) (10)(2e) - BSK (10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - BSK <(10)(2e) @minienw.nl>, (10)(2e) - DGRW
(10)(2e) @minienw.nl>
Onderwerp: RE: optie: BO GenX Noord-Brabant 7 november

Hoi (10)(2e)

Naast de vraag of jij kan, is de vraag van belang of op 7 november de stappen met planning aangegeven kan worden voor: de komende tijd (oplossen van knelpunten), stappen richting definitief kader en op welke wijze de stakeholders daarbij worden betrokken.

Als dat niet kan op 7 november dan heeft het geen zin om bestuurders bij elkaar te zetten (dit is duidelijk signaal van paar belangrijke spelers). Daarnaast is het natuurlijk ook belangrijk dat Brabantse partijen zelf aangeven wat ze doen om knelpunten op te lossen.

Met groet en fijne avond!

(10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>
Datum: donderdag 10 okt. 2019 7:20 PM
Aan: (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>
Kopie: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (ZD)' <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>
Onderwerp: RE: optie: BO GenX Noord-Brabant 7 november

Hd! (10)(2e) bij (10)(2e) staat hij als optie in de agenda. Voor mij persoonlijk wordt het erg zwaar, gezien ik de overige dagen informatiemarkten heb en de ene dag die overblijft naar Brussel toe moet. Vr.gr. (10)(2e)

Van: (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>
Verzonden: woensdag 2 oktober 2019 16:40
Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>
CC: (10)(2e) (10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) (ZD)' <(10)(2e)@rws.nl>; (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>
Onderwerp: optie: BO GenX Noord-Brabant 7 november
Urgentie: Hoog

Dag (10)(2e),

Optie voor een nieuwe datum voor het BO GenX (PFAS) Noord-Brabant is 7 november (10-11:30). Dat is de enige mogelijkheid nog voor het WGO water.

- Ws Aa en Maas: (10)(2e) kan dan niet maar hij laat zich dan vervangen door: (10)(2e) (10)(2e) (lid dagelijks bestuur);
- Wethouder Maas (Helmond) is verhinderd en wordt bekeken hoe te vervangen
- Gedeputeerde Rik Grashoff kan er bij zijn van 10.30 tot 11.30 uur/ naast ambtelijke ondersteuning.
- Overige spelers weten altijd wel een vertegenwoordiging te regelen.
- Vanuit I&W/ DGWB heb ik doorgekregen: (10)(2e), (10)(2e) en jij; op deze agenda's is de datum van 7 nov. gebaseerd.

Net als de vorige keer zal vooral behoefte zijn om over het THK bodem/bagger en de Noord-Brabantse praktijk te hebben.

Er is vooral specifiek behoefte om

- de planning en stappen vanuit I&W te horen voor de komende tijd (mn tav de voorlichtingsbijeenkomsten), het definitieve kader en de structurele aanpak ZZS/OS; en
- op welke wijze de partners bij deze trajecten worden betrokken.

De Noord-Brabantse partners kunnen dan hun acties/initiatieven en stand van zaken toelichten.

Ik kan deze datum van 7/11 dus vast laten leggen, **maar ik wil graag eerst een check bij jullie of 7 november gegeven deze behoefte wat jullie betreft nog steeds uitkomt.**

Ik hoor het graag,

Met groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW [(10)(2e)@minienw.nl]

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 14:46

Aan: (10)(2e) (WVL)

CC: (10)(2e) - DGRW; Postbus directiesecretariaat WOM

Onderwerp: RE: BO GenX Noord-Brabant 10 okt

Beste (10)(2e)

Ik heb ook 7 november van 10 tot 11.30 uur in de agenda van (10)(2e) gereserveerd. Stuur jij een vergaderverzoek met de locatiegegevens?

Dank!

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Van: (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>

Verzonden: vrijdag 27 september 2019 12:55

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2g)

(10)(2g) <(10)(2g)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGWB

(10)(2e)@minienw.nl>

CC: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) -

(10)(2e) - BSK <(10)(2e)@minienw.nl>; (10)(2e) - DGRW

<(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: BO GenX Noord-Brabant 10 okt

Beste allen,

Deze reactie kreeg ik van (10)(2e) (waarvoor dank!). Optie in de agenda (10)(2e) **7 november in de ochtend (10:00-11:30)**. Kan (10)(2e) iets zeggen over of dit past in de agenda van (10)(2e)?

Met groet,

(10)(2e)

Beste (10)(2e)

Wegens buitenlandse dienstreizen is de gehele maand oktober eigenlijk al vol. (10)(2e) zou kunnen op 7 november tot 12:00 uur, om 14:00 uur moet zij weer in Den Haag zijn.

Helaas heb ik geen andere opties voor 11 november.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Van: (10)(2e) - DGRW [(10)(2e)@minienw.nl]

Verzonden: woensdag 25 september 2019 15:06

Aan: (10)(2e) (WVL); (10)(2e) - DGRW

CC: (10)(2e) [(10)(2e)] - BSK; (10)(2e) - DGRW; Postbus directiesecretariaat WOM; (10)(2e) - BSK; (10)(2e) DGWB

Onderwerp: RE: Reminder RE: BO GenX Noord-Brabant 10 okt

Hi (10)(2e)

De laatste stand van zaken: Ik heb (10)(2e) gesproken. (10)(2e) stelt voor dat (10)(2e) en (10)(2e) naar dit overleg gaan.

Het liefst ook dit gesprek laten plaatsvinden voor het WGO Water (11 november), zodat de Minister kan zeggen dat er al een overleg is geweest.

(10)(2e) beheert de agenda van (10)(2e) en (10)(2e) de agenda van (10)(2e). Zie emailadres in cc.

Groet,
(10)(2e)

Van: (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>

Verzonden: vrijdag 20 september 2019 17:18

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Reminder RE: BO GenX Noord-Brabant 10 okt

Dank je wel alvast!

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>

Datum: vrijdag 20 sep. 2019 5:16 PM

Aan: (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>, (10)(2g)
(10)(2g)@minienw.nl, (10)(2e) - DGRW
(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: RE: Reminder RE: BO GenX Noord-Brabant 10 okt

Hi (10)(2e)

Ik heb al stiekem gekeken of ik opties kon vinden die passen in zowel de agenda van (10)(2e) als die van (10)(2e) maar helaas zonder resultaat.

Als (10)(2e) en (10)(2e) beiden bij het overleg aanwezig moeten zijn, betekent dat er geschrapt moet worden in de agenda's.

Even met (10)(2e) bespreken hoe of wat...

Groet,
(10)(2e)

Van: (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>

Verzonden: vrijdag 20 september 2019 16:02

Aan: (10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>; Postbus directiesecretariaat WOM
<(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: Reminder RE: BO GenX Noord-Brabant 10 okt

Urgentie: Hoog

Beste (10)(2e) en (10)(2e)
Zouden jullie nog zsm data kunnen doorgeven?
Alvast bedankt
Met groet
(10)(2e)

Van: (10)(2e) DGRW [(10)(2e)@minienw.nl]

Verzonden: vrijdag 13 september 2019 19:21

Aan: (10)(2e) - DGRW

CC: (10)(2e) (WVL)

Onderwerp: FW: BO GenX Noord-Brabant 10 okt

(10)(2e), help jij even mee een andere datum te vinden? Ik wil er in ieder geval graag bij zijn. Weet niet wanneer (10)(2e) zou kunnen, maar zou (10)(2e) moeten kunnen vinden.

met groet, (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) (WVL) <(10)(2e)@rws.nl>

Datum: vrijdag 13 sep. 2019 11:44

Aan: (10)(2g) (10)(2g)@minienw.nl, (10)(2e),
(10)(2e) - DGRW <(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - BSK
<(10)(2e)@minienw.nl>, (10)(2e) (10)(2e) - DGRW
(10)(2e)@minienw.nl>

Onderwerp: BO GenX Noord-Brabant 10 okt

Beste allemaal,

10 oktober is er een BO GenX gepland in Noord Brabant. Op die datum blijkt nu samen te vallen met een ander bestuurlijk overleg waar (10)(2e) en (10)(2e) (nieuwe gedeputeerde provincie Brabant) bij aanwezig moeten zijn.

@Daarom wil ik bij het directiesecretariaat ((10)(2e) (10)(2e)) polsen welke mogelijke opties er zijn tussen 10 oktober en 8 november vanuit de agenda van (10)(2e) en (10)(2e). Als die er zijn, kunnen we het BO verplaatsen.

Zo niet, dan zal vanuit provincie en Aa en Maas naar vervanging worden gezocht, omdat anders het uitstel te lang wordt.

Signaal nav tijdelijk handelingskader

Ws Aa en Maas heeft (nog steeds) grote zorgen over de stagnatie en zijn ook beducht voor gevolgen en aansprakelijkheid.

Ze zijn teleurgesteld en voelen zich verrast over de wijzigingen in het tijdelijk handelingskader die er op het allerlaatste moment zijn in gekomen (mn mbt landbouw).

Belang om met elkaar in gesprek te gaan wordt vooral gezien op de volgende punten: proces van samenwerking, afzet diepe plassen en depots en structurele aanpak om te voorkomen dat als er een nieuwe stof wordt gevonden niet weer "alles op slot hoeft".